

Etablering af lokalplejehjem

Juridiske vejledninger og paradigmer

Juni 2026

Kontaktoplysninger

KROMANN REUMERT

Jacob Møller

Partner

jmo@kromannreumert.com

Dir. +45 38 77 43 63

Mob. +45 20 19 74 05

Line Havndrup Damgaard

Senior Associate, advokat

lrs@kromannreumert.com

Dir. +45 38 77 45 42

Mob. +45 61 20 11 68

KL

Jesper Gradert

Chefkonsulent

jegr@kl.dk

Tlf. +45 33 70 33 22

INDHOLDSFORTEGNELSE

Indledning	4
Vejledninger	
1. Den politiske proces og beslutningsgrundlaget for etablering af lokalplejehjem	6
2. Lokalplejehjemets økonomi, budget og revision	19
3. Kommunens ejerbeføjelser og ejerstrategi	28
4. Ledelsessammensætning og vederlag til bestyrelsesmedlemmer	39
5. Kommunens tilsyn med selskabets drift af lokalplejehjemmet	46
6. Selskabskapital - stiftelseskaptal og kapitalforhøjelser	52
7. Overdragelse af medarbejdere efter virksomhedsoverdragelsesloven	61
8. Det kommunale aktieselskabs anvendelse af overskud og udlodningspolitik	68
9. Ekstern låneoptagelse, godkendelseskrav og sikkerhedsstillelse	73
10. Opløsning af et kommunalt ejet aktieselskab, der driver lokalplejehjem	77
11. Afgrænsningen mellem beboernes retskravsydelser og tilkøbsydelser	83
12. Lokalplejehjemets opgaveløsning efter kommunalfuldmagtsreglerne	89
13. Iagttagelse af udbudsreglerne	95
14. Kommunens anvisningsret, herunder hvis det kommunale aktieselskab har flere ejere	100
15. Lokalplejehjemets lokaler	105
16. Det kommunale aktieselskabs mulighed for at engagere civilsamfundet	111
Retsgrundlag	115
Stikordsregister	117
Oversigt over paradigmer vedlagt i redigerbare word-versioner	119
Bilagsoversigt	119

INDLEDNING

En af ambitionerne bag ældreformen¹ er at frisætte ældreplejen, herunder plejehjem, som skal have bedre rammer for at kunne drives med lokal frihed og ansvar og større inddragelse af det omkringliggende samfund og civilsamfund. Denne ambition udmøntes bl.a. i lov om lokalplejehjem, som introducerer en ny plejehjemsmodel - lokalplejehjem - som giver mulighed for frisættelse af det kommunale plejehjemsområde ved at skabe større armslængde til kommunalbestyrelsens styring, at lade lokalområdet tage del i forvaltningen af lokalplejehjemmet, og at skabe et større ledelsesrum ved at frisætte plejehjemsmets ledelse og drift med det formål at sætte borgeren i centrum.

Efter lov om lokalplejehjem skal lokalplejehjem etableres som aktieselskaber, der ejes af én eller flere kommuner. Lokalplejehjem ledes af selvstændige, professionelle bestyrelser med repræsentanter fra lokalområdet og det lokale erhvervsliv, mens den daglige ledelse varetages af én eller flere direktører (den daglige leder).

Det fremgår af forarbejderne til lov om lokalplejehjem, at det er hensigten, at lokalplejehjem skal have samme frihedsgrader som (private) friplejehjem, således at det er muligt at tilpasse lokalplejehjemmets organisering ud fra lokale ønsker og behov og afspejle det lokale miljø. Lokalplejehjem kan således frisættes fra kommunale politikker og krav og dermed opnå frihed til at udforme egne lokale politikker i det omfang, selskabets ledelse finder det relevant. Endvidere har lokalplejehjem mulighed for at tilbyde beboerne tilkøbsydelser.

Lokalplejehjem vil således være kommunalt ejede, og lokalplejehjem vil indgå i den kommunale forsyning og være underlagt offentligretlige regler og grundsætninger. Lokalplejehjemmet vil som led i den kommunale anvisningsret være forpligtet til at tage imod borgere, som anvises til lokalplejehjemmet af kommunalbestyrelsen.²

Formålet med lokalplejehjem er at give kommunerne mulighed for at skabe en højere grad af forskellighed i plejehjemslandskabet, så borgerne har endnu flere muligheder i forhold til valg af bolig. Det vil være op til den enkelte kommune, om den vil etablere lokalplejehjem, herunder om etablering skal ske ved at omdanne et eksisterende plejehjem til lokalplejehjem eller etablering af et helt nyt plejehjem.

Til brug for kommunernes etablering af lokalplejehjem har Børne-, Ældre- og Boligministeriet (tidligere Ældreministeriet) i forlængelse af det lovforberedende arbejde lanceret en startpakke til kommunerne,³ og som led heri har Børne-, Ældre- og Boligministeriet antaget Kromann Reumert til - i samarbejde med KL - at udarbejde nærværende vejledende juridiske materiale til brug for kommunernes etablering af lokalplejehjem.

Det vejledende materiale består af juridiske vejledninger og paradigme-dokumenter (selskabsretlige dokumenter og aftaledokumenter) til brug for kommunernes omdannelse af eksisterende kommunale plejehjem eller (ny)etablering af lokalplejehjem.

De juridiske vejledninger og paradigmer behandler processen forbundet med etablering af et lokalplejehjem, og har til formål at give kommunerne et struktureret overblik over og værktøjer til brug for kommunens forudgående undersøgelser,

¹ Aftale om en reform af ældreområdet indgået den 18. april 2024 indgået mellem Socialdemokratiet, Venstre, Moderaterne, Danmarksdemokraterne, Socialistisk Folkeparti, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti og Radikale Venstre.

² Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 90 som fremsat, s. 3-4.

³ Folketingstidende 2025-26, tillæg E, aktstykke nr. 23; Folketingstidende 2024-25, tillæg E, aktstykke nr. 152. Se tillige det tidligere Ældreministeriets pressemeddelelse af 30. januar 2025: "Nu er startpakken til nye lokalplejehjem klar", offentliggjort på Børne-, Ældre- og Boligministeriets hjemmeside.

analysearbejder og politiske delbeslutninger ('Fase 1'), kommunens forberedelse af det politiske beslutningsgrundlag til brug for den endelige politiske beslutning om etablering af et lokalplejehjem ('Fase 2'), den selskabsretlige stiftelse og etablering af et lokalplejehjem ('Fase 3'), og lokalplejehjemets drift ('Fase 4').

Hovedtemaerne under de ovennævnte fire faser illustreres nedenfor, idet der for nærmere uddybning af de fire faser henvises til den som **Bilag 1** vedlagte procesplan for etablering af lokalplejehjem.

De juridiske vejledninger og paradigmer indeholder - hvor det er relevant - krydshenvisninger til hinanden. I de juridiske vejledninger er henvisningerne anført med *kursiv* gjort "aktive", således at man ved klik på henvisningen tilgår den pågældende vejledning (f.eks. "vejledning nr. 1").

De juridiske paradigmer vedlægges som redigerbare word-versioner, som kan downloades, til brug for kommunernes egen videre bearbejdning, idet det bemærkes, at paradigmerne indeholder juridiske begreber, lovhenvvisninger mv. og kræver konkret stillingtagen og tilpasning, og det anbefales derfor, at der søges juridisk rådgivning i forbindelse med tilpasningen.

Endeligt bemærkes, at de juridiske vejledninger og paradigmer er udarbejdet på baggrund af gældende ret pr. 1. juni 2026. Ved brug af vejledningerne og paradigmerne er det derfor væsentligt at være opmærksom på, om der senere er sket ændringer af lovgivningen, administrativ praksis eller retspraksis, der således ikke fremgår af vejledningerne og paradigmerne.

Sideløbende med tilblivelsen af nærværende juridiske vejledninger og paradigmer har Børne-, Ældre- og Boligministeriet med Erhvervsministeriets bistand foretaget en statsstøtteretlig vurdering af lokalplejehjemsmodellen og konkluderet, at modellen ikke giver udfordringer i forhold til statsstøtteretlige temaer. På den baggrund indeholder nærværende juridiske vejledninger og paradigmer ikke en stillingtagen til statsstøtteretlige temaer. Det bemærkes dog, at det vil påhvile den enkelte kommune at påse, at der ikke ydes ulovlig statsstøtte som led i etableringen og driften af lokalplejehjem.

1. VEJLEDNING OM DEN POLITISKE PROCES OG BESLUTNINGSGRUNDLAGET FOR ETABLERING AF LOKALPLEJEHJEM

Indholdsfortegnelse

1.1	Lovgrundlag og beslutningsgrundlag for etablering af lokalplejehjem
1.1.1	Formål
1.1.2	Hjemmel og organisering
1.2	Processen for den politiske behandling og andre processuelle spørgsmål
1.2.1	Delegation
1.2.2	Hvad skal være på plads forud for byrådsbehandling af beslutning om etablering af lokalplejehjem
1.3	Selskabets økonomi - business casen
1.4	Selskabets etablering
1.5	Ejerskab, bestyrelse og ledelse
1.5.1	Indledning
1.5.2	Generalforsamlingen
1.5.3	Vedtægterne
1.5.4	Ejeraftale
1.5.5	Ejerstrategi
1.5.6	Bestyrelsen og dens sammensætning
1.5.6.1	Forretningsorden for bestyrelsen
1.5.6.2	Direktionsinstruks
1.6	Kommunens rolle i øvrigt
1.6.1	Kommunens rolle som myndighed og tilsynsmyndighed
1.6.2	Kommunens rolle som kontraktpart

VEJLEDNING OM DEN POLITISKE PROCES OG BESLUTNINGSGRUNDLAGET FOR ETABLERING AF LOKAL- PLEJEHJEM

1.1 Lovgrundlag og beslutningsgrundlag for etablering af lokalplejehjem

1.1.1 Formål

Formålet med at give kommunalbestyrelserne mulighed for at etablere aktieselskaber, der driver lokalplejehjem, er at skabe en højere grad af forskellighed i plejehjemslandskabet, så borgerne har endnu flere muligheder i forhold til valg af bolig.

Lov om lokalplejehjem giver kommunerne en ny måde at drive kommunale plejehjem på, hvor plejehjemmene vil få samme frihedsgrader som private friplejehjem, og hvor der vil være bedre mulighed for at tilpasse organiseringen ud fra lokale ønsker og behov og afspejle det lokale miljø.

Lokalplejehjemmene skal ledes af professionelle bestyrelser bl.a. bestående af repræsentanter fra lokalområdet, herunder det lokale erhvervsliv. Bestyrelserne har ansvaret for lokalplejehjemmets økonomi og drift.

Selskabets direktion vil - under bestyrelsens tilsyn - bl.a. få ansvar for at tilrettelægge rammerne for udførelsen af den hjælp og støtte, som beboerne på lokalplejehjemmet modtager.

Formålet er, at lokalplejehjemmene kan blive friset fra kommunale politikker og krav som eksempelvis kostpolitikker, pårørendepolitikker mv. Lokalplejehjem vil således have frihed til at udforme egne lokale politikker i det omfang, bestyrelsen finder det relevant.

Derudover giver loven mulighed for, at lokalplejehjemmet - i modsætning til kommunale plejehjem - vil kunne tilbyde beboerne at tilkøbe supplerende ydelser såsom ekstra rengøring, mad til pårørende, forplejning i forbindelse med fejring af mærkedage mv.

1.1.2 Hjemmel og organisering

Med lov om lokalplejehjem har kommunen fået mulighed for at etablere aktieselskaber, der driver lokalplejehjem, og som skal levere hjælp og støtte mv. efter ældreloven eller serviceloven til personer, der opfylder betingelserne for at få anvist en almen plejebolig, jf. § 5, stk. 2, i lov om almene boliger mv., eller et plejehjem, jf. § 47 i ældreloven.

Lokalplejehjemmet vil således skulle tilbyde beboerne samme hjælp og støtte som andre almene plejeboliger eller kommunale plejehjem.

Den hjælp og støtte mv., som beboere på lokalplejehjem vil være berettiget til, er fastlagt i ældreloven og serviceloven.

Et aktieselskab, der driver lokalplejehjem, etableres efter reglerne i selskabsloven og vil herefter være omfattet af reglerne heri (med undtagelse af selskabslovens § 140).

En kommune kan vælge at stifte selskabet alene eller i fællesskab med en eller flere andre kommuner i et fælles ejerskab. Private investorer, regioner eller staten vil ikke kunne investere i eller være medejere af selskabet.

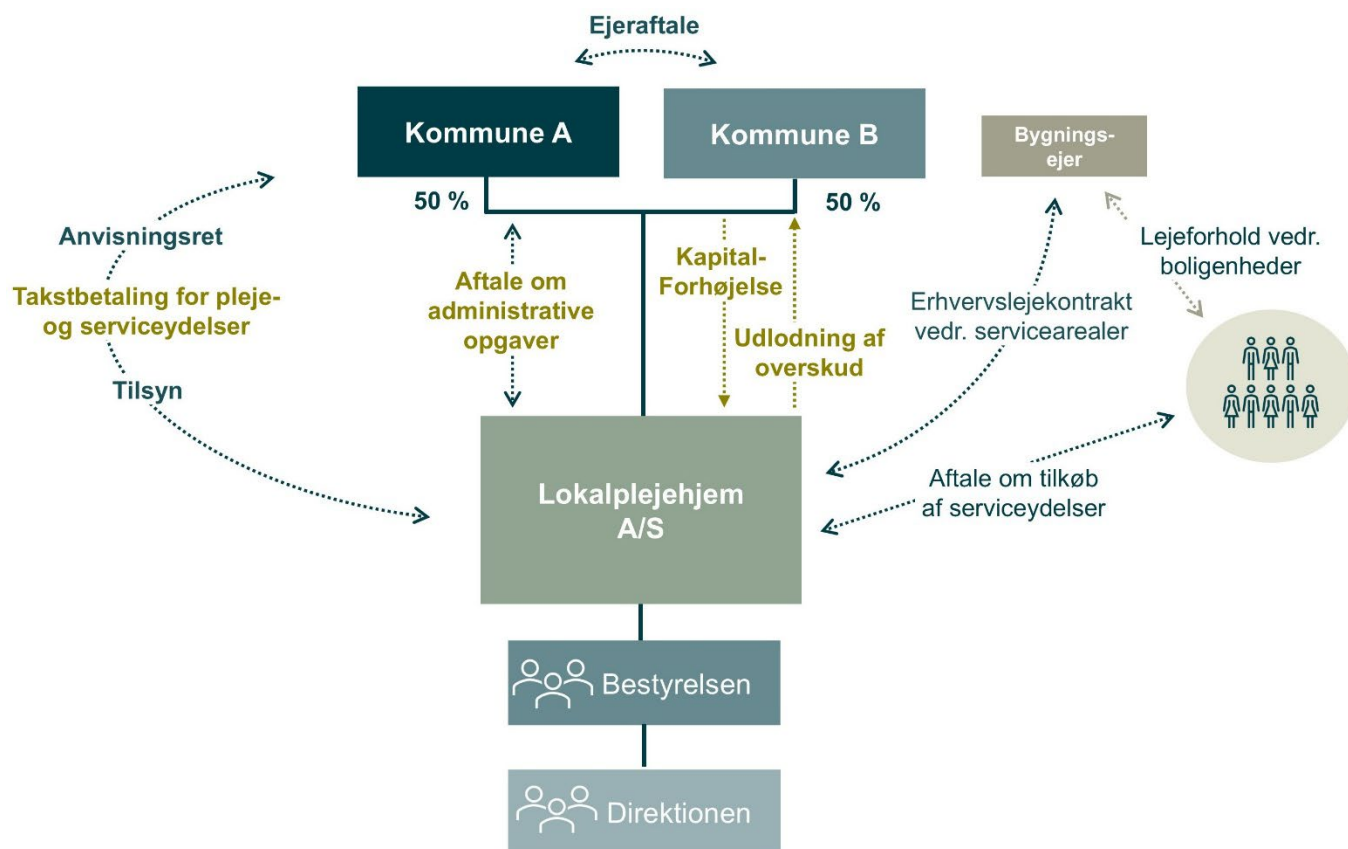
Kommunen kan varetage administrative opgaver for selskabet, jf. nærmere nedenfor i pkt. 1.6.2.

Lokalplejehjemmet skal drives i lokaler, der er etableret som ældreboliger efter § 5, stk. 2, i almenboligloven eller som plejehjem efter § 47 i ældreloven, og lokalplejehjemmet skal derfor indgå en erhvervslejekontrakt med bygningsejeren om leje af servicearealer efter § 5, stk. 7, i almenboligloven, eller af servicearealer knyttet til plejehjem efter § 47 i ældreloven.

Kommunen har anvisningsret til lokalplejehjemmet.

Beboerne indgår en lejekontrakt med bygningsejeren om den pågældende individuelle bolig og hertil hørende fælles boligareal.

I figuren nedenfor illustreres lokalplejehjemmets organisation og relevante aktører, kontraktparter mv.

1.2 Processen for den politiske behandling og andre processuelle spørgsmål

1.2.1 Delegation

Det er for nuværende ikke afklaret, hvorvidt beslutningen om etablering af et lokalplejehjem skal træffes af kommunalbestyrelsen, eller om det kan overlades til et udvalg eller forvaltningen at træffe denne beslutning.

Henset til at beslutningen indebærer, at en opgave, som kommunalbestyrelsen har ansvaret for, bliver løftet ud af den kommunale organisation og overdraget til et kommunalt aktieselskab med en selvstændig bestyrelse, vurderes det, at beslutningen om at etablere lokalplejehjemmet formentlig skal træffes af kommunalbestyrelsen (delegationsforbud).

Foreløbige beslutninger vedrørende lokalplejehjem vil ikke være omfattet af delegationsforbuddet.

Det kan således være hensigtsmæssigt, at der tidligt i forløbet træffes en politisk principbeslutning, evt. i et stående udvalg, om at undersøge mulighederne for at etablere et lokalplejehjem i kommunen, sådan at der i kommunalbestyrelsen - når undersøgelserne er gennemført - kan tages endelig beslutning om spørgsmålet.

Lov om lokalplejehjem giver mulighed for, at kommunalbestyrelsen - som led i sin tilsynsførelse - fastsætter retningslinjer for det enkelte lokalplejehjems opgavevaretagelse, herunder f.eks. fastsættelse af serviceniveauet for den hjælp og pleje, som lokalplejehjemmet skal levere.

Det er forudsat i loven, at beføjelserne til at fastsætte sådanne retningslinjer på kommunalbestyrelsens vegne kan udøves af det relevante stående udvalg eller af forvaltningen.

Det er altså ikke alle spørgsmål vedrørende lokalplejehjemmet, der nødvendigvis skal behandles i kommunalbestyrelsen.

1.2.2 Hvad skal være på plads forud for byrådsbehandling af beslutning om etablering af lokalplejehjem

Når der udarbejdes mødesag til brug for den endelige politiske beslutning om etablering af lokalplejehjem, er der en række spørgsmål, der - som minimum - bør være afklaret forinden og beskrevet i sagsfremstillingen:

- Beskrivelse af konsekvenserne ved etablering af et lokalplejehjem, herunder:
 - Hjemmel for kommunens stiftelse af / deltagelse i selskabet.
 - Hvilke opgaver, der overdrages til selskabet.
 - Kommunens ejerbeføjelser.
 - Mulighed for senere at opløse selskabet.
 - Kommunens hæftelsesforhold for selskabskapital og selskabets aktiviteter.
- Beskrivelse af lokalplejehjemmets økonomi, herunder:
 - Selskabets økonomiske struktur og budget (business case), herunder beskrivelse af selskabets indtægtsgrundlag (takster, borgernes køb af tilvalgsydelser og mulighed for salg af bl.a. overskudsproduktion).
 - Selskabets finansiering ved ekstern låneoptagelse.
 - Takstfastsættelse.
 - Tilkøbsydelser.
 - Salg ved evt. overskudsproduktion.

- Beskrivelse af lokalplejehjemmets ledelse, herunder:
 - Kompetenceprofil for bestyrelsen og direktionen.
 - Bestyrelsens sammensætning og vederlag.
 - Plan for rekrutteringsproces.
 - Udkast til bestyrelsens forretningsorden og direktionsinstruks.

Herudover bør sagsfremstillingen indeholde udkast til juridiske dokumenter til brug for stiftelsen af det kommunale aktieselskab, der skal drive lokalplejehjemmet, herunder:

- Udkast til generalforsamlingsprotokollat for den stiftende generalforsamling.
- Udkast til selskabets vedtægter.
- Udkast til stiftelsesdokument, herunder beskrivelse af om selskabet stiftes ved indskud af kontanter eller aktiver (apportindskud), f.eks. driftsmateriel.
- Udkast til evt. ejerstrategi (hvis flere ejere).
- Udkast til evt. ejeraftale (hvis flere ejere).

Det er særligt vigtigt, at det i sagsfremstillingen gøres klart, hvilke beføjelser kommunen ved etablering af et lokalplejehjem afgiver til selskabet, hvilke styringsredskaber kommunen som ejer og myndighed herefter kan udøve over for selskabet, og hvilken hæftelse og økonomisk risiko der er forbundet med lokalplejehjemmet.

1.3 Selskabets økonomi - business casen

Som grundlag for kommunalbestyrelsens beslutning om etablering af et aktieselskab, som skal drive lokalplejehjem, skal der foreligge en beskrivelse af lokalplejehjemmets økonomi, som viser, at lokalplejehjemmet har et solidt økonomisk grundlag.

Forud for byrådsbehandlingen af den endelige politiske beslutning om etablering af lokalplejehjem bør lokalplejehjemmets økonomi derfor undersøges, og der bør udarbejdes et realistisk budget for lokalplejehjemmet.

Lokalplejehjemmets primære indtægtskilder består af de takster, som kommunen betaler lokalplejehjemmet for ydelser og tilbud, som lokalplejehjemmet udfører i henhold til lovgivningen (service og pleje). Se hertil figuren i pkt. 1.1.2.

Lokalplejehjemmet skal inden for den fastsatte afregningspris afholde udgifter til lokalplejehjemmets drift, herunder leje af servicearealer, løn til ansatte, bestyrelsesvederlag og evt. betaling for kommunens varetagelse af administrative opgaver for lokalplejehjemmet.

Lokalplejehjemmet vil - udover takster fra kommunen - have indtægter fra evt. salg af tilkøbsydelser til beboerne, f.eks. ekstra rengøring eller mad til pårørende.

Endeligt har lokalplejehjemmet mulighed for salg af bl.a. overskudsproduktion efter kommunalfuldmagtsreglerne.⁴

1.4 Selskabets etablering

Lokalplejehjem skal etableres som aktieselskaber og er derfor omfattet af selskabslovens regler.

Aktieselskabsformen betyder bl.a., at kommunen som udgangspunkt alene hæfter for lokalplejehjemmets forpligtelser med den indskudte kapital (minimum DKK 400.000). Et lokalplejehjem kan alene ejes af en eller flere kommuner. Private investorer kan således ikke investere i eller være medejer af et lokalplejehjem.

Selve stiftelsen af et aktieselskab skal følge en i selskabsloven tilrettelagt procedure, hvor bl.a. stiftelsesdokument inkl. tegningsliste og selskabets vedtægter underskrives. Ejes selskabet af flere kommuner i forening underskrives også en ejeraftale mellem kommunerne.

Stiftelsesdokumentet fastlægger vilkårene for stiftelsen, mens vedtægterne beskriver de grundlæggende rammer for selskabets formål, ledelse og drift og indeholder - som minimum - de oplysninger, der er nævnt i selskabslovens §§ 28-29. Se nærmere om vedtægterne i pkt. 1.5.3 nedenfor.

Stiftelsesdokumentet indeholder desuden en beskrivelse af den indskudte selskabskapital.⁵

Selskabskapitalen kan tilvejebringes som kontantindskud eller som indskud af andet end kontanter (apportindskud), f.eks. inventar. Selskabet kan også stiftes ved en kombination af kontantindskud og apportindskud. Hvis det kommunale selskab stiftes (helt eller delvis) ved apportindskud, skal kommunen sikre, at dette foregår på markedsmæssige vilkår.⁶

Efter underskrift af stiftelsesdokumentet, tegningslisten, vedtægterne og eventuel ejerftale registreres stiftelsen hos Erhvervsstyrelsen, og der udarbejdes en ejerbog for selskabet.⁷

1.5 Ejerskab, bestyrelse og ledelse

1.5.1 Indledning

Efter lov om lokalplejehjem kan et lokalplejehjem alene have en eller flere kommuner som ejer. En kommune kan dermed være eneejer af selskabet og derved have bestemmende indflydelse på selskabets generalforsamling. Se nærmere nedenfor under pkt. 1.5.2 om kommunens ejerbeføjelser på generalforsamlingen.

Selskabet ledes af en bestyrelse, der vælges på generalforsamlingen. Kommunen har imidlertid ikke bestemmende indflydelse i bestyrelsen, idet der alene må være 1 medlem af bestyrelsen, der repræsenterer den/de kommunale ejer(e), jf. nærmere herom i pkt. 1.5.6. Bestyrelsen må alene varetage selskabets interesser.

⁴ For nærmere vejledning om lokalplejehjemmets økonomi generelt henvises til *vejledning nr. 2*, mens der for vejledning om afgrænsningen mellem tilkøbsydelse og retskravsydelse henvises til *vejledning nr. 11*, og for salg efter kommunalfuldmagtsreglerne henvises til *vejledning nr. 12*.

⁵ For nærmere vejledning om stiftelsesdokumentet og udarbejdelsen heraf henvises til paradigme nr. 1.

⁶ For nærmere vejledning om selskabskapital, herunder kontantindskud og apportindskud, henvises til *vejledning nr. 6*. For nærmere vejledning om overdragelse af medarbejdere efter virksomhedsoverdragelsesloven henvises til *vejledning nr. 7*.

⁷ For nærmere vejledning om udarbejdelsen af selskabets ejerbog henvises til paradigme nr. 3.

Kommunen kan udøve sin indflydelse som ejer på andre måder end på generalforsamlingen, f.eks. gennem fastsættelse af selskabets vedtægter, se nærmere nedenfor i pkt. 1.5.3.

Ejes selskabet af flere kommuner i forening anbefales det, at kommunerne indgår en ejerftale, som regulerer det fælles ejerskab, se nærmere nedenfor under pkt. 1.5.4.

Som styringsværktøj kan kommunen i øvrigt formulere en ejerstrategi, se nærmere nedenfor under pkt. 1.5.5, en forretningsorden for bestyrelsen, se nærmere nedenfor under pkt. 1.5.6.1, og/eller en direktioninstruks for direktionen, se nærmere nedenfor under pkt. 1.5.6.2.

Kommunalbestyrelsen har i forhold til selskabet - ud over rollen som ejer - rollen som myndighed, herunder tilsynsførende myndighed (se nærmere nedenfor under pkt. 1.6.1), og rollen som kontraktpart (se nærmere nedenfor under pkt. 1.6.2).

1.5.2 Generalforsamlingen

Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed, hvor selskabets ejer(e) træffer beslutning om forhold, der vedrører selskabet. Generalforsamlingen er således det organ, hvorigennem kommunen udøver sine primære ejerbeføjelser.

På generalforsamlingen kan ejerne træffe beslutninger i selskabet, herunder beslutte at foretage ændringer i vedtægterne eller udskifte bestyrelsesmedlemmerne. Lov om lokalplejehjem foreskriver i øvrigt, at forpersonen for bestyrelsen og en eventuel næstforperson skal udpeges af generalforsamlingen, se herom nedenfor i pkt. 1.5.6.

Det kan i vedtægterne bestemmes, at visse beslutninger kun kan træffes på generalforsamlingen og/eller med et bestemt flertal. Hermed kan ejeren/ejerne sikre større indflydelse på de beslutninger, der træffes i selskabet.

Kommunen møder på generalforsamlingen - som ejer - ved kommunens repræsentant, som er underlagt almindelig instruks fra kommunalbestyrelsen eller det relevante udvalg.

Såfremt kommunen er eneejer af selskabet kan generalforsamlingen gennemføres ved en uformel "skrivebordsgeneralforsamling", hvor reglerne om form, indkaldelse og fremlæggelse af dokumenter, der følger af selskabets vedtægter og selskabsloven, fraviges.

Ejertilsyn

Kommunalbestyrelsen skal udvise økonomisk forsvarlighed i sin rolle som aktionær. Derfor skal kommunalbestyrelsen føre et overordnet økonomisk tilsyn med lokalplejehjemmet.

Kommunalbestyrelsen skal ligeledes som ejer føre tilsyn med, at lokalplejehjemmet alene forfølger de formål, der fremgår af vedtægterne

1.5.3 Vedtægterne

I forbindelse med stiftelsen af selskabet, skal selskabets vedtægter udformes og vedtages.

Vedtægterne fastsætter de grundlæggende rammer for, hvordan selskabet skal drives og administreres. Vedtægterne indeholder bl.a. bestemmelser om selskabets formål, ledelsens sammensætning, tegningsret samt bestemmelser om udbytte og skal som minimum indeholde de oplysninger, der er nævnt i selskabslovens §§ 28-29.

Vedtægterne udgør et centralt styringsredskab for kommunen som ejer, og kommunen kan ved udformningen af vedtægterne sikre sig en vis kontrol og medindflydelse på selskabets drift og dispositioner.

Det kan i vedtægterne f.eks. bestemmes, at visse beslutninger kun kan træffes på generalforsamlingen og/eller med et bestemt flertal, eller - såfremt der er flere ejere - at en enkelt ejer tillægges vetoret for visse typer af beslutninger.

Ændringer i vedtægterne kræver beslutning på generalforsamlingen og skal anmeldes til Erhvervsstyrelsen.⁸

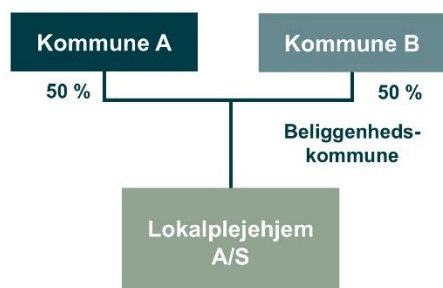
1.5.4 Ejeraftale

Selskabet kan ejes af flere kommuner i forening. Private investorer, regioner og/eller staten kan ikke investere i eller være medejere af selskabet.

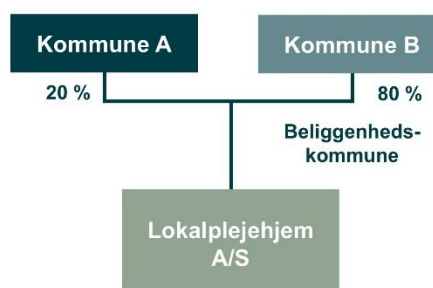
Det er ikke en betingelse, at kommuner, som ønsker at drive lokalplejehjem i forening, er beliggende geografisk i nærheden af hinanden.

Eksempler på sameje mellem flere kommuner kan illustreres således:

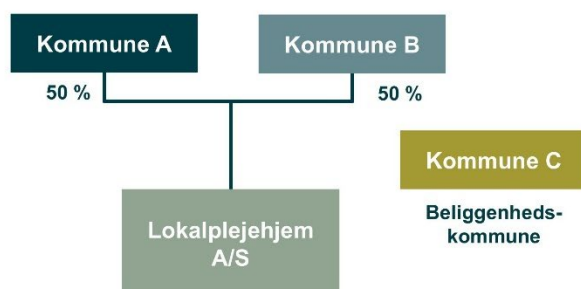
Eksempel 1

Eksempel 2

Eksempel 3

⁸ For nærmere vejledning om vedtægten og udarbejdelsen heraf henvises til paradigme nr. 2.

Hvis selskabet ejes af flere kommuner, bør kommunerne indgå en ejerftale, som fastlægger rammerne for det fælles ejerskab.

Ejerftalen bør bl.a. indeholde bestemmelser om ejernes forpligtelser og forventninger til det fælles ejerskab, udbyttepolitik, majoritetskrav og beslutningskompetence, bestemmelser om en ejers mulighed for at sælge sine aktier, og bestemmelser om konflikthåndtering. Ejerftalen er et væsentligt aftaledokument, hvis indhold varierer efter den konkrete situation.⁹

1.5.5 Ejerstrategi

I forbindelse med etableringen af lokalplejehjemmet kan kommunalbestyrelsen overveje, om der skal udarbejdes en ejerstrategi/ejerspolitik. Det kan også være, at kommunen allerede har en ejerstrategi/ejerspolitik for allerede eksisterende selskaber mv., som lokalplejehjemmet ønskes omfattet af.

Dokumentet fastlægger kommunens overordnede mål med ejerskabet og de forventninger, kommunen har til lokalplejehjemmets drift og udvikling - f.eks. vedrørende økonomi, samarbejde, samfundsansvar osv.

Ejerstrategien/ejerspolitikken er ikke retligt bindende for selskabet, men er et politisk vedtaget dokument udarbejdet af kommunen selv, der bl.a. kan danne grundlag for kommunens dialog med lokalplejehjemmets ledelse og medvirke til at skabe gennemsigtighed og klarhed om kommunens rolle som ejer.

Ejes selskabet af flere kommuner i forening, kan kommunerne aftale en fælles ejerstrategi/ejerspolitik.¹⁰

1.5.6 Bestyrelsen og dens sammensætning

Det kommunale aktieselskab skal have en professionel bestyrelse med repræsentanter fra lokalområdet, herunder det private erhvervsliv, som får eget ansvar for selskabets økonomi og drift, samt en direktion ansat af bestyrelsen, der skal varetage den daglige drift.

Lokalplejehjemmet ledes af en bestyrelse på op til fem medlemmer. Fire medlemmer vælges på generalforsamlingen af selskabets ejer(e), og ét medlem udpeges af medarbejderne, hvis de ønsker en repræsentant.

Bestyrelsessammensætning

Bestyrelsen består af én repræsentant for den/de kommunale ejer(e), tre medlemmer fra lokalområdet eller det lokale erhvervsliv, og eventuelt en medarbejderrepræsentant. Uanset hvor mange kommunale ejere der er, kan kun én fælles repræsentant udpeges, og denne kan ikke være forperson eller næstforperson i selskabet.

Det er vigtigt, at bestyrelsen samlet har relevante kompetencer, f.eks. inden for ledelse, jura, selskabsdrift, pleje og kendskab til lokalsamfundet. Det kan i den forbindelse overvejes, om der skal udarbejdes en kompetenceprofil for selskabets bestyrelse. En kompetenceprofil kan bl.a. indeholde krav om faglig indsigt, personlige egenskaber, bestyrelses- og ledelseserfaring mv.

⁹ For nærmere vejledning om ejerftalen og udarbejdelsen heraf henvises til paradigme nr. 4.

¹⁰ For nærmere vejledning om kommunens ejerstrategi henvises til *vejledning nr. 3*.

Gennem udarbejdelse af kompetenceprofil og valg af bestyrelsesmedlemmer på generalforsamlingen, kan kommunen som ejer søge at fremme kommunens interesser og selskabets formål, idet bestyrelsesmedlemmerne dog ikke vil være underlagt kommunens instruktioner, se nærmere nedenfor.

Reglerne for bestyrelsens sammensætning er nærmere fastslagt i lokalplejehjemsbekendtgørelsen.¹¹

Instruktionsbeføjelse

Selskabslovens regler om, at en ejers styring af selskabet sker på generalforsamlingen, og om at bestyrelsesmedlemmerne er forpligtede til at varetage selskabets interesser, indebærer, at kommunen ikke kan instruere bestyrelsesmedlemmerne - heller ikke det enkelte bestyrelsesmedlem, som repræsenterer kommunen.

Kommunen kan således ikke bestemme, hvordan bestyrelsesmedlemmet skal stemme i bestyrelsen, eller forlange at medlemmet skal orientere kommunen om selskabets forhold. Kommunen kan dog i vedtægterne forpligte bestyrelsen til at orientere kommunen som ejer om f.eks. økonomien med faste intervaller.

Dette udelukker imidlertid ikke, at der kan ske en legitim drøftelse af, om der er sammenfald mellem kommunens interesser og selskabets formål - enten generelt eller konkret. Der er dog herved ikke tale om et egentligt styringsredskab.

Bestyrelsesmedlemmer skal altid handle ud fra selskabets interesse, og bestyrelsesmedlemmet skal iagttage den selskabsretlige tavshedspligt. Det enkelte bestyrelsesmedlem har ret til at orientere kommunen, hvis det sker med respekt af tavshedspligten. Det vil normalt være en bestyrelsesbeslutning på bestyrelsesmødet, hvilke fortrolige oplysninger, der kan videregives, og oplysningerne formidles almindeligvis af bestyrelsesforpersonen.

Er kommunen utilfreds med et bestyrelsesmedlems forvaltning af bestyrelseshvervet, kan kommunen ud fra saglige kriterier udskifte de valgte bestyrelsesmedlemmer på en ordinær eller ekstraordinær generalforsamling.

Vederlag

Vederlag til lokalplejehjemmets bestyrelsesmedlemmer fastsættes efter reglerne i selskabsloven. Formålet med vederlaget er at kunne tiltrække medlemmer med de rette kompetencer og erfaring. Samtidig skal vederlaget afspejle en ansvarlig brug af offentlige midler og være proportionalt med opgavernes karakter og omfang.

Spørgsmålet om vederlag kan - men skal ikke - behandles i lokalplejehjemmets vedtægter. Generalforsamlingen skal godkende årsregnskabet, herunder bestyrelsens vederlag.¹²

1.5.6.1 Forretningsorden for bestyrelsen

Det er et krav efter selskabsloven, at bestyrelsen i et selskab udarbejder en forretningsorden for bestyrelsen. Forretningsordenen fastsætter rammerne for bestyrelsens arbejde og skaber struktur og gennemsigtighed i opgaveløsningen.

Det er bestyrelsen selv, der har kompetencen til at vedtage sin forretningsorden, men forvaltningen kan med fordel udarbejde et udkast til forretningsordenen som en del af etableringsarbejdet.¹³

¹¹ For nærmere vejledning om bestyrelsessammensætning henvises til *vejledning nr. 4*.

¹² For nærmere vejledning om vederlag til bestyrelsesmedlemmer henvises til *vejledning nr. 4*.

¹³ For nærmere vejledning om bestyrelsens forretningsorden og udarbejdelsen heraf henvises til *paradigme nr. 5*.

1.5.6.2 Direktionsinstruks

Der er ikke noget krav i lovgivningen om, at der udarbejdes en formel direktionsinstruks. En direktionsinstruks fordeler imidlertid arbejdsopgaverne mellem selskabets bestyrelse og direktionen, og en direktionsinstruks kan være et centralt værktøj til at sikre en klar og velfungerende arbejdsdeling mellem bestyrelsen og direktionen. Direktionsinstruksen er derfor en praktisk vejledning for, hvordan selskabets daglige ledelse skal foregå.

Det er bestyrelsen, der har kompetencen til at fastlægge og vedtage en direktionsinstruks for lokalplejehjemmets direktion, men forvaltningen kan - ligesom med forretningsordenen - med fordel udarbejde et udkast til direktionsinstruksen som en del af etableringsarbejdet.¹⁴

1.6 Kommunens rolle i øvrigt

1.6.1 Kommunens rolle som myndighed og tilsynsmyndighed

Myndighed

Kommunalbestyrelsens ansvar for at levere plejehjemspladser efter kapitel 5 i ældreloven består i tilfælde, hvor et kommunalt aktieselskab, der driver lokalplejehjem, ophører enten frivilligt eller går konkurs. Selvom kommunen efter selskabsloven kun hæfter med sit indskud (minimum DKK 400.000), vil kommunen bære den økonomiske forpligtigelse, som følger med forsyningsforpligtigelsen fremadrettet.

Kommunalbestyrelsen vil som myndighed - navnlig som tilsynsmyndighed - skulle træffe beslutninger vedrørende lokalplejehjemmet.

De offentligretlige regler om saglighed og ligebehandling gælder. Kommunen må således ikke udøve usaglig forskelsbehandling mellem kommunale plejecentre, private plejecentre og lokalplejehjem og selskabet må ikke opnå uberettigede fordele, herunder hurtigere sagsbehandling.

Kommunalbestyrelsesmedlemmerne har ikke ret til sagsindsigt i dokumenter i selskabet og kan heller ikke anvende deres initiativret til at få en sag på dagsordenen for møderne i selskabets bestyrelse. Hvis selskabsdokumenter er sendt til kommunen, kan medlemmerne få sagsindsigt. Ligeledes kan initiativretten benyttes til at få sager om selskabet på dagsordenen for kommunalbestyrelsens møder.

Tilsyn

Kommunalbestyrelsen vil efter lov om lokalplejehjem have pligt til at føre tilsyn med, at plejehjemmet varetager sine opgaver inden for rammerne af lovgivningen. Tilsynet vil være rettet mod det kommunale aktieselskab og ikke mod det enkelte bestyrelsesmedlem i selskabet.

Kommunalbestyrelsen kan fastsætte retningslinjer for det kommunale aktieselskabs opgaveudførelse. Retningslinjerne vil da udgøre en del af grundlaget for tilsynet. Kommunalbestyrelsen skal føre tilsyn med, at det kommunale aktieselskab overholder de regler, der gælder for det kommunale aktieselskabs virksomhed, herunder ældreloven, serviceloven og reglerne i lov om lokalplejehjem samt de almindelige forvaltningsretlige grundsætninger bl.a. om saglig forvaltning, proportionalitetsprincippet og lighedsgrundsætningen.

¹⁴ For nærmere vejledning om direktionsinstruks og udarbejdelsen heraf henvises til paradigme nr. 6.

Kommunen tilrettelægger selv tilsynet. Kommunalbestyrelsen vil dog være forpligtet til at reagere, hvis den bliver gjort opmærksom på forhold på et lokalplejehjem, som kan være i strid med lovgivningen.

Hvis flere kommuner sammen ejer det kommunale aktieselskab, skal hver enkelt kommunalbestyrelse føre tilsyn med, at selskabet løser opgaven i overensstemmelse med lovgivningen og de retningslinjer, kommunalbestyrelserne har fastlagt.

Tilsynsforpligtelsen understreger, at kommunalbestyrelsen har det overordnede ansvar for opgavernes udførelse, når den overlader sine opgaver til lokalplejehjemmet.¹⁵

1.6.2 Kommunens rolle som kontraktpart

Kommunens rolle som udlejer

Lokalplejehjemmet skal drives i lokaler, der er etableret enten som almene plejeboliger efter § 5, stk. 2, i almenboligloven eller som plejehjem efter § 47 i ældreloven.

Det kommunale aktieselskab, der driver lokalplejehjemmet, skal derfor - såfremt kommunen ejer bygningen, som lokalplejehjemmet skal drives fra - indgå en erhvervslejekontrakt med kommunen om det kommunale aktieselskabs leje af de af kommunen ejede servicearealer knyttet til plejeboligen/plejehjemmet.¹⁶

Lejekontrakten vil skulle indgås på markedsvilkår, idet det vil kunne aftales, at kommunen fortsat drifter og vedligeholder bygningen, opkræver beboerbetaling mv. Lejekontrakten må ikke være tidsbegrænset.

Kommunens rolle som leverandør af administrative ydelser til det kommunale aktieselskab

Kommunen kan indgå aftale med det kommunale aktieselskab, der driver lokalplejehjemmet om, at kommunen udfører en række administrative opgaver for selskabet. Se hertil figuren i pkt. 1.1.2.

Lokalplejehjemsbekendtgørelsen oplister de administrative opgaver, som kommunen kan udføre for selskabet, hvilke omfatter:

- Drift af IT-systemer.
- Bogholderi.
- Lønadministration.
- Forbrugerafregning og fakturering.
- Statistik.
- Administrativ og juridisk bistand vedrørende personalemæssige forhold.
- Andre administrative opgaver.

¹⁵ For nærmere vejledning om kommunens tilsyn se *vejledning nr. 5*.

¹⁶ For nærmere vejledning om lokalplejehjemets lokaler se *vejledning nr. 15*.

Aftaler om udførelse af administrative opgaver kan kun indgås mod det kommunale aktieselskabs betaling herfor til kommunen. Prisen skal i den forbindelse fastsættes, så den svarer til opgavens markedspris. Prisen kan dog ikke fastsættes lavere end kostprisen, uanset at markedsprisen er lavere end kostprisen.

2. VEJLEDNING OM LOKALPLEJEHJEMMETS ØKONOMI, BUDGET OG REVISION**Indholdsfortegnelse**

2.1	Indledning
2.2	Lokalplejehjemmets økonomi
2.2.1	Lokalplejehjemmets indtægter
2.2.2	Lokalplejehjemmets væsentligste udgifter
2.3	Udarbejdelse af budget
2.4	Selskabets regnskabsaflæggelse og revision

VEJLEDNING OM LOKALPLEJEHJEMMETS ØKONOMI, BUDGET OG REVISION

Kommunalbestyrelsens beslutning om etablering af lokalplejehjem skal være økonomisk forsvarlig. Forud for den politiske beslutning om etablering af et lokalplejehjem bør lokalplejehjemmets økonomi undersøges og vurderes, og der bør udarbejdes et realistisk budget. Denne vejledning indeholder et overblik over lokalplejehjemmets indtægter og udgifter samt en beskrivelse af kravene til selskabets regnskabsaflæggelse og revision.

2.1 Indledning

Beslutning om etablering af et lokalplejehjem træffes af kommunalbestyrelsen.

Kommunalbestyrelsen skal træffe sin beslutning om etablering af et lokalplejehjem på et fyldestgørende grundlag, og derfor skal beslutningsgrundlaget indeholde en beskrivelse af lokalplejehjemmets økonomi samt et budget.

Formålet er at vise, at lokalplejehjemmet med den foreslåede økonomi forventes at kunne etableres og drives med balance mellem indtægter og udgifter, at driften kan opretholdes over tid, og at lokalplejehjemmet dermed er levedygtigt.

Viser det sig efter etableringen af lokalplejehjemmet, at lokalplejehjemmet er etableret uden tilstrækkeligt/bæredygtigt økonomisk grundlag, eller får lokalplejehjemmet økonomiske udfordringer under driften, som kan henføres til de oprindelige økonomiske forudsætninger for etableringen, har kommunen - på grund af reglerne om forbud mod at yde statsstøtte og forbuddet mod at kommunen kan yde det kommunale aktieselskab lån - begrænset mulighed for at tilføre selskabet likviditet.¹⁷

Forud for byrådsbehandlingen af den politiske beslutning om etablering af et lokalplejehjem bør lokalplejehjemmets økonomi derfor undersøges og vurderes, og der bør udarbejdes et realistisk budget.

Til brug for denne undersøgelse og udarbejdelse af budget giver denne vejledning et overblik over lokalplejehjemmets driftsøkonomi. Det bemærkes, at vejledningen ikke indeholder en udtømmende opstilling af lovkrav og regler vedrørende lokalplejehjemmets økonomi, men vejledningen skal læses som en hjælp til at forstå lokalplejehjemmets driftsøkonomi.

Vejledningen kan i øvrigt anvendes efter etableringen og dermed under kommunens ejerskab, hvor kommunalbestyrelsen skal påse at lokalplejehjemmet opretholder en forsvarlig drift.

2.2 Lokalplejehjemmets økonomi

Afgørende for, om lokalplejehjemmet er levedygtigt, er, om der er balance mellem lokalplejehjemmets indtægter og udgifter.

Lokalplejehjemmet skal levere hjælp og støtte mv. efter ældreloven eller serviceloven til personer, der opfylder betingelserne for at få anvist en plejebolig, jf. § 5, stk. 2, i lov om almene boliger mv., eller et plejehjem, jf. § 47 i ældreloven.¹⁸ Som betaling for lokalplejehjemmets lovpligtige ydelser betaler kommunen lokalplejehjemmet en døgntakst. Døgntaksten er lokalplejehjemmets primære indtægtskilde.

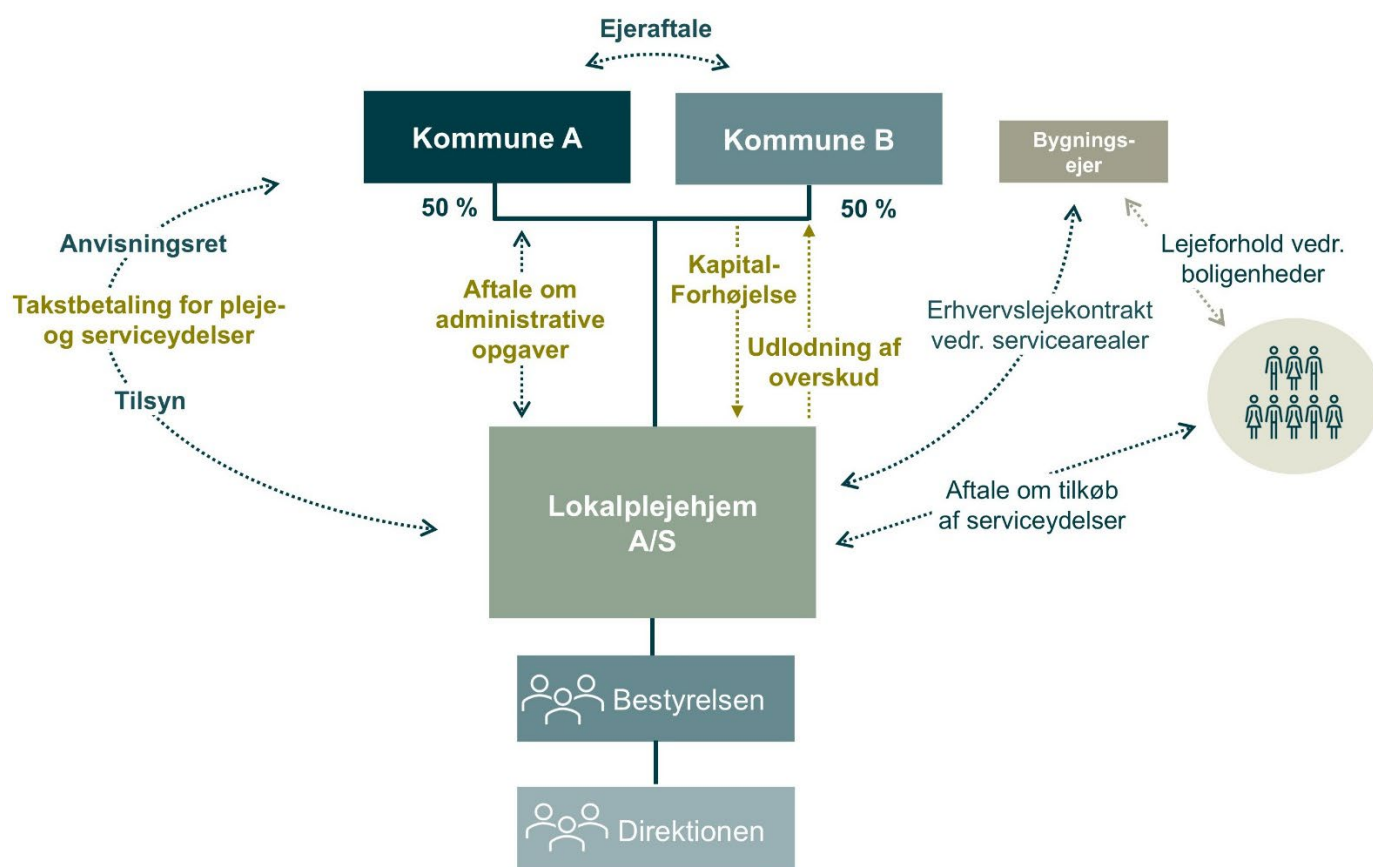
¹⁷ For nærmere vejledning om stiftelseskapital og efterfølgende kapitalforhøjelse henvises til *vejledning nr. 6*. For nærmere vejledning om forbuddet mod at kommunen kan yde det kommunale aktieselskab lån henvises til *vejledning nr. 9*.

¹⁸ Jf. § 1, stk. 1, i lov om lokalplejehjem.

Lokalplejehjemmet vil - udover takster fra kommunen - have indtægter fra lokalplejehjemmets evt. salg af tilkøbsydelser til beboerne, f.eks. ekstra rengøring eller mad til pårørende.

Endeligt har lokalplejehjemmet mulighed for salg af biproduktion, accessoriske ydelser og overskudsproduktion samt at oppebære hermed forbundet indtægt.¹⁹

Lokalplejehjemmets aftaleforhold og pengestrømme og heraf afledte indtægter og udgifter er illustreret nedenfor og beskrives nærmere i pkt. 2.2.1 og 2.2.2.

2.2.1 Lokalplejehjemmets indtægter

Døgn takst (afregningspriser)

Lokalplejehjem skal tilbyde beboerne på lokalplejehjemmet den hjælp og støtte mv., som kommunen efter gældende ældre- og servicelovgivning er forpligtet til at levere.²⁰

¹⁹ For nærmere vejledning om lokalplejehjemmets mulighed for at sælge accessoriske ydelser og overskudsproduktion henvises til *vejledning nr. 12*.

²⁰ Jf. § 1, stk. 1, i lov om lokalplejehjem.

Som betaling for lokalplejehjemmets lovpligtige ydelser betaler kommunen lokalplejehjemmet en døgntakst. Døgntaksten/afregningsprisen er lokalplejehjemmets primære og vigtigste indtægtskilde.

Reglerne om kommunens betaling for den hjælp og støtte, som et lokalplejehjem skal levere, er udmøntet i lokalplejehjemsbekendtgørelsens kapitel 4.

Afregningsprisen for den leverede hjælp og støtte fastsættes overordnet således:

- 1) Det kommunale aktieselskab og kommunalbestyrelsen i *den kommune, der har anvisningsretten til lokalplejehjemmet*, kan aftale den pris, som kommunalbestyrelsen skal betale det kommunale aktieselskab for den leverede hjælp og støtte mv., som borgeren er visiteret til. Forhandling og aftaleindgåelse sker med udgangspunkt i vejledende takster, som er fastsat af det kommunale aktieselskab, der driver lokalplejehjemmet, for hjælp og støtte mv. efter lovgivningen.²¹
- 2) Indgås der ikke en aftale mellem det kommunale aktieselskab, der driver lokalplejehjemmet, og kommunalbestyrelsen, skal afregningsprisen for de ydelser, som det kommunale aktieselskab skal levere i henhold til lovgivningen, fastsættes (ensidigt) af kommunalbestyrelsen i *beliggenhedskommunen*.²² Afregningsprisen beregnes da på baggrund af beliggenhedskommunens gennemsnitlige langsigtede omkostninger ved drift af *tilsvarende kommunale tilbud*.²³
- 3) Hvis kommunalbestyrelsen i beliggenhedskommunen ikke har et grundlag for beregning af afregningspriser, fordi der ikke er et tilsvarende kommunalt tilbud i kommunen, som afregningsprisen kan beregnes på baggrund af, fastsætter kommunalbestyrelsen i beliggenhedskommunen afregningsprisen, som den pris indsatsen *ville* koste kommunen i et tilsvarende tilbud.²⁴

Med henblik på at sikre ligestilling mellem private operatører og det kommunale aktieselskab, anbefales det, at kommunens afregningspriser fastsættes og beregnes ensidigt af kommunen (nr. 2 ovenfor). Afregningsprisen skal herefter fastsættes og beregnes på baggrund af beliggenhedskommunens egne langsigtede gennemsnitlige omkostninger til drift af et tilsvarende tilbud i overensstemmelse med §§ 7-10 i lokalplejehjemsbekendtgørelsen. Lokalplejehjemsbekendtgørelsens §§ 11-14 indeholder endvidere regler om efterprøvning af beregningsgrundlaget samt om efterbetaling.

For nærmere vejledning om kommunens fastsættelse og beregning af afregningsprisen henvises til reglerne herom i friplejeboliglovens § 32, stk. 2, bekendtgørelse nr. 593 af 27. maj 2025 om kommunalbestyrelsens fastsættelse af afregningspriser for ydelser efter serviceloven og tilbud efter ældreloven i forhold til friplejeboligleverandører og bekendtgørelse nr. 595 af 27. maj 2025 om fast overheadsats ved fastsættelse af afregningspriser efter friplejeboligloven og ældreloven samt til KL og BDO's "*Vejledning til beregning af friplejeboligtakster*" med tilhørende "*Excelskabelon til beregning af friplejeboligtakster*".

Da det kommunale aktieselskab - enten ved aftale eller senere efter loven/bekendtgørelsen - forpligtes til at tilbagebetale for meget modtagne døgntakster til kommunen, vil det i praksis være vanskeligt for selskabet at oparbejde et egentligt driftsoverskud på baggrund af døgntaksten.

²¹ Jf. § 5, stk. 1, i lokalplejehjemsbekendtgørelsen.

²² Jf. § 5, stk. 2, i lokalplejehjemsbekendtgørelsen.

²³ Jf. § 6, stk. 1, i lokalplejehjemsbekendtgørelsen.

²⁴ Jf. § 15 i lokalplejehjemsbekendtgørelsen.

Statsstøttere reglerne indeholder forbud mod, at kommunen yder støtte til selskabet. Kommunen skal derfor være særligt opmærksom på, at afregningspriserne fastsættes på markedskonforme vilkår.

Salg af tilkøbsydelser

Det kommunale aktieselskab *kan* opnå indtægt fra salg af tilkøbsydelser til beboerne på lokalplejehjemmet. Lov om lokalplejehjem hjemler mulighed for, at lokalplejehjemmet kan tilbyde beboerne tilkøbsydelser udover den hjælp og støtte mv., som beboerne har krav på efter gældende lovgivning.²⁵ Tilkøbsydelserne kan eksempelvis være ekstra rengøring, mad til pårørende og forplejning i forbindelse med fejring af mærkedage. Der kan være tale om både løbende og enkeltstående ydelser. For nærmere vejledning om afgrænsningen mellem retskravsydelser og tilkøbsydelser henvises til *vejledning nr. 11*.

Det kommunale aktieselskab må ikke tilbyde ydelser eller udvise adfærd, der er konkurrenceforvridende.²⁶ Tilkøbsydelserne skal således tilbydes på markedsvilkår, og prisen for tilkøbsydelserne må ikke være højere eller lavere end markedsprisen for en bestemt ydelse. Salg kan dog ikke ske til under kostprisen, uanset at det er markedsprisen.

Gennem salg af tilkøbsydelser kan det kommunale aktieselskab således opnå fortjeneste. Fortjeneste beskattes efter selskabsskatteloven. Opnår lokalplejehjemmet overskud, træffer generalforsamlingen (dvs. aktionæren/aktionærerne) beslutning om, hvordan overskuddet skal anvendes - beslutning om udlodning kræver dog tiltræden fra selskabets bestyrelse. For nærmere vejledning herom henvises til *vejledning nr. 8*.

Det bemærkes, at beboerne på lokalplejehjemmet ikke er forpligtede til at købe evt. udbudte tilkøbsydelser. Efterspørgslen på tilkøbsydelserne kan derfor variere, og der kan derfor ikke ved de forudgående undersøgelser af og vurdering af lokalplejehjemmets forventede driftsøkonomi forudsættes en bestemt eller fast indtægtskilde fra salg af tilkøbsydelser. Det bemærkes, at det heller ikke er et krav, at lokalplejehjemmet tilbyder beboerne tilkøbsydelser.

Salg af overskudsproduktion

Det kommunale aktieselskab kan endvidere opnå indtægt fra salg af såkaldt overskudsproduktion. Adgangen hertil følger af de almindelige kommunalfuldmagtsregler og indebærer, at det kommunale aktieselskab under visse betingelser kan afsætte varer og ydelser, der opstår som en naturlig del af den kommunale virksomhed, til andre end lokalplejehjemmets beboere. Et eksempel herpå kan være, at lokalplejehjemmet sælger overskydende madproduktion til beboere i lokalområdet.

Det er en grundlæggende betingelse for, at det kommunale aktieselskab kan afsætte overskudsproduktionen til andre end lokalplejehjemmets beboere, at der er tale om en *tilfældig* overskudsproduktion, som er opstået i forbindelse med varetagelsen af lokalplejehjemmets opgaver, uden at det har været hensigten. Der må med andre ord ikke være tale om en organiseret eller planlagt overskudskapacitet, som er tilrettelagt med det formål at få mulighed for at sælge udover rammen for kommunernes lovlige aktiviteter.

Selskabet må således ikke budgettere med en forventet overskudskapacitet, da dette ville være i strid med det kommunalretlige forbud mod profitformål. Hvis selskabet konsekvent har en overskudsproduktion, skal overskudsproduktionen søges afviklet i videst muligt omfang.

²⁵ Jf. § 2, stk. 1, i lov om lokalplejehjem.

²⁶ Jf. § 2, stk. 2, i lov om lokalplejehjem.

Det er endvidere en betingelse, at evt. salg af overskudsproduktion sker til markedsprisen. Ved *markedspris* forstås den højeste pris, som kan opnås for en vare eller en ydelse på det almindelige marked, dvs. hvad der kan opnås i handel og vandel. Prisfastsættelse ved salg af overskudsproduktion skal således ske efter almindelige forretningsmæssige principper, herunder under hensyntagen til markedsforhold (udbud og efterspørgsel) og de omkostninger, der er forbundet med varetagelsen af den pågældende opgave. Prisen skal dog som minimum give dækning for samtlige de omkostninger - direkte og indirekte - som er forbundet med opgavevaretagelsen, herunder forrentning og afskrivning af driftskapital. Salg kan dermed ikke ske til under kostprisen, uanset at det er markedsprisen.²⁷

Gennem salg af overskudsproduktion kan selskabet således også i begrænset omfang opnå fortjeneste. Fortjeneste beskattes efter selskabsskatteloven. Opnår lokalplejehjemmet overskud, beslutter generalforsamlingen hvordan overskuddet skal anvendes - beslutning om udlodning kræver dog tiltræden fra selskabets bestyrelse. For nærmere vejledning om lokalplejehjemmets mulighed for at sælge biprodukter, accessoriske ydelser og overskudsproduktion henvises til *vejledning nr. 12*, mens der for nærmere vejledning om selskabets udlodningspolitik og anvendelse af overskud henvises til *vejledning nr. 8*.

2.2.2 Lokalplejehjemmets væsentligste udgifter

Løn til ansatte

Den nok væsentligste udgiftspost for lokalplejehjemmet er løn til lokalplejehjemmets ansatte.

Selskabets bestyrelse skal sikre, at de ansatte på lokalplejehjemmet har lønvilkår, der mindst svarer til, hvad der fremgår af landsdækkende kollektive overenskomster, der er indgået på de af det pågældende faglige område mest repræsentative arbejdsmarkedsparter.²⁸ Det er således ikke et krav, at lokalplejehjemmet er dækket af en overenskomst, men de pågældende overenskomstvilkår skal som minimum iagttages.

Hvis kommunale overenskomster videreføres i lokalplejehjemmet, anses de for indgået af de på fagområdet mest repræsentative arbejdsmarkedsparter. I øvrigt beror det på en konkret vurdering, hvilke overenskomster der må anses for indgået af de på fagområdet mest repræsentative parter - eksempelvis ud fra antallet af medlemmer og udbredelsen i branchen.

De ansatte på lokalplejehjemmet og de faglige organisationer kan ikke - hvis lokalplejehjemmet ikke er dækket af en overenskomst - støtte ret på bestemmelsen om overenskomstmæssige vilkår, idet der alene er tale om en forpligtelse for bestyrelsen for selskabet. Hvis bestyrelsen ikke lever op til denne forpligtelse, er det et anliggende for kommunalbestyrelsen, som skal føre tilsyn med lokalplejehjemmet efter § 11 i lov om lokalplejehjem.

Vederlag til bestyrelsen

Lokalplejehjemmet kan have udgifter til bestyrelsesshonorar, såfremt bestyrelsen modtager vederlag. Bestyrelsens arbejde og vederlæggelse er omfattet af selskabsloven. Vederlagsniveauet skal afspejle en ansvarlig anvendelse af offentlige midler, og vederlaget må ikke overstige, hvad der anses for sædvanligt efter hvervets art og arbejds omfang, samt hvad der må anses for forsvarligt i lyset af selskabets økonomiske stilling.²⁹ For nærmere vejledning om vederlag til bestyrelsen henvises til *vejledning nr. 4*.

²⁷ Jf. Indenrigs- og Boligministeriets meddelelse om prisfastsættelse ved udførelse af kommunal og regional erhvervsvirksomhed af 6. august 2021, j.nr. 2019-4345, doknr. 383565 (Resumé-databasen 21.3.2).

²⁸ Jf. § 3, stk. 3, i lov om lokalplejehjem.

²⁹ Jf. selskabslovens § 138, stk. 1.

Det bemærkes, at bestyrelsens vederlag godkendes af generalforsamlingen i forbindelse med generalforsamlingens godkendelse af lokalplejehjemmets samlede årsregnskab, jf. nærmere herom i pkt. 2.4 nedenfor.

Leje af servicearealer og evt. udgifter til drift og/eller vedligeholdelse

Selskabet driver lokalplejehjem i plejeboliger, der er etableret efter almenboliglovens § 5, stk. 2, eller ældrelovens § 47 - dvs. fra lejede bygninger. Bygningerne ejes af en almen boligorganisation, en selvejende almen ældreboliginstitution eller af kommunen.

Mellem det kommunale aktieselskab og bygningsejeren indgås derfor en erhvervslejekontrakt vedrørende de servicearealer, der er tilknyttet boligerne.

Det kommunale aktieselskab betaler altså leje til bygningsejeren for servicearealerne og - afhængigt af lejekontraktens vilkår - evt. også udgifter til drift og/eller vedligeholdelse af servicearealerne. Boligerne på lokalplejehjemmet anvises af kommunalbestyrelsen, men boliglejekontrakten indgås direkte mellem bygningsejeren og beboeren efter reglerne i almenlejeloven.

Lejekontrakten mellem bygningsejeren og selskabet om servicearealerne skal indgås på markedsvilkår. For nærmere vejledning om lokalplejehjemmets lokaler og indgåelse af erhvervslejekontrakten vedrørende servicearealerne henvises til *vejledning nr. 15*, paradigme nr. 10 og paradigme nr. 11.

Køb af administrative ydelser ved en privat leverandør eller ved kommunen

Selskabet kan i øvrigt have udgifter til køb af administrative ydelser fra en ekstern leverandør.

Selskabets bestyrelse og ledelse kan udlicitere administrative opgaver til private leverandører eller - for så vidt angår administrative opgaver - indgå aftale med den kommunale ejer om kommunens varetagelse af opgaverne mod selskabets betaling herfor.

De nærmere regler om kommunens varetagelse af visse administrative opgaver for selskabet mod selskabets betaling herfor er udmøntet i lokalplejehjemsbekendtgørelsens kapitel 3 om kommuners varetagelse af administrative opgaver for lokalplejehjemmet.

Kommunen kan herefter - efter aftale med selskabet og mod betaling (markedspris) - udføre følgende administrative opgaver for lokalplejehjemmet:³⁰

- Drift af IT-systemer.
- Bogholderi.
- Lønadministration.
- Forbrugerafregning og fakturering.
- Statistik.
- Administrativ og juridisk bistand vedrørende personalemæssige forhold.
- Andre administrative opgaver.

³⁰ Jf. § 3 i lokalplejehjemsbekendtgørelsen, jf. § 6 i lov om lokalplejehjem.

Det bemærkes, at kommunen ikke uden aftale med selskabet vil være forpligtet til at varetage de oplyste - eller andre - administrative opgaver for selskabet.

Prisen, som aftales for kommunens varetagelse af de administrative opgaver, skal svare til opgavens markedspris. Dog kan prisen ikke fastsættes lavere end kostprisen - uanset om markedsprisen er lavere end kostprisen.³¹

For nærmere vejledning om aftalen mellem kommunen og selskabet om kommunens varetagelse af administrative opgaver henvises til paradigme nr. 9.

2.3 Udarbejdelse af budget

Med henblik på at sikre, at kommunalbestyrelsen ved dens beslutning om etablering af et lokalplejehjem iagttager princippet om økonomisk forsvarlig forvaltning, anbefales det, at der til brug for beslutningsgrundlaget udarbejdes et flerårigt (3-5 år) driftsbudget for lokalplejehjemmet.

Udarbejdelse af et sådant driftsbudget skal bl.a. sikre, at der er tilstrækkelig kapital og en bæredygtig pengestrøm i selskabet. Budgettet bør afspejle det kommunale aktieselskabs formål og strategiske mål, og det bør fremgå, hvordan midlerne prioriteres i forhold til lokalplejehjemmets kerneopgaver og udvikling, herunder evt. ekstraordinære udgifter i årene efter etableringen.

Det anbefales, at budgettet udarbejdes af en statsautoriseret eller registreret revisor. Efter selskabets etablering skal årsregnskabet revideres af en statsautoriseret eller registreret revisor, jf. nærmere herom i pkt. 2.4 nedenfor.³²

2.4 Selskabets regnskabsaflæggelse og revision

Kommunale aktieselskaber, som driver lokalplejehjem, er underlagt årsregnskabslovens regler, og selskabet skal derfor aflægge regnskab i overensstemmelse med reglerne i årsregnskabsloven.³³ Dette indebærer, at selskabet skal udarbejde en årsrapport, der indholdsmæssigt består af en ledelsespåtegning, balance, resultatopgørelse, noter, ledelsesberetning samt revisionspåtegning, og at generalforsamlingen skal godkende det samlede årsregnskab.

Selskabet skal selv forestå udarbejdelse af årsregnskabet og afholde omkostninger hertil, herunder til revisor. Selskabet kan dog på markedsvilkår købe administrativ bistand til udarbejdelsen af årsregnskab fra ejerkommunen/-erne, hvis selskabet ønsker det.

Med henblik på at sikre åbenhed om selskabets prisfastsættelse af tilkøbsydelser, skal selskabets årsregnskab indeholde et særskilt regnskab for selskabets salg af tilkøbsydelser.³⁴ Formålet er at sikre en tydelig adskillelse af regnskabet for den hjælp og støtte, som lokalplejehjemmet *skal* yde efter ældreloven og serviceloven, og tilkøbsydelser, som lokalplejehjemmet *tilbyder* og sælger med hjemmel i § 2, stk. 1, i lov om lokalplejehjem.

³¹ Jf. § 4 i lokalplejehjemsbekendtgørelsen.

³² Jf. § 9, stk. 2, i lov om lokalplejehjem.

³³ Årsregnskabslovens kapitel 6.

³⁴ Jf. § 9, stk. 1, i lov om lokalplejehjem.

Selskabets årsregnskab skal revideres af en statsautoriseret eller registreret revisor,³⁵ og årsregnskabet vil således ikke kunne revideres af kommunens økonomiforvaltning mv. Revisoren vil med sin påtegning afgive erklæring om, at årsregnskabet er udarbejdet i overensstemmelse med årsregnskabsloven, og at årsregnskabet giver et retvisende billede af selskabets økonomiske formåen, dets aktiver og passiver. De processuelle krav til valg af revisor findes i selskabslovens kapitel 9.

³⁵ Jf. § 9, stk. 2, i lov om lokalplejehjem.

3. VEJLEDNING OM KOMMUNENS EJERBEFØJELSER OG EJERSTRATEGI

Indholdsfortegnelse

3.1 Indledning

3.2 Kommunens ejerbeføjelser

- 3.2.1 Fastsættelse af selskabets vedtægter i forbindelse med selskabets stiftelse
 - 3.2.1.1 Bestemmelse om selskabets formål
 - 3.2.1.2 Bestemmelser om at visse beslutninger skal træffes på generalforsamlingen
 - 3.2.1.3 Bestemmelser om at visse beslutninger kun kan træffes af bestyrelsen med et bestemt flertal eller tiltræden af det bestyrelsesmedlem, der repræsenterer kommunen
 - 3.2.1.4 Bestemmelser om videregivelse af informationer til kommunen
 - 3.2.1.5 Bestemmelse om selskabets tegningsregel
- 3.2.2 Udøvelse af ejerbeføjelser på generalforsamlingen
 - 3.2.2.1 Valg af bestyrelsesmedlemmer
 - 3.2.2.2 Beslutning om at afsætte et eller flere bestyrelsesmedlemmer
 - 3.2.2.3 Godkendelse af selskabets årsrapport og budget samt valg af revisor
 - 3.2.2.4 Beslutning om anvendelse af overskud
 - 3.2.2.5 Beslutning om ændring af selskabets vedtægter
 - 3.2.2.6 Øvrige beslutninger, der træffes på generalforsamlingen - enten efter selskabsloven eller vedtægtsbestemmelse

3.3 Ejerstrategi

- 3.3.1 Ejerstrategi ved flere ejere af det kommunale aktieselskab

VEJLEDNING OM KOMMUNENS EJERBEFØJELSER OG EJERSTRATEGI

Ved etablering af et lokalplejehjem afgiver kommunen kontrol med lokalplejehjemmets ledelse og drift til ledelsen i det kommunale aktieselskab, som skal drive lokalplejehjemmet. Denne vejledning omhandler derfor kommunens beføjelser som ejer af selskabet, der driver lokalplejehjemmet, og hvordan og i hvilket omfang kommunen kan udøve disse beføjelser.

3.1 Indledning

Formålet med lov om lokalplejehjem er bl.a., at der med større armslængde til kommunalbestyrelsen skal ske frisættelse af lokalplejehjemmets ledelse og drift.³⁶ Denne frisættelse kommer bl.a. til udtryk ved, at lokalplejehjem skal drives af kommunalt ejede aktieselskaber, der er omfattet af selskabslovens regler, herunder selskabslovens ledelsesprincipper og bestemmelser om ejerens beføjelser i forhold til selskabets ledelse.³⁷

Selskabslovens ledelsesprincipper indebærer, at det kommunale aktieselskab, der driver et lokalplejehjem, ledes og drives af selskabets ledelse bestående af en bestyrelse og en direktion (direktøren er lokalplejehjemmets daglige leder).³⁸ Ansvar for og kontrollen med plejehjemmets drift varetages derfor i vidt omfang af bestyrelsen og direktionen, der alene skal varetage selskabets interesser. Dette medfører, at der gælder et såkaldt instruktionsforbud, og kommunen kan således ikke udstede bindende instrukser til ledelsesmedlemmerne.

Selskabslovens bestemmelser om ejerens beføjelser indebærer, at kommunen som ejer alene har de økonomiske og forvaltningsmæssige rettigheder og beføjelser, der efter selskabsloven er knyttet til kommunens aktier i selskabet.

Kommunens mulighed for at udøve indflydelse på og have kontrol over selskabets - og dermed lokalplejehjemmets - ledelse og drift er derfor anderledes end kommunens beføjelser i relation til kommunale plejehjem, hvor kommunen har en mere direkte indflydelse på og kontrol med det kommunale plejehjems ledelse og drift.

Kommunen skal være opmærksom på sine forskellige roller over for selskabet. Foruden at være aktionær/ejer af selskabet, er kommunen også (tilsyns)myndighed og kontraktpart i relation til selskabet. Kommunen skal derfor være bevidst om, hvorvidt kommunen i en given situation agerer som ejer, myndighed eller kontraktpart over for selskabet. Særligt skal kommunen - når kommunen agerer som myndighed eller kontraktpart - sikre, at det sker på armslængdevilkår, og at selskabet ikke opnår uberettigede fordele, herunder hurtigere sagsbehandling.

I det følgende behandles først kommunens ejerbeføjelser over for det kommunale aktieselskab og dets ledelse. Herefter behandles kommunens interne retningslinjer for kommunens ejerskab, som kan fastsættes i en såkaldt ejerstrategi.

3.2 Kommunens ejerbeføjelser

Kommunen udøver sine ejerbeføjelser og varetager sine interesser dels ved fastsættelse af selskabets vedtægter i forbindelse med selskabets stiftelse, og dels ved at møde på generalforsamlingen, hvor der træffes beslutninger om væsentlige anliggender for selskabet.

³⁶ Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 90 som fremsat, side 3.

³⁷ Jf. § 3 i lov om lokalplejehjem.

³⁸ Jf. §§ 4 og 5 i lov om lokalplejehjem, smh. selskabslovens § 111, stk. 1, nr. 1.

I det følgende behandles kommunens mulighed for at fastsætte selskabets vedtægter i forbindelse med selskabets stiftelse samt kommunens mulighed for at udøve sin beslutningskompetence på generalforsamlingen.

3.2.1 Fastsættelse af selskabets vedtægter i forbindelse med selskabets stiftelse

I forbindelse med selskabs stiftelse udformes og vedtages selskabets vedtægter.

Vedtægterne er selskabets regler, der fastsætter de grundlæggende rammer for, hvordan selskabet skal drives og administreres. Vedtægterne indeholder bl.a. bestemmelser om selskabets formål, ledelsens sammensætning, tegningsret samt bestemmelser om udbytte og skal som minimum indeholde de i selskabslovens §§ 28-29 nævnte oplysninger.

Vedtægterne udgør et centralt styringsredskab for kommunen som ejer, og kommunen kan ved udformningen af vedtægterne sikre sig en vis kontrol og medindflydelse på selskabsledelsens drift og dispositioner, idet selskabets ledelse skal respektere og følge selskabets vedtægter.

Kommunen kan - og bør - i selskabets vedtægter mv. sikre sig den kontrol, som kommunen ønsker at have over lokalplejehjemmet. Det er dog samtidig op til kommunen at balancere mellem hensynet til kommunal kontrol med selskabet og hensynet til, at formålet med lokalplejehjem er at frisætte plejehjemmet fra kommunens styring.

Vedtægterne kan ændres senere - dvs. efter stiftelsen - såfremt kommunen som ejer finder dette nødvendigt og hensigtsmæssigt. Beslutning om ændring i vedtægterne træffes på generalforsamlingen, jf. også pkt. 3.2.2.5 nedenfor.

For nærmere vejledning om vedtægterne og udarbejdelsen heraf henvises til paradigme nr. 2.

I det følgende beskrives de væsentligste vedtægtsbestemmelser, som har betydning for kommunens kontrol over selskabets ledelse.

3.2.1.1 Bestemmelse om selskabets formål

Vedtægterne skal indeholde bestemmelse om det kommunalt ejede aktieselskabs formål. Formålet bør formuleres i overensstemmelse med § 1, stk. 1 i lov om lokalplejehjem, hvorefter selskabets formål er at drive lokalplejehjem og hermed forbundet virksomhed.

Formålsbestemmelsen definerer de aktiviteter, som selskabet må varetage, og har dermed væsentlig betydning for selskabet og ledelsen, som skal varetage sine opgaver under hensyntagen til selskabets vedtægtsbestemte formål.

3.2.1.2 Bestemmelser om at visse beslutninger skal træffes på generalforsamlingen

Vedtægterne kan foreskrive, at der alene kan træffes beslutninger om visse nærmere bestemte forhold på generalforsamlingen - dvs. at beslutninger, som ellers ville kunne træffes af selskabets ledelse, "løftes" til generalforsamlingsniveau, hvorved kommunen som ejer sikrer sig kontrol over disse beslutninger.

Indeholder vedtægten ikke bestemmelse om, at visse beslutninger skal træffes på generalforsamlingen, følger det dog selskabsloven, at følgende spørgsmål *skal* afgøres af generalforsamlingen:

- Valg af flertallet i bestyrelsen, idet det bemærkes at hele bestyrelsen skal vælges på generalforsamlingen fsva. aktieselskaber, der driver lokalplejehjem, jf. § 4, stk. 1, i lov om lokalplejehjem.
- Valg af revisor.
- Godkendelse af årsregnskab og fordeling af overskud/udbytte eller dækning af tab.
- Anlæg af erstatningssag mod ledelsen.
- Ændring af selskabets vedtægter.
- Opløsning af selskabet.
- Fusion eller spaltning.

Nedenfor følger eksempler på beslutninger, som det kan overvejes at "løfte" til generalforsamlingsniveau (uanset om disse beslutninger kun skal kunne træffes med et bestemt flertalskrav eller ej), og som i det følgende forudsættes indeholdt i selskabets vedtægter:

- Godkendelse af budget.
- Valg af bestyrelsesformand og evt. næstformand. Dette er et krav ifølge § 4, stk. 2, i lov om lokalplejehjem.
- Beslutning om indgåelse, opsigelse, ophævelse eller ændring af aftaler indgået mellem selskabet og en aktionær eller en aktionærs nærtstående. Dette kan f.eks. omfatte en administrationsaftale mellem lokalplejehjemmet og en ejerkommune, jf. § 3 i lokalplejehjemsbekendtgørelsen.
- Beslutning om selskabets optagelse af lån. I henhold til § 10 i lov om lokalplejehjem må selskabet kun optage lån med ejerens godkendelse.

3.2.1.3 Bestemmelser om at visse beslutninger kun kan træffes af bestyrelsen med et bestemt flertal eller tiltræden af det bestyrelsesmedlem, der repræsenterer kommunen

Bestyrelsen træffer som udgangspunkt beslutninger ved simpelt flertal. Det er muligt i vedtægterne at foreskrive, at visse beslutninger alene kan træffes med et bestemt flertal (f.eks. ved enstemmighed, 2/3-flertal, med tiltrædelse fra bestyrelsesmedlemmet, der repræsenterer den/de kommunale ejer(e), eller lignende).³⁹

Nedenfor følger eksempler på beslutninger, som ifølge vedtægten kun kan vedtages af bestyrelsen i tilfælde af enighed i bestyrelsen:

- Beslutning om pantsætning af selskabets aktiver og/eller afgivelse af kautions- og garantierklæringer eller lignende (med undtagelse af erklæringer afgivet som led i selskabets ordinære drift).
- Beslutning om ændring af selskabets regnskabsprincipper og/eller -praksis (med undtagelse af ændringer, der er en direkte følge af ændret lovgivning og/eller ændring i almindeligt anerkendt regnskabspraksis).

Nedenfor følger eksempler på beslutninger, som ifølge vedtægten kun kan vedtages af bestyrelsen med tiltrædelse fra bestyrelsesmedlemmet, der repræsenterer den kommunale ejer:

³⁹ Flertalskravet skal overvejes nøje i tilfælde af flere ejere, idet flertalskravet på den ene side sikrer, at der er enighed om de væsentligste beslutninger i Selskabet, men på den anden side ligeledes kan det hindre en effektiv beslutningsproces i Bestyrelsen. Det er således en afvejning af hensynet til fælles kontrol contra hensynet til en hensigtsmæssig drift.

- Ansættelse og afskedigelse af direktionen, herunder fastlæggelse og godkendelse af vilkårene for direktionens ansættelse, ansættelsesophør, samt ændringer i direktionens ansættelsesforhold.
- Ændring af forretningsordenen for selskabets bestyrelse.
- Ændring af bestyrelsens instruks til direktionen.

Bestemmelser om særlige vedtagelseskrav skal overvejes nøje og bør udformes under afvejning af hensynet til kommunens kontrol med selskabet contra hensynet til en hensigtsmæssig drift.

Bemærk, at der i vedtægterne ikke kan indarbejdes en bestemmelse om, at visse beslutninger vedrørende selskabet skal stadfæstes af kommunalbestyrelsen med kvalificeret flertal, f.eks. 2/3-flertal. Baggrunden er, at det af kommunestyrelseslovens § 11, stk. 3, følger, at kommunalbestyrelsen træffer beslutning ved simpelt flertal - og en sådan vedtægtsbestemmelse vil derfor være i strid med kommunestyrelseslovens § 11, stk. 3.

3.2.1.4 Bestemmelser om videregivelse af informationer til kommunen

Såvel bestyrelsen som direktøren er underlagt tavshedspligt, og da kommunen - som beskrevet nærmere i pkt. 3.2.2.2 nedenfor - ikke kan afgive bindende instrukser til ledelsen, kan kommunen som udgangspunkt ikke kræve, at bestyrelsen videregiver oplysninger om selskabet til kommunen.

Kommunen kan sikre informationsdeling ved i vedtægten at foreskrive, at bestyrelsen på kommunens begæring er forpligtet til at stille oplysninger om selskabets virksomhed til rådighed for kommunen (medmindre dette er i strid med ufravigelige bestemmelser i lovgivningen), og at bestyrelsen - af egen drift - er forpligtet til at orientere kommunen om forhold vedrørende selskabets virksomhed, som er af væsentlig økonomisk eller politisk betydning, f.eks. væsentlige ændringer i selskabets strategi eller strategiske beslutninger.

Rækkevidden af bestyrelsens oplysningspligt bør tilpasses konkret, idet der f.eks. kan indarbejdes bestemmelse om, at bestyrelsen er forpligtet til at give kommunen halvårlig orientering om selskabets økonomi eller andre nærmere bestemte oplysninger. Det bør overvejes, om også forhold af mindre betydning end de ovenfor angivne skal forelægges kommunen.

Bestemmelser om bestyrelsens oplysningspligt bør bl.a. udformes i sammenhæng med de beslutninger, der i vedtægterne løftes fra bestyrelsen op på generalforsamlingsniveau, jf. nærmere herom ovenfor. Bestemmelserne bør i øvrigt også indeholdes i bestyrelsens forretningsorden.

3.2.1.5 Bestemmelse om selskabets tegningsregel

Selskabets tegningsregel regulerer, hvornår selskabet bliver forpligtet ved aftaler, som indgås på selskabets vegne af selskabets medlemmer af direktion og bestyrelse. Kommunen kan således med tegningsreglen påvirke, hvilke personer, der skal kunne forpligte selskabet.

Tegningsretten kan i vedtægterne begrænses således, at tegningsretten kun kan udøves af flere medlemmer i forening eller af et eller flere bestemte medlemmer hver for sig eller i forening.⁴⁰

⁴⁰ Det anbefales ikke, at tegningsreglen lyder på et bestyrelsesmedlems eller en direktørs navn, idet vedtægterne så skal ændres ved vedkommendes fratræden.

3.2.2 Udøvelse af ejerbeføjelser på generalforsamlingen

Efter selskabets stiftelse - og dermed efter lokalplejehjemmets etablering - udøver kommunen sine ejerbeføjelser på generalforsamlingen, som er selskabets øverste myndighed. På generalforsamlingen giver kommunen møde ved kommunens repræsentant, som er bemyndiget af kommunalbestyrelsen eller et relevant udvalg til at afgive møde og stemme på generalforsamlingen. På generalforsamlingen træffes alle beslutninger ved simpelt flertal, medmindre andet følger af selskabsloven eller selskabets vedtægter. Hvis kommunen ejer selskabet alene, har kommunen i sagens natur flertal på generalforsamlingen.⁴¹

På generalforsamlingen træffes beslutninger om såkaldte *væsentlige anliggender* for selskabet. I henhold til selskabsloven skal følgende spørgsmål afgøres af generalforsamlingen:

- Valg af flertallet i bestyrelsen, idet det bemærkes at hele bestyrelsen skal vælges på generalforsamlingen fsva. aktieselskaber, der driver lokalplejehjem, jf. § 4, stk. 1, i lov om lokalplejehjem.
- Valg af revisor.
- Godkendelse af årsregnskab og fordeling af overskud/udbytte eller dækning af tab.
- Anlæg af erstatningssag mod ledelsen.
- Ændring af selskabets vedtægter.
- Opløsning af selskabet.
- Fusion eller spaltning.

Foruden ovenstående beslutninger kan kommunen i vedtægten bestemme, at også andre beslutninger/spørgsmål skal behandles på generalforsamlingen, jf. nærmere herom i pkt. 3.2.1 ovenfor. Kommunen har i øvrigt som ejer af aktierne i selskabet ret til at få et bestemt emne optaget på dagsordenen til den ordinære generalforsamling.⁴²

I det følgende behandles de - for et lokalplejehjem - væsentligste beslutninger, som træffes på generalforsamlingen.

3.2.2.1 Valg af bestyrelsesmedlemmer

Bestyrelsen vælges på generalforsamlingen, dvs. at bestyrelsen vælges af kommunen som aktionær/ejer.⁴³

Bestyrelsen skal varetage den overordnede og strategiske ledelse, sikre en forsvarlig organisation af selskabets virksomhed og føre tilsyn med direktøren, der varetager den daglige ledelse, herunder sikre en forsvarlig forvaltning af selskabets midler, og sikre at lokalplejehjemmet har den rette direktør (daglige leder).

⁴¹ Selskabsloven indeholder bestemmelser om måden, som generalforsamlingen skal afholdes på, herunder om indkaldelse, tidspunkt og sted, dagsordenen og afstemninger. Se selskabslovens kapitel 6. Beslutninger på generalforsamlingen kan dog konkret træffes under fravigelse af lovens og vedtægternes form- og fristkrav, f.eks. ved en "skrivebordsgeneralforsamling", som indebærer en mere simpel proces, hvor generalforsamlingen gennemføres ved skriftlig behandling, hvis samtlige aktionærer - hvis flere - er enige herom. Alle beslutninger skal indføres i selskabets generalforsamlingsprotokollat. En sådan "skrivebordsgeneralforsamling" "afholdes" typisk på egen hånd af en advokat, der fungerer som dirigent og protokollerer de truffe beslutninger, efter at samtlige aktionærer har bemyndiget advokaten hertil, og uden at aktionærerne samtidig er til stede.

⁴² I aktieselskaber skal aktionæren skriftligt fremsætte krav om optagelse af et bestemt emne på dagsordenen til selskabets centrale ledelsesorgan, dvs. bestyrelsen. Hvis kravet fremsættes senest 6 uger før generalforsamlingen afholdes, har aktionæren ret til at få emnet optaget på dagsordene, jf. selskabslovens § 90, stk. 1 og stk. 2.

⁴³ Jf. § 4, stk. 1, i lov om lokalplejehjem.

Bestyrelsen skal bestå af 4-5 medlemmer, hvoraf 4 medlemmer vælges på generalforsamlingen, mens 1 medlem vælges af medarbejderne på lokalplejehjemmet, såfremt medarbejderne ønsker en medarbejderrepræsentant i bestyrelsen.⁴⁴

Generalforsamlingen vælger i øvrigt bestyrelsesforpersonen og en evt. næstforperson - næstforpersonen vælges, hvis generalforsamlingen ønsker det. Kommunens repræsentant kan dog ikke vælges som forperson eller næstforperson.⁴⁵ Derudover følger det af selskabslovens § 111, stk. 1, nr. 1, at et medlem af direktionen kan vælges til bestyrelsen, men ikke som forperson eller næstforperson, og at flertallet af bestyrelsens medlemmer skal være personer, der ikke er direktører i selskabet.

Lokalplejehjemmet skal ledes af en professionel bestyrelse, og generalforsamlingen skal sikre, at bestyrelsesmedlemmerne udpeges således, at den samlede bestyrelse besidder de nødvendige kompetencer og erfaringer for at kunne drive lokalplejehjemmet forsvarligt.⁴⁶ Bestyrelsen bør derfor sammensættes, så de repræsenterede kompetencer så vidt muligt afspejler de krav og udfordringer, som lokalplejehjemmets forhold til enhver tid stiller, herunder profil, strategi og udfordringer.

For nærmere vejledning om bestyrelses sammensætning og dens kompetenceprofil henvises til *vejledning nr. 4*.

3.2.2.2 Beslutning om at afsætte et eller flere bestyrelsesmedlemmer

Bestyrelsen og direktionen skal efter selskabsloven udelukkende varetage selskabets interesser. Dette gælder også for kommunens egen repræsentant i bestyrelsen. Bestyrelsen og direktionen skal således ikke varetage kommunens interesser.

At ledelsesmedlemmerne alene skal varetage selskabets interesser, indebærer, at kommunen ikke kan instruere ledelsesmedlemmerne - hverken gennem generalforsamlingen eller udenfor generalforsamlingen (instruksforbud).⁴⁷ Instruksforbudet gælder både for den samlede bestyrelse, det enkelte bestyrelsesmedlem, for det bestyrelsesmedlem, som repræsenterer kommunen, og for direktøren.

Kommunen kan derfor ikke instruere et bestyrelsesmedlem eller den samlede bestyrelse i, hvordan denne/disse skal afgive stemme på et bestyrelsesmøde, ligesom kommunen heller ikke med bindende virkning for direktøren (den daglige leder) kan udstede instrukser med henblik på at indføre særlige arbejdsgange, ansætte eller afskedige medarbejdere mv.

Hvis kommunen er utilfreds med ét eller flere bestyrelsesmedlemmer, må kommunen på generalforsamlingen træffe beslutning om at afsætte det/de pågældende bestyrelsesmedlem/-mer. En beslutning om at afsætte et eller flere bestyrelsesmedlemmer skal være sagligt begrundet.⁴⁸

Generalforsamlingen kan dog ikke afsætte et af medarbejderne valgt bestyrelsesmedlem. Kommunen skal i øvrigt være opmærksom på, at det medlem, som kommunen har valgt som sin repræsentant, vil være omfattet af kommunestyrelseslovens

⁴⁴ Jf. § 2, stk. 1-3, i lokalplejehjemsbekendtgørelsen, jf. § 4 i lov om lokalplejehjem.

⁴⁵ Jf. § 2, stk. 4, i lokalplejehjemsbekendtgørelsen.

⁴⁶ Jf. § 2, stk. 5, i lokalplejehjemsbekendtgørelsen.

⁴⁷ Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 90 som fremsat, s. 7 og s. 18. Kommunalbestyrelsen kan dog i henhold til § 11, stk. 2, i lov om lokalplejehjem, som led i sit tilsyn med, at det kommunale aktieselskab varetager sine opgaver inden for rammerne af lovgivningen, fastsætte retningslinjer for det kommunale aktieselskabs opgavevaretagelse efter lovens § 1, stk. 1. Kommunalbestyrelsens beføjelser og instrukser retter sig imidlertid mod selskabet som helhed - og ikke mod det enkelte bestyrelsesmedlem i selskabet. For nærmere vejledning om kommunens tilsyn med selskabets drift af lokalplejehjemmet se *vejledning nr. 5*.

⁴⁸ Se *vejledning nr. 4* om ledelsessammensætning og vederlag til bestyrelsesmedlemmer.

§ 17, stk. 3, som fastsætter at valget har virkning for kommunalbestyrelsens funktionsperiode. Det betyder, at det pågældende bestyrelsesmedlem kun kan afsættes efter styrelseslovens regler herom.

Det bemærkes i øvrigt, at det er bestyrelsen, der ansætter og afskediger direktøren (den daglige leder), og kommunen kan derfor ikke - hvis kommunen er utilfreds med direktøren - kræve, at bestyrelsen afskediger direktøren. Kommunen må i dette tilfælde søge at udøve indflydelse gennem de styringsværktøjer, som selskabsloven foreskriver, dvs. som udgangspunkt på generalforsamlingen, hvor kommunen i sidste ende kan træffe beslutning om at afsætte et eller flere bestyrelsesmedlemmer, jf. det beskrevne ovenfor.

3.2.2.3 Godkendelse af selskabets årsrapport og budget samt valg af revisor

Selskabets årsregnskab skal revideres af en statsautoriseret eller registreret revisor.⁴⁹ Revisoren vælges af generalforsamlingen for tiden indtil næste ordinære generalforsamling.

Selskabets årsregnskab godkendes af generalforsamlingen på hver ordinær generalforsamling. Kommunen kontrollerer dermed som ejer, at selskabets årsregnskab er retvisende - og kan afvise at godkende årsregnskabet, hvis dette ikke er tilfældet.

Kommunen godkender også selskabets budget. Da bestyrelsen skal disponere selskabets økonomi i overensstemmelse med budgettet, har kommunen ved godkendelsen af budgettet en vis styring med bestyrelsens økonomiske dispositioner og dermed selskabets økonomi.

3.2.2.4 Beslutning om anvendelse af overskud

Generalforsamlingen træffer beslutning om fordeling af det beløb, der er til rådighed efter årsregnskabet ved udlodning af udbytte. Generalforsamlingen må dog ikke beslutte udlodning af højere udbytte end foreslået eller tiltrådt af selskabets bestyrelse.⁵⁰

Det betyder, at generalforsamlingen har den endelige vedtagelseskompetence,⁵¹ når en beslutning om udbytteudlodning og dets størrelse enten er foreslået af bestyrelsen eller er tiltrådt af bestyrelsen, hvis forslaget er fremsat af aktionæren selv.

Hvis kommunen som aktionær ønsker en højere udbytteudlodning end foreslået af bestyrelsen, er det en forudsætning, at bestyrelsen - som er ansvarlig for, at selskabet har et forsvarligt kapitalberedskab - tiltræder den ønskede udbytteudlodning. Kommunen kan på generalforsamlingen altid beslutte at udlodde et mindre beløb end foreslået af bestyrelsen.

Hvis bestyrelsen ikke tiltræder generalforsamlingens forslag om udlodning, kan der ikke udloddes udbytte.

Hvis kommunen ikke ønsker at udlodde overskud, men i stedet vil lade overskuddet blive i det kommunale aktieselskab, kan kommunen som aktionær beslutte på generalforsamlingen, at der ikke skal udloddes udbytte det pågældende regnskabsår.

For nærmere vejledning om det kommunale aktieselskabs anvendelse af overskud og udlodningspolitik henvises til *vejledning nr. 8*.

⁴⁹ Jf. § 9, stk. 2, i lov om lokalplejehjem.

⁵⁰ Jf. selskabslovens § 180, stk. 1, og § 4, stk. 1, i lov om lokalplejehjem, jf. selskabslovens § 5, nr. 4, litra a.

⁵¹ Generalforsamlingen kan ikke delegere kompetencen til at træffe beslutning om udbetaling af udbytte til andre.

3.2.2.5 Beslutning om ændring af selskabets vedtægter

Såfremt selskabets vedtægter ønskes ændret - uanset årsag - er dette et anliggende, der skal behandles og beslutes på generalforsamlingen. Kommunen har dermed som ejer kontrol over selskabets vedtægter og evt. ændringer heri.

3.2.2.6 Øvrige beslutninger, der træffes på generalforsamlingen - enten efter selskabsloven eller vedtægtsbestemmelse

Foruden de i pkt. 3.2.2.1-3.2.2.5 beskrevne beslutninger, træffes følgende beslutninger på generalforsamlingen, hvorved kommunen har kontrol over beslutningen:

- Beslutning om fusion, spaltning eller likvidation af selskabet.
- Beslutning om indgåelse, opsigelse, ophævelse eller ændring af aftaler indgået mellem selskabet og en aktionær eller en aktionærs nærtstående, jf. nærmere herom i pkt. 3.2.1.2. Dette kan f.eks. være en administrationsaftale mellem lokalplejehjemmet og en ejerkommune, jf. § 3 i lokalplejehjemsbekendtgørelsen, jf. § 6 i lov om lokalplejehjem.
- Beslutning om selskabets optagelse af lån. I henhold til § 10 i lov om lokalplejehjem må selskabet kun optage lån med ejerens godkendelse, jf. nærmere herom i pkt. 3.2.1.2.
- Beslutning om anlæggelse af erstatningssag mod ledelsen, jf. nærmere herom i pkt. 3.2.1.2.

3.3 Ejerstrategi

I forbindelse med stiftelsen af det kommunale aktieselskab, der skal drive lokalplejehjemmet, bør det overvejes, om der skal udarbejdes og vedtages en såkaldt ejerstrategi. Ejerstrategien bør udformes og vedtages i forbindelse med kommunens beslutning om etablering af lokalplejehjemmet, herunder inden der træffes beslutning om stiftelse af aktieselskabet, så der allerede på et tidligt tidspunkt i processen er fastsat klare forventninger til ejerskabet og lokalplejehjemmets drift.

Hvis kommunen allerede har en generel ejerstrategi for kommunens selskabsdeltagelse, kan selskabet, der skal drive lokalplejehjemmet, være eller blive omfattet heraf.

En ejerstrategi er et dokument, der fastlægger kommunens interne retningslinjer for kommunens ejerskab, kommunens overordnede mål med ejerskabet og kommunens forventninger til selskabet og - i dette tilfælde - lokalplejehjemmets drift og udvikling - f.eks. til økonomi, samarbejder, samfundsansvar osv.⁵²

En ejerstrategi er ikke retligt bindende for kommunen eller for selskabet. Ejerstrategien er alene et politisk vedtaget dokument udarbejdet af kommunen selv, der fungerer som et styringsredskab. Ejerstrategien kan f.eks. danne grundlag for dialog mellem kommunen og selskabets ledelse samt medvirke til at skabe åbenhed og klarhed om kommunens ejerskab og ejerbeføjelser samt om kommunens forventninger til selskabet og lokalplejehjemmet. Hvis kommunen offentliggør ejerstrategien, vil den endvidere bidrage til at skabe gennemsigtighed overfor borgere og andre interessenter.

Kommunen bør være særligt opmærksom på, at en ejerstrategi ikke må forveksles med en *ejerftale*, der er en retlig bindende aftale, som indgås mellem ejerne af aktieselskabet, jf. nærmere herom i pkt. 3.3.1 nedenfor.⁵³

⁵² Se som eksempler på ejerstrategier for kommunale selskaber: Viborg Kommunes ejerstrategi for Energi Viborg koncernen, Aarhus Kommunes ejerstrategier for hhv. Aarhus Vand A/S, Kredsløb A/S og Aarhus Lufthavn A/S, Odense Kommunes Ejerpolicy 2023-2026, København Kommunes ejerstrategier 2022 for kommunens større selskaber for de kommende fire år.

⁵³ Se paradigme nr. 4 om ejerftaler.

Der gælder ingen formkrav til ejerstrategien, og kommunen bestemmer således selv ejerstrategiens form og indhold.

Ejerstrategien kan eksempelvis indeholde retningslinjer for og beskrivelser om:

- Formålet med ejerskabet af selskabet og lokalplejehjemmet.
- Kommunens strategiske målsætninger og forventninger til selskabet.
- Kommunens ejerbeføjelser og forholdet mellem kommunen som ejer og selskabets ledelse.
- Kommunens eventuelle retningslinjer for levering af hjælp og støtte til plejehjem mv.
- Bestyrelsens rolle og sammensætning, herunder bestyrelsens kompetenceprofil.⁵⁴
- Forvaltningen af selskabets økonomi - budgetstyring, likviditetskontrol mv.⁵⁵
- Udbud og indkøb.⁵⁶
- Retningslinjer for håndteringen af væsentlige beslutninger i selskabet.
- Principper for informationsudveksling om selskabets forhold mellem ledelsen og kommunen.
- Rammerne for dialog mellem selskabet og kommunen.
- Kommunikation med offentligheden og pressen (åbenhed).
- Bæredygtighedspolitik.
- Arbejdsgiveransvar.
- Overordnede principper for eksterne samarbejder.
- Revision og løbende tilpasning af ejerstrategien.

Listen er ikke udtømmende.

Kommunen bør løbende påse, om der er behov for tilpasning af ejerstrategien.

Ved en løbende opfølgning på ejerstrategien kan kommunen ligeledes inddrage selskabets inputs til strategiperioden, og på den måde kan selskabets perspektiver og erfaringer indgå i kommunens vurdering af, hvilket indhold ejerstrategien skal have for den næstkommende periode.

3.3.1 Ejerstrategi ved flere ejere af det kommunale aktieselskab

Hvis aktieselskabet, der driver lokalplejehjemmet, ejes af flere kommuner, kan der - som supplement til en mellem kommunerne indgået ejeraftale⁵⁷ - være behov for en fælles ejerstrategi, som reflekterer kommunernes fælles forventninger og ønsker til deres selskabsdeltagelse på både kort og lang sigt og det fælles samarbejde herom.

⁵⁴ Se vejledning nr. 4 om ledelsessammensætning og bestyrelsens vederlag.

⁵⁵ Se vejledning nr. 2 om lokalplejehjemmets økonomi, herunder udarbejdelse af budget og regnskab.

⁵⁶ Se vejledning nr. 13 om iagttagelse af udbudsreglerne.

⁵⁷ For nærmere vejledning om udformning af ejeraftalen mellem flere ejere henvises til paradigme nr. 4, hvor der lægges op til, at ejerstrategien vedlægges som bilag til ejeraftalen.

I den fælles ejerstrategi vil kommunerne kunne fastsætte rammerne for den fælles selskabsdeltagelse og ejerskab af aktieselskabet, der driver lokalplejehjemmet, og forsøge at koordinere dokumentets indhold, så det stemmer bedst muligt med ejerkommunernes ønsker og eventuelle kommunale ejerskabsstrategier for kommunernes selskabsdeltagelse.

Ejerstrategien bør udformes og vedtages i forbindelse med de pågældende kommuners beslutning om etablering af et lokalplejehjem, herunder beslutning om stiftelse af det fælles aktieselskab, der skal drive lokalplejehjemmet. Udformningen af ejerstrategien kræver således en grundig dialog og forventningsafstemning mellem kommunerne om deres forventninger og ønsker til selskabsdeltagelsen.

Selvom ejerstrategien ikke er retligt bindende, hverken mellem kommunerne indbyrdes eller over for selskabet, vil en fælles ejerstrategi være et væsentligt politisk styringsredskab i relation til selskabsdeltagelsen. Ligeledes vil en fælles ejerstrategi være en rettesnor for selskabets ledelse i forbindelse med dennes varetagelse og tilrettelæggelse af selskabets drift.

4. VEJLEDNING OM LEDELSESSAMMENSÆTNING OG VEDERLAG TIL BESTYRELSESMEDLEMMER

Indholdsfortegnelse

4.1	Indledning
4.2	Bestyrelsen
4.2.1	Bestyrelsens opgaver
4.2.2	Antal bestyrelsesmedlemmer og sammensætning
4.2.3	Bestyrelsens samlede kompetenceprofil
4.2.4	Valg af bestyrelsesmedlemmer
4.2.5	Ophør af bestyrelseshvervet
4.3	Direktionen
4.3.1	Direktionens opgaver
4.3.2	Antal direktører og direktionens sammensætning
4.3.3	Ansættelse af en eller flere direktører
4.3.4	Ophør af direktionshvervet
4.4	Vederlag til bestyrelsesmedlemmer
4.4.1	Fastsættelse af vederlaget
4.4.2	Godkendelse af vederlaget

VEJLEDNING OM LEDELSESSAMMENSÆTNING OG VEDERLAG TIL BESTYRELSESMEDELMER

Det kommunale aktieselskab, der driver lokalplejehjemmet, skal ledes af en professionel bestyrelse samt en direktion. I denne vejledning beskrives de lovbestemte krav til ledelsens sammensætning og relevante overvejelser omkring ledelsesmedlemmernes kompetencer. Endeligt beskrives de overordnede rammer for selskabets honorering af bestyrelsesmedlemmerne.

4.1 Indledning

Selskabsloven og heri indeholdte regler om aktieselskabets ledelse mv. (selskabslovens kapitel 7) finder anvendelse på det kommunale aktieselskab, der driver lokalplejehjemmet.

Generalforsamlingen er selskabets øverste myndighed. På generalforsamlingen kan kommunen som aktionær udøve sin ret til at træffe beslutninger i selskabet (f.eks. om hvilken strategisk retning generalforsamlingen ønsker, at bestyrelsen skal følge) og kontrollere, at bestyrelsen i tilstrækkelig grad varetager selskabets interesser.

Det kommunale aktieselskab skal ifølge §§ 4 og 5 i lov om lokalplejehjem ledes af en bestyrelse, der vælges af generalforsamlingen, samt af en direktion.⁵⁸ Selskabets ledelse - bestyrelsen og direktionen - udgør således den personkreds, der står for driften af selskabet, herunder såvel den overordnede strategi som den daglige drift. Ledelsen har derfor også det juridiske ansvar for, at selskabets drift er i overensstemmelse med den til enhver tid gældende lovgivning.

De nærmere regler om bestyrelsens sammensætning og krav til medlemmernes kompetencer og erfaringer fremgår af lokalplejhjemsbekendtgørelsen.

Nedenfor følger i pkt. 4.2 først en nærmere gennemgang af bestyrelsens opgaver, sammensætning og kompetenceprofil samt valg til og ophør af bestyrelseshvervet. Herefter følger i pkt. 4.3 en gennemgang af direktionens opgaver, sammensætning samt valg til og ophør af direktionshvervet. Endeligt beskrives i pkt. 4.4 de overordnede rammer for selskabets honorering af bestyrelsesmedlemmerne.

4.2 Bestyrelsen

4.2.1 Bestyrelsens opgaver

Bestyrelsen skal varetage den overordnede strategiske ledelse af lokalplejehjemmet inden for rammerne af lovgivningen og den af generalforsamlingen udstukne retning (som evt. er formaliseret i bestyrelsens forretningsorden⁵⁹). Har generalforsamlingen f.eks. truffet beslutning om en særlig strategisk retning for lokalplejehjemmet (f.eks. at lokalplejehjemmet skal være et demenshjem eller have et andet særligt fokusområde), vil bestyrelsen skulle udøve den overordnede ledelse inden for rammerne heraf.⁶⁰

Bestyrelsen skal i øvrigt sikre en forsvarlig organisation af aktieselskabets virksomhed og føre tilsyn med direktionen, der varetager den daglige ledelse, herunder sikre en forsvarlig forvaltning af selskabets midler og sikre at lokalplejehjemmet har den rette direktør.

⁵⁸ Det fremgår af § 5 i lov om lokalplejehjem, at aktieselskabet skal have en tostrengt ledelsesstruktur bestående af en bestyrelse og en direktion, dvs. ikke et tilsynsråd.

⁵⁹ For nærmere vejledning om bestyrelsens forretningsorden henvises til paradigme nr. 5.

⁶⁰ Kommunalbestyrelsen fører tilsyn med, at det kommunale aktieselskab varetager sine opgaver inden for rammerne af lovgivningen, jf. § 11, stk. 1, i lov om lokalplejehjem. For nærmere vejledning om kommunens tilsyn henvises til *vejledning nr. 5*.

Bestyrelsens arbejde, herunder beføjelser og procedurer, er omfattet af selskabsloven, navnlig § 115. Efter selskabslovens § 115 skal bestyrelsen ud over at varetage den overordnede og strategiske ledelse og sikre en forsvarlig organisation af kapitalselskabets virksomhed påse:

- 1) at bogføringen og regnskabsaflæggelsen foregår på en måde, der efter kapitalselskabets forhold er tilfredsstillende,
- 2) at der er etableret de fornødne procedurer for risikostyring og interne kontroller,
- 3) at bestyrelsen løbende modtager den fornødne rapportering om kapitalselskabets finansielle forhold,
- 4) at direktionen udøver sit hverv på en behørig måde og efter bestyrelsens retningslinjer, og
- 5) at kapitalselskabets kapitalberedskab til enhver tid er forsvarligt, herunder at der er tilstrækkelig likviditet til at opfylde kapitalselskabets nuværende og fremtidige forpligtelser, efterhånden som de forfalder, og bestyrelsen er således til enhver tid forpligtet til at vurdere den økonomiske situation og sikre, at det tilstedeværende kapitalberedskab er forsvarligt.

4.2.2 Antal bestyrelsesmedlemmer og sammensætning

Det følger af § 2, stk. 1, i lokalplejehjemsbekendtgørelsen, at det kommunale aktieselskab, der driver lokalplejehjemmet, skal ledes af en bestyrelse på fire medlemmer, som vælges af generalforsamlingen, dvs. af kommunen/kommunerne som ejer(e), samt ét medlem, der udpeges af medarbejderne, såfremt medarbejderne ønsker en medarbejderrepræsentant i bestyrelsen.

Bestyrelsen kan dermed *ikke* bestå af færre end fire medlemmer og flere end fem medlemmer.

Bestyrelsen for det kommunale aktieselskab skal i henhold til § 2, stk. 2, i lokalplejehjemsbekendtgørelsen sammensættes som følger:

- 1) 1 medlem, der repræsenterer de(n) kommunale ejer(e) (vælges af *generalforsamlingen*).
- 2) 3 medlemmer fra lokalområdet eller det lokale erhvervsliv (vælges af *generalforsamlingen*).
- 3) 1 medlem, der vælges blandt medarbejderne på lokalplejehjemmet, hvis medarbejderne ønsker en repræsentant i bestyrelsen (vælges af *medarbejderne*).

Uanset om det kommunale aktieselskab er ejet af mere end én kommune, kan der til bestyrelsen alene udpeges én repræsentant for ejerkommunen/ejerkommunerne, jf. nr. 1) ovenfor.⁶¹ Har selskabet flere ejere, fastlægges den nærmere proces for valg af bestyrelsesmedlemmer i ejeraftalen.⁶²

⁶¹ Jf. § 2, stk. 3, i lokalplejehjemsbekendtgørelsen.

⁶² For nærmere vejledning herom henvises til paradigme nr. 4 om ejeraftalen.

Generalforsamlingen (dvs. kommunalbestyrelsen/kommunalbestyrelserne i de(n) kommunale ejer(e)) udpeger forperson og en eventuel næstforperson for bestyrelsen.⁶³

Der *skal* således vælges en forperson for bestyrelsen, hvorimod der alene skal vælges en næstforperson, såfremt generalforsamlingen (de(n) kommunale ejer(e)) ønsker dette. Bestyrelsesmedlemmet, der vælges som repræsentant for de(n) kommunale ejer(e) i henhold til nr. 1) ovenfor, kan dog *ikke* udpeges til hverken forperson eller næstforperson for bestyrelsen.⁶⁴

Derudover følger det af selskabslovens § 111, stk. 1, nr. 1, at et medlem af direktionen kan vælges til bestyrelsen, men ikke som forperson eller næstforperson, og at flertallet af bestyrelsens medlemmer skal være personer, der ikke er direktører i selskabet.

4.2.3 Bestyrelsens samlede kompetenceprofil

Lokalplejehjemmet skal ledes af en professionel bestyrelse. Det fremgår derfor af § 2, stk. 5, i lokalplejehjemsbekendtgørelsen, at generalforsamlingen skal sikre, at bestyrelsesmedlemmerne udpeges således, at den samlede bestyrelse besidder de nødvendige kompetencer og erfaringer for at kunne drive lokalplejehjemmet forsvarligt, f.eks. i relation til:

- 1) Drift af selskab eller virksomhed.
- 2) Forvaltning og jura, herunder selskabsret.
- 3) Strategi og ledelse.
- 4) Pleje- og sundhedsfaglighed.
- 5) Civil- og lokalsamfund.

Oplistningen ovenfor, som indeholdt i § 2, stk. 5, i lokalplejehjemsbekendtgørelsen, er alene eksempler på kompetencer og erfaringer, som *kan* være nødvendige at have repræsenteret i bestyrelsen for at lokalplejehjemmet kan drives forsvarligt.

Lovgivningen indeholder i øvrigt ikke nærmere kompetencekrav til de personer, der vælges til selskabets bestyrelse.

Bestyrelsen bør sammensættes, så de repræsenterede kompetencer så vidt muligt afspejler de krav og udfordringer, som lokalplejehjemmets forhold, herunder profil, strategi og udfordringer, til enhver tid stiller. De nødvendige kompetencer kan derfor variere - f.eks. kræves forskellige kompetencer alt efter, om lokalplejehjemmet etableres ved opførelse af et nye plejehjem eller ved omdannelse af et allerede eksisterende plejehjem, og om der ved en evt. omdannelse ønskes gennemført en ny strategisk retning.

⁶³ Jf. § 4, stk. 2, i lov om lokalplejehjem. Det er et krav, at det af selskabets vedtægter fremgår, at generalforsamlingen udpeger forperson og en eventuel næstforperson for bestyrelsen. Bestemmelsen skal ifølge forarbejderne til lov om lokalplejehjem ses i lyset af, at kommunalbestyrelsen fortsat har forsyningsansvaret i relation til hjælp og støtte mv. efter ældreloven, og at bestyrelsen vil få det overordnede ansvar for en kommunal velfærdsinstitution med en gruppe af sårbare borgere. Lovgiver har derfor vurderet det nødvendigt, at kommunalbestyrelsen som ejer af selskabet sikres den fulde kompetence til at vælge forperson og en eventuel næstforperson for bestyrelsen.

⁶⁴ Jf. § 2, stk. 4, i lokalplejehjemsbekendtgørelsen.

Generelt anbefales det, at kommunen tidligt i sine undersøgelser forud for den politiske beslutningsproces undersøger og afklarer hvilke kompetencer, der er nødvendige at have repræsenteret i bestyrelsen - alt med henblik på at afsøge, om det er muligt at tiltrække kvalificerede og relevante kompetencer til bestyrelsesshvervet.

4.2.4 Valg af bestyrelsesmedlemmer

Bestyrelsens medlemmer vælges på generalforsamlingen ved simpelt flertal, medmindre andet følger af selskabets vedtægter. Kommunen møder på generalforsamlingen ved sin repræsentant, som er bemyndiget til at afgive kommunens stemme i overensstemmelse med kommunalbestyrelsens beslutning om, hvilke(n) kandidat(er) kommunen stemmer på.

Kommunalbestyrelsens beslutning om, hvem kommunen på generalforsamlingen skal stemme på til bestyrelsen i aktieselskabet, træffes ved simpelt flertal, jf. kommunestyrelseslovens § 11, stk. 3.

4.2.5 Ophør af bestyrelsesshvervet

Det følger af selskabslovens § 121, at et bestyrelsesmedlem til enhver tid kan udtræde af bestyrelsen ved meddelelse herom til aktieselskabets bestyrelse, ligesom et medlem af bestyrelsen til enhver tid kan afsættes af den, som har valgt den pågældende til bestyrelsen. Det gælder uanset, om det er fastsat i selskabets vedtægt, at bestyrelsen er valgt for en nærmere bestemt valgperiode.

De generalforsamlingsvalgte bestyrelsesmedlemmer kan således til enhver tid afsættes af generalforsamlingen ved en simpel flertalsbeslutning. Generalforsamlingen kan imidlertid ikke afsætte et af medarbejderne valgt bestyrelsesmedlem.

Ejerkommunerne skal være opmærksomme på, at det medlem, som ejerkommunen har indstillet som sin repræsentant vil være omfattet af kommunestyrelseslovens § 17, stk. 3, som fastsætter at valget har virkning for kommunalbestyrelsens funktionsperiode. Det betyder, at det pågældende bestyrelsesmedlem kun kan afsættes efter styrelseslovens regler herom.

Afsættes et generalforsamlingsvalgt bestyrelsesmedlem, kan valg af et nyt medlem udskydes til næste ordinære generalforsamling, såfremt bestyrelsen er beslutningsdygtig med de tilbageværende medlemmer. Er der tale om et af medarbejderne valgt bestyrelsesmedlem, skal de resterende medlemmer foranledige valg af nyt medlem for det afgående medlems resterende valgperiode.

Såfremt et bestyrelsesmedlem ikke afsættes eller udtræder af bestyrelsen, vil det enkelte medlems hverv som bestyrelsesmedlem gælde for den tid, der er fastsat i aktieselskabets vedtægter. Valgperioden skal dog ophøre ved afslutningen af en ordinær generalforsamling senest 4 år efter valget af det konkrete medlem, jf. selskabslovens § 120, stk. 4. Der er ikke noget forbud mod genvalg.

4.3 Direktionen

4.3.1 Direktionens opgaver

Direktionen har efter selskabslovens § 117, stk. 1, ansvaret for den daglige ledelse og drift af lokalplejehjemmet og vil - under bestyrelsens tilsyn - bl.a. have ansvaret for at tilrettelægge rammerne for udførelsen af den hjælp og støtte, som beboerne modtager. Forholdet mellem bestyrelse og direktion reguleres i bestyrelsens forretningsorden eller i en særskilt direktionsinstruks. For nærmere vejledning herom henvises til paradigme nr. 5 og nr. 6.

4.3.2 Antal direktører og direktionens sammensætning

Selskabsloven indeholder ingen krav til eller grænse for, hvor mange medlemmer direktionen kan have. Det følger imidlertid af § 5 i lov om lokalplejehjem, at lederen af lokalplejehjemmet skal være medlem af den direktion, som bestyrelsen ansætter. Antallet af medlemmer skal til enhver tid være i overensstemmelse med det antal, der er angivet i aktieselskabets vedtægter.

Såfremt aktieselskabets vedtægter tillader ansættelse af flere direktionsmedlemmer end lederen af lokalplejehjemmet, er bestyrelsen som udgangspunkt frit stillet ved valget heraf. Består direktionen af flere direktører, vælges én af dem som administrerende direktør.

4.3.3 Ansættelse af en eller flere direktører

Direktøren (eller direktørerne) ansættes af bestyrelsen. Bestyrelsen træffer beslutning om valg af direktionsmedlemmer ved simpelt flertal, uanset antallet af bestyrelsesmedlemmer.

Ved ansættelsen af et direktionsmedlem indgås en direktørkontrakt mellem det kommunale aktieselskab og direktøren. For nærmere vejledning herom henvises til paradigme nr. 7.

4.3.4 Ophør af direktionshvervet

Hvervet som direktionsmedlem løber indtil videre og ophører således ikke automatisk, medmindre andet konkret er angivet i vedkommendes direktørkontrakt.

Et medlem af direktionen kan til enhver tid afsættes af bestyrelsen, som derefter kan vælge et nyt medlem til direktionen. Selskabslovens udgangspunkt er, at bestyrelsen træffer beslutning om afskedigelse af direktionsmedlemmer ved simpelt flertal, uanset antallet af bestyrelsesmedlemmer.

Det anbefales derfor, at der i vedtægterne fastsættes bestemmelser om, at beslutninger om både ansættelse, jf. pkt. 4.3.3, og afskedigelse af direktøren kræver tiltrædelse fra det bestyrelsesmedlem, som repræsenterer ejerkommunen/ejerkommunerne, jf. § 2, stk. 2, nr. 1, i lokalplejehjemsbekendtgørelsen. For nærmere vejledning herom henvises til paradigme nr. 2 om det kommunale aktieselskabs vedtægter.

4.4 Vederlag til bestyrelsesmedlemmer

Bestyrelsens arbejde er med hensyn til beføjelser og procedurer omfattet af selskabsloven, der også gælder for vederlæggelsen af bestyrelsesmedlemmer. Formålet med vederlag til bestyrelsesmedlemmerne er at gøre det muligt at tiltrække bestyrelsesmedlemmer med relevante - og nødvendige - kompetencer og erfaring.

4.4.1 Fastsættelse af vederlaget

Vederlaget til bestyrelsesmedlemmerne kan bestå af et fast vederlag, et variabelt vederlag (der f.eks. er afhængigt af opfyldelsen af resultatmål), eller som en kombination heraf.

Det følger af selskabslovens § 138, stk. 1, at vederlaget ikke må overstige (i) hvad der anses for sædvanligt efter hvervets art og arbejdets omfang, samt (ii) hvad der må anses for forsvarligt i forhold til selskabets økonomiske stilling.

Ved vurderingen af (i) hvad der anses for sædvanligt efter hvervets art og arbejdets omfang, kan der henses til, hvad der udbetales for tilsvarende arbejdsopgaver i sammenlignelige (evt. private) virksomheder. Afgørende er i den forbindelse, om honoraret er rimeligt i forhold til karakteren og omfanget af de ledelsesopgaver, det pågældende bestyrelsesmedlem udfører.

Ved vurderingen af (ii) hvad der må anses for forsvarligt i forhold til selskabets økonomiske stilling, er det afgørende, at selskabet skal have råd til at betale det pågældende honorar, og at honoraret således ikke sker på bekostning af andres interesser.

I tillæg til (i) og (ii) skal vederlagsniveauet - da der er tale om et kommunalt ejet aktieselskab - afspejle en ansvarlig anvendelse af offentlige midler.

Det er udgangspunktet, at alle bestyrelsesmedlemmer - uanset om disse er valgt af generalforsamlingen eller af medarbejderne - skal aflønnes ens, da de er underlagt samme ledelsesansvar. Objektivt målelige forskelle i arbejdets art og omfang kan imidlertid konkret begrunde differentieret honorering. Det er f.eks. sædvanligt, at forpersonen for bestyrelsen honoreres med et større honorar end de øvrige bestyrelsesmedlemmer, idet posten som forperson er forbundet med en større arbejdsbyrde.

Det følger af § 16e i kommunestyrelsesloven, at den kommunale ejer skal offentliggøre vederlaget til et bestyrelsesmedlem, hvis det pågældende bestyrelsesmedlem også er medlem af kommunalbestyrelsen eller er kommunalt ansat.

4.4.2 Godkendelse af vederlaget

Bestyrelsesmedlemmernes vederlag skal godkendes af generalforsamlingen ifm. godkendelse af årsrapporten. Generalforsamlingens honorarbeslutning træffes med simpelt flertal.⁶⁵

Bestyrelsen kan derfor som udgangspunkt alene foretage indstilling til generalforsamlingen om sit honorar.⁶⁶

⁶⁵ Jf. selskabslovens § 105.

⁶⁶ Generalforsamlingen kan i vedtægterne bemyndige bestyrelsen til at fastsætte honoraret inden for visse rammer. Er der indarbejdet en sådan bestemmelse i vedtægterne, fastlægger bestyrelsen selv sit honorar inden for de givne rammer, hvilket indebærer, at inhabilitetsreglen i selskabslovens § 131 konkret viger. Bestyrelsens beslutning om indstilling af honorar - alternativt bestyrelsens fastsættelse af honoraret i henhold til en bemyndigelse fra generalforsamlingen - træffes ved simpel flertalsbeslutning.

5. VEJLEDNING OM KOMMUNENS TILSYN MED SELSKABETS DRIFT AF LOKALPLEJEHJEMMET

Indholdsfortegnelse

5.1 Indledning

5.2 Det kommunale tilsyn med lokalplejehjemmet

5.2.1 Overordnede rammer for kommunens tilsyn

5.2.2 Lokalplejehjemmets opgaver omfattet af kommunalbestyrelsens tilsyn

5.2.2.1 Lokalplejehjemmets ydelser i henhold til ældre- og serviceloven

5.2.2.2 Lokalplejehjemmets tilkøbsydelser

5.2.2.3 De ansattes løn- og arbejdsvilkår

5.2.2.4 Kommunalfuldmagtens rammer, herunder lokalplejehjemmets salg af overskudsproduktion, accessoriske ydelser mv.

5.2.2.5 Selskabets overholdelse af øvrige lovgivning

5.3 Ældretilsynets tilsyn med kvalitet i helhedsplejen

VEJLEDNING OM KOMMUNENS TILSYN MED SELSKABETS DRIFT AF LOKALPLEJEHJEMMET

Lokalplejehjemmet er underlagt dels kommunalbestyrelsens tilsyn med det kommunale aktieselskabs virksomhed, dels Ældretilsynets tilsyn med kvaliteten i helhedsplejen. Vejledningen indeholder derfor en beskrivelse af de væsentligste opgaver, funktioner og aktiviteter, som selskabet varetager i forbindelse med selskabets drift af lokalplejehjemmet, og som kommunalbestyrelsen således skal føre tilsyn med samt en beskrivelse af Ældretilsynets tilsyn med kvalitet i helhedsplejen.

5.1 Indledning

Kommunalbestyrelsen skal føre tilsyn med det kommunale aktieselskab, der driver lokalplejehjem, jf. § 11 i lov om lokalplejehjem. Tilsynspligten består i at kommunen skal føre tilsyn med, at det kommunale aktieselskab, der driver et lokalplejehjem, varetager sine opgaver inden for rammerne af lovgivningen og de retningslinjer, som kommunalbestyrelsen evt. har fastlagt for selskabet.⁶⁷

Foruden at være underlagt kommunens tilsyn er lokalplejehjemmet omfattet af Ældretilsynets tilsyn med kvalitet i helhedsplejen.

I det følgende behandles først i pkt. 5.2 det kommunale tilsyn med lokalplejehjemmet, herunder de overordnede rammer for kommunens tilsyn med det kommunale aktieselskab (pkt. 5.2.1) og et overblik over de væsentligste opgaver, som lokalplejehjemmet varetager, og som kommunen derfor skal føre tilsyn med (pkt. 5.2.2). Herefter følger i pkt. 5.3 en beskrivelse af Ældretilsynets tilsyn med kvalitet i helhedsplejen.

5.2 Det kommunale tilsyn med lokalplejehjemmet

5.2.1 Overordnede rammer for kommunens tilsyn

Kommunalbestyrelsens tilsyn med lokalplejehjemmet er et offentligt styringsmiddel, som skal udøves som led i varetagelsen af kommunalbestyrelsens opgaver.

Kommunalbestyrelsens tilsynsbeføjelser retter sig mod selskabet som helhed og ikke mod bestyrelsen, enkelte bestyrelsesmedlemmer eller lokalplejehjemmets leder (direktøren).⁶⁸ Det bemærkes i den forbindelse, at medlemmerne af selskabets ledelse (bestyrelsen og direktionen) ikke kan bindes af instruktioner fra kommunen, men alene skal varetage selskabets interesser. Kommunens ejerbeføjelser udøves gennem generalforsamlingen og må ikke forveksles med tilsynet.⁶⁹

Kommunen kan selv tilrettelægge tilsynet med lokalplejehjemmet, hvilket indebærer, at kommunen kan fastlægge omfanget, hyppighed og metoden forbundet med tilsynet.

Selvom kommunen har frihed til at tilrettelægge tilsynet, er kommunalbestyrelsen forpligtet til at reagere, hvis den bliver gjort opmærksom på forhold på et lokalplejehjem, som kan være i strid med lovgivningen (reaktionspligt).

⁶⁷ Hvis flere kommuner ejer det kommunale aktieselskab i fællesskab, skal hver kommunalbestyrelse føre selvstændigt tilsyn med, at aktieselskabet varetager sine opgaver i overensstemmelse med de retningslinjer, som den enkelte kommunalbestyrelse har fastlagt.

⁶⁸ Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 90 som fremsat, s. 7.

⁶⁹ For nærmere vejledning om kommunens ejerbeføjelser henvises til *vejledning nr. 3*.

Vurderingen af om det kommunale aktieselskab, der driver lokalplejehjemmet, overholder gældende regler, skal ske ud fra relevant lovgivning samt almindelige forvaltningsretlige grundsætninger, herunder saglig forvaltning, proportionalitetsprincippet og lighedsgrundsætningen.⁷⁰

Det bemærkes, at kommunalbestyrelsens pligt til at føre tilsyn med lokalplejehjemmet ikke ændrer på, at handlekommunen (som udgangspunkt bopælskommunen) tillige har pligt til at føre et løbende tilsyn med, at hjælpen til den enkelte borger opfylder sit formål.⁷¹

5.2.2 Lokalplejehjemmets opgaver omfattet af kommunalbestyrelsens tilsyn

I det følgende fremhæves de væsentligste opgaver, som det kommunale aktieselskab varetager i forbindelse med driften af lokalplejehjemmet, og som kommunalbestyrelsen således skal føre tilsyn med.

Gennemgangen er ikke en udtømmende opstilling af de retsområder, som lokalplejehjemmet arbejder inden for.

5.2.2.1 Lokalplejehjemmets ydelser i henhold til ældre- og serviceloven

Lokalplejehjemmet skal levere de ydelser i henhold til ældre- og servicelovgivningen, som beboerne er visiteret til, jf. § 1, stk. 1, i lov om lokalplejehjem.

Når kommunen visiterer en borger til en ældrebolig, sker det på baggrund af en konkret og individuel vurdering af den enkelte borgers behov, herunder den enkeltes sociale, økonomiske, psykiske og fysiske situation i sammenhæng med kommunens øvrige tilbud til borgere i eget hjem.

En borger, der er visiteret til en ældrebolig, plejebolig eller et plejehjem, har - i medfør af ældre- og servicelovgivningen - krav på en række kerneydelser fra kommunen.

Efter ældreloven omfatter disse retskravsydelser primært:

- personlig hjælp og pleje, f.eks. hjælp til bad samt af- og påklædning,
- hjælp og støtte til nødvendige praktiske opgaver, f.eks. støtte til rengøring, tøjvask og skift af sengetøj, samt
- genoptræning uden forudgående sygehusindlæggelse, f.eks. genoptræning efter længere tids sengeleje i hjemmet som følge af influenza eller et fald.⁷²

Kommunen skal tilbyde personer omfattet af ældreloven, som på grund af nedsat fysisk, psykisk eller social funktionsevne har behov for hjælp eller støtte i den daglige livsførelse, et sammenhængende og rummeligt pleje- og omsorgsforløb.

⁷⁰ Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 90 som fremsat, s. 22.

⁷¹ Jf. § 31, stk. 2, i ældreloven.

⁷² Jf. § 9, stk. 2, i ældreloven. Se også Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 89 som fremsat, s. 65. Ifølge lovforarbejderne til ældreloven er der ikke tilsigtet ændringer i forhold til den hjælp, der fulgte i henhold til serviceloven. Derimod var hensigten med indførelsen af begrebet "helhedspleje" at ændre selve den måde, som hjælpen tilrettelægges og udføres på. Der er således tale om de samme kerneydelser, som kommunerne var forpligtet til at levere i henhold til den dagældende retstilstand i serviceloven.

Forløbet skal muliggøre en løbende tilpasning af indholdet inden for det tilbudte forløb (helhedspleje) i takt med udviklingen i den enkelte persons ressourcer og behov.⁷³

Tilbud om helhedspleje skal løbende tilrettelægges og udføres på baggrund af dialog mellem den udførende medarbejder og den, der modtager tilbuddet, samt ud fra en faglig vurdering af modtagerens aktuelle behov og ressourcer.⁷⁴ Udover helhedspleje har beboere på lokalplejehjem endvidere ret til at modtage en madordning i form af fuld forplejning.⁷⁵

Ovenstående er ikke en udtømmende opstilling af de ydelser, som en beboer kan have krav på i medfør af ældreloven, idet der træffes konkrete afgørelser herom for den enkelte beboer. Beboernes helhedsplejeforløb tilrettelægges og udføres desuden individuelt og ud fra en løbende dialog mellem beboeren og den udførende medarbejder, og dermed vil den hjælp og støtte, som beboerne har ret til at modtage - i hvert fald i et vist omfang - variere fra beboer til beboer.

Beboere på lokalplejehjemmet kan endvidere have ret til at modtage ydelser efter anden lovgivning, f.eks. specialiseret hjælp og støtte efter serviceloven.⁷⁶

Kommunens tilsynspligt indebærer således, at kommunalbestyrelsen skal sikre, at lokalplejehjemmet leverer de lovpligtige ydelser, som beboerne er berettiget til, og at ydelserne lever op til kommunens kvalitetskriterier, i det omfang lokalplejehjemmet er omfattet heraf ('personrettet tilsyn').

Som led i tilsynet kan kommunalbestyrelsen fastsætte retningslinjer for det kommunale aktieselskabs opgavevaretagelse efter § 1, stk. 1, i lov om lokalplejehjem, jf. § 11, stk. 2. Beføjelserne til at fastsætte retningslinjer kan på kommunalbestyrelsens vegne udøves af det relevante stående udvalg eller af forvaltningen.

Det bemærkes, at Ankestyrelsen fører retligt tilsyn med kommunalbestyrelsens opfyldelse af tilsynsforpligtelsen efter § 11 i lov om lokalplejehjem, og at kvaliteten i helhedsplejen fra 1. juli 2025 er omfattet af Ældretilsynets tilsyn. Disse eksterne tilsyn erstatter ikke kommunalbestyrelsens egne pligter.

5.2.2.2 Lokalplejehjemets tilkøbsydelser

Udover de lovpligtige ydelser, som beskrevet ovenfor, har lokalplejehjemmet mulighed for på markedsvilkår at tilbyde beboerne tilkøbsydelser.⁷⁷ Tilkøbsydelserne kan f.eks. omfatte ekstra rengøring, mad til pårørende og forplejning i forbindelse med fejring af mærkedage, og der kan være tale om både løbende ydelser og enkeltstående ydelser.⁷⁸

Oplistningen er ikke udtømmende. Det er derfor muligt at tilbyde andre tilkøbsydelser til beboerne på lokalplejehjemmet, såsom f.eks. almindelig træning, udflugter, foredrag, hobbyaktiviteter eller blomsterlevering.

⁷³ Jf. § 10 i ældreloven. Hjælpen efter § 10 gives uanset boform, dvs. uanset om borgeren bor i eget hjem eller i plejebolig mv.

⁷⁴ Jf. § 11 i ældreloven. Den løbende revurdering betyder, at hjælpen til den ældre løbende justeres op og ned fra gang til gang ud fra en faglig vurdering af borgerens aktuelle behov og ressourcer. Justeringer i hjælpen kan samtidig også betyde ændringer i den tid, der er afsat til besøget hos borgeren.

⁷⁵ Jf. § 14 i ældreloven.

⁷⁶ Se hertil Ældreministeriets vejledning om ældreloven, nr. 9398 af 7. maj 2025, pkt. 14.

⁷⁷ Jf. § 2, stk. 1, i lov om lokalplejehjem.

⁷⁸ Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 90 som fremsat, s. 16.

Tilkøbsydelser er et supplement til de ydelser, som den enkelte beboer har krav på efter gældende lovgivning, og må derfor ikke erstatte denne hjælp og støtte. Dette indebærer, at det kommunale aktieselskab ikke må sælge en ydelse som tilkøbsydelse til beboere, hvis de efter lovgivningen har krav på at modtage den.⁷⁹

Det kommunale aktieselskab må derudover ikke tilbyde ydelser eller udvise adfærd, der er konkurrenceforvridende.⁸⁰ Hvis et lokalplejehjem vælger at tilbyde tilkøbsydelser, skal disse således tilbydes på markedsvilkår, og prisen for tilkøbsydelserne må ikke være højere eller lavere end markedsprisen for de pågældende ydelser. Salg kan dog ikke ske til under kostprisen, uanset om markedsprisen er lavere end kostprisen. Selskabet skal føre særskilt regnskab for tilkøbsydelser, jf. § 9 i lov om lokalplejehjem.

Kommunalbestyrelsen skal derfor påse, at lokalplejehjemmet ikke sælger tilkøbsydelser, som beboerne er berettigede til i henhold til lovgivningen, og at tilkøbsydelser som det klare udgangspunkt ikke sælges på andre vilkår end markedsvilkår.⁸¹

5.2.2.3 De ansattes løn- og arbejdsvilkår

Bestyrelsen for det kommunale aktieselskab skal i henhold til § 3, stk. 3, i lov om lokalplejehjem sikre, at ansatte på lokalplejehjemmet har løn- og arbejdsvilkår, der mindst svarer til, hvad der fremgår af landsdækkende kollektive overenskomster, indgået af de mest repræsentative arbejdsmarkedsparter.

Det er således ikke et krav, at lokalplejehjemmet er dækket af en overenskomst, men de pågældende overenskomstvilkår skal som minimum iagttages. Hvis kommunale overenskomster videreføres for lokalplejehjemmet, anses de for indgået af de på fagområdet mest repræsentative arbejdsmarkedsparter. I øvrigt beror det på en konkret vurdering, hvilke overenskomster der må anses for indgået af de på fagområdet mest repræsentative parter - eksempelvis ud fra antallet af medlemmer og udbredelsen i branchen.

Kommunalbestyrelsen skal føre tilsyn med, at bestyrelsen lever op til ovenstående forpligtelse.⁸²

5.2.2.4 Kommunalfuldmagtens rammer, herunder lokalplejehjemmets salg af overskudsproduktion, accessoriske ydelser mv.

Det kommunale aktieselskab, der driver lokalplejehjemmet, skal overholde de rammer, der følger af kommunalfuldmagten, herunder reglerne om salg af overskudsproduktion, accessorisk virksomhed og forbuddet mod begunstigelse af enkelte privatpersoner.

Kommunalbestyrelsen skal føre tilsyn med, at selskabet - medmindre selskabet har særskilt lovhjemmel - ikke udøver virksomhed og aktiviteter, som kommunen ikke selv lovligt kan udføre efter kommunalfuldmagtsreglerne.

Det betyder, at kommunalbestyrelsen skal føre tilsyn med, om det kommunale aktieselskabs evt. salg af overskudsproduktion eller accessoriske ydelser sker i overensstemmelse med kommunalfuldmagtsreglerne. For nærmere vejledning om det kommunale aktieselskabs evt. salg af overskudsproduktion eller accessoriske ydelser henvises til *vejledning nr. 12*.

⁷⁹ For nærmere vejledning om afgrænsningen mellem beboernes retskravsydelser og tilkøbsydelser se *vejledning nr. 11*.

⁸⁰ Jf. § 2, stk. 2, i lov om lokalplejehjem.

⁸¹ Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 90 som fremsat, s. 10 og s. 16.

⁸² Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 90 som fremsat, s. 17. Det bemærkes, at de ansatte på lokalplejehjemmet og de faglige organisationer ikke - hvis lokalplejehjemmet ikke er dækket af en overenskomst - kan støtte ret på § 3, stk. 3, i lov om lokalplejehjem, idet bestemmelsen alene pålægger selskabets bestyrelse en forpligtelse.

5.2.2.5 Selskabets overholdelse af øvrige lovgivning

Ovenstående er ikke en udtømmende opstilling af de retsområder, som lokalplejehjemmet arbejder inden for, og som det kommunale aktieselskab derfor skal iagttage gældende lovgivning om.

Driften af lokalplejehjemmet vil således indebære, at det kommunale aktieselskab varetager en række andre opgaver inden for øvrige retsområder. Lokalplejehjemmet skal således f.eks. iagttage reglerne i selskabsskatteloven, årsregnskabsloven, databeskyttelseslovgivningen, forvaltningsloven, lov om lokalplejehjem og selskabsloven i øvrigt.

Kommunalbestyrelsens tilsyn med det kommunale aktieselskab efter § 11 i lov om lokalplejehjem omfatter således også selskabets overholdelse af den øvrige lovgivning.

5.3 Ældretilsynets tilsyn med kvalitet i helhedsplejen

Lokalplejehjem er omfattet af ældretilsynslovens begreb "plejeenheder", og er derfor også omfattet af Ældretilsynet.⁸³ Ældretilsynet består af Ældretilsyn Nord (Hjørring Kommune), Ældretilsyn Syd (Silkeborg Kommune) og Ældretilsyn Øst (Gentofte Kommune).⁸⁴

Ældretilsynet har til formål at støtte plejeenheder omfattet af ældretilsynsloven i at sikre kvalitet i helhedsplejen, der gives i medfør af ældreloven.⁸⁵

Ældretilsynet har både en rådgivnings- og sparringsorienteret funktion og fungerer samtidig som tilsynsmyndighed og gennemfører som minimum ét tilsynsbesøg i hver plejeenhed inden for en periode på 5 år.

Ældretilsynet træffer - som led i tilsynsopgaven - afgørelse om påbud eller forbud, når det er nødvendigt for at sikre kvalitet i helhedsplejen. Afgørelserne kan bestå i påbud om inden for en nærmere fastsat frist at sikre kvalitet i helhedsplejen, påbud om at modtage den nødvendige rådgivning og sparring, forbud mod indflytning af nye beboere i plejeenheden for en bestemt periode, eller forbud mod indtag af nye borgere hos leverandører for en bestemt periode.⁸⁶

Hvis Ældretilsynet får oplysninger om overtrædelser, mangler eller bekymrende forhold på et lokalplejehjem, og er disse oplysninger nødvendige og relevante af hensyn til udførelsen af en opgave, som henhører under en anden offentlig myndighed, videregiver Ældretilsynet uden unødigt ophold oplysningerne til denne myndighed, herunder oplysninger om, hvorvidt ældretilsynet har iværksat foranstaltninger over for det pågældende lokalplejehjem.⁸⁷

Bliver den stedlige kommunalbestyrelse orienteret om overtrædelser, mangler eller bekymrende forhold på et lokalplejehjem efter § 11 i ældretilsynsloven, skal kommunalbestyrelsen orientere de enkelte borgeres handlekommuner, jf. §§ 9 og 9 b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, når disse borgere kan blive berørt.⁸⁸

⁸³ Jf. § 2 i ældretilsynsloven.

⁸⁴ Det nye tværkommunale ældretilsyn blev pr. 1. juli 2025 indført som erstatning for de tidligere kommunale og statslige tilsyn.

⁸⁵ Jf. § 1 i ældretilsynsloven.

⁸⁶ Jf. § 9 i ældretilsynsloven.

⁸⁷ Jf. § 11 i ældretilsynsloven.

⁸⁸ Jf. § 12 i ældretilsynsloven.

6. VEJLEDNING OM SELSKABSKAPITAL - STIFTELSESKAPITAL OG KAPITALFORHØJELSER

Indholdsfortegnelse

6.1	Indledning
6.2	Selskabskapital - og betydning for beslutning om etablering af lokalplejehjem
6.2.1	Begrebet "selskabskapital"
6.2.2	Selskabskapitalen er central for kommunens beslutning om etablering af lokalplejehjem
6.3	Stiftelseskapital
6.3.1	Stiftelse ved kontant indskud
6.3.2	Stiftelse ved apportindskud (indskud af aktiver)
6.3.3	Stiftelse ved kombination af kontant indskud og apportindskud
6.4	Kapitalforhøjelse
6.4.1	Kapitalforhøjelse ved kontant indskud
6.4.2	Kapitalforhøjelse ved apportindskud (indskud af aktiver)
6.4.3	Kapitalforhøjelse ved kombination af kontant indskud og apportindskud

VEJLEDNING OM SELSKABSKAPITAL - STIFTELSESKAPITAL OG KAPITALFORHØJELSER

Det kommunale aktieselskab, der driver lokalplejehjem, er omfattet af selskabsloven. Aktieselskabet skal derfor have en selskabskapital svarende til mindst DKK 400.000. Selskabskapital kan indskydes i selskabet i form af kontantindskud og/eller apportindskud i forbindelse med kommunens stiftelse af selskabet og eventuelt også senere ved kapitalforhøjelser. Denne vejledning indeholder en beskrivelse af begrebet "selskabskapital", og hvorfor selskabskapitalen og dens tilvejebringelse er central for kommunens beslutning om etablering af et lokalplejehjem. I øvrigt beskrives kommunens mulighed for at tilføre midler til det kommunale aktieselskab i forbindelse med stiftelsen og ved senere kapitalforhøjelser.

6.1 Indledning

Lov om lokalplejehjem giver kommunerne mulighed for at etablere aktieselskaber, der driver lokalplejehjem, som skal levere hjælp og støtte mv. efter ældreloven eller serviceloven til personer, der opfylder betingelserne for at få anvist en almen plejebolig, jf. § 5, stk. 2, i lov om almene boliger mv., eller et plejehjem, jf. § 47 i ældreloven.

Aktieselskabet, der skal drive lokalplejehjem, skal etableres efter reglerne i selskabsloven og vil herefter være omfattet af reglerne heri (med undtagelse af selskabslovens § 140).

Det følger af § 3, stk. 5, i lov om lokalplejehjem, at kommunen mod modtagelse af aktier kan indskyde aktiver i det kommunale aktieselskab, der skal drive lokalplejehjem. Bestemmelsen har til formål at sikre, at kommunen som ejer - både i forbindelse med stiftelsen og løbende - kan tilføre selskabet de fornødne ressourcer til at drive lokalplejehjem. De værdier, som kommunalbestyrelsen indskyder i selskabet, indgår i *selskabskapitalen*.

Selskabsloven indeholder nærmere bestemmelser om selskabskapitalen og aktionærens - dvs. kommunens - mulighed for at tilføre selskabet kapital i forbindelse med selskabets stiftelse (stiftelseskapital) og/eller ved tilførsel af kapital til selskabet senere (kapitalforhøjelse). Selskabslovens regler skal iagttages både i forbindelse med selskabsstiftelsen og ved en eventuel senere kapitalforhøjelse.

I det følgende beskrives først, hvad det selskabsretlige begreb "selskabskapital" dækker over, og hvorfor selskabskapitalen og dens tilvejebringelse er central for kommunens beslutning om etablering af et lokalplejehjem. Herefter beskrives kommunens mulighed for at tilføre selskabet kapital i forbindelse med stiftelsen af selskabet og/eller ved en senere kapitalforhøjelse.

Såvel stiftelse af selskabet som efterfølgende kapitalforhøjelser indebærer lovbestemte processer og registrering hos Erhvervsstyrelsen, hvorfor det anbefales, at der i forbindelse hermed søges ekstern rådgivning ved en revisor eller advokat.

6.2 Selskabskapital - og betydning for beslutning om etablering af lokalplejehjem

6.2.1 Begrebet "selskabskapital"

Selve stiftelsen af det kommunale aktieselskab skal følge den procedure, som er fastlagt i selskabsloven, hvor blandt andet stiftelsesdokument inkl. tegningsliste og selskabets vedtægter underskrives. Ejers selskabet af flere kommuner i forening underskrives også en ejerftale mellem kommunerne.⁸⁹

Selskabet stiftes i øvrigt ved, at stifter(ne) indskyder *selskabskapitalen* i selskabet og som vederlag herfor modtager aktier i selskabet. Selskabsloven indeholder en regel om, at aktieselskaber skal have en selskabskapital svarende til mindst DKK 400.000.⁹⁰

Selskabskapitalen kan - udover at indskydes i forbindelse med stiftelsen - også tilføres ved ejerens senere tilførsel af midler til selskabet, mod at ejeren modtager yderligere aktier i selskabet - dvs. en kapitalforhøjelse.⁹¹

Et aktieselskabs selskabskapital kan således både bestå af den kapital, som selskabets ejer(e) har indskudt i forbindelse med selskabets stiftelse (stiftelseskapital), og af senere tilførte midler til selskabet (kapitalforhøjelse).

Selskabskapitalen kan indskydes ved kontant indskud eller ved apportindskud (indskud af aktiver) eller ved en kombination heraf.⁹²

Selskabskapitalen er bundet i selskabet og kan derfor ikke frit udloddes som udbytte til selskabets ejer(e).⁹³ Det betyder, at selskabskapitalen fungerer som sikkerhed for selskabets kreditorer, da kapitalen er tilgængelig til at dække selskabets økonomiske forpligtelser.

Alle kommunale indskud i form af likvide midler i det kommunale aktieselskab, der driver lokalplejehjem, skal registreres som kommunale serviceudgifter eller helt undtagelsesvist som anlægsudgifter efter reglerne i det kommunale budget- og regnskabssystem.

6.2.2 Selskabskapitalen er central for kommunens beslutning om etablering af lokalplejehjem

Kommunalbestyrelsen træffer beslutning om etablering af et lokalplejehjem, herunder stiftelse af det kommunale aktieselskab.

Stiftelseskapitalen, dens størrelse og måden hvorpå den tilvejebringes både i forbindelse med stiftelsen og kommunens mulighed for evt. senere at tilføre selskabet kapital, er derfor central for kommunalbestyrelsens beslutning om etablering af et lokalplejehjem.

⁸⁹ For nærmere vejledning om stiftelsen af det kommunale aktieselskab henvises til *vejledning nr. 1* og paradigme nr. 1. For nærmere vejledning om vedtægterne og udarbejdelsen heraf henvises til paradigme nr. 2. For nærmere vejledning om udarbejdelsen af selskabets ejerbog henvises til paradigme nr. 3.

⁹⁰ Jf. selskabslovens § 4, stk. 2.

⁹¹ Likviditet kan også tilføres ved selskabets optagelse af lån. For nærmere vejledning om selskabets eksterne låneoptagelse henvises til *vejledning nr. 9*.

⁹² Se eksempler i pkt. 6.3 nedenfor.

⁹³ For nærmere vejledning om selskabets udlodningspolitik og anvendelse af overskud henvises til *vejledning nr. 8*.

Med henblik på at sikre, at kommunalbestyrelsen træffer sin beslutning om etablering af et lokalplejehjem på et fyldestgørende grundlag, bør beslutningsgrundlaget indeholde en beskrivelse af selskabskapitalen, dens størrelse, hvordan den tilvejebringes i forbindelse med stiftelsen, og hvordan den - med respekt af forbuddet mod at yde statsstøtte - kan tilvejebringes senere ved kapitalforhøjelser.

Beslutningsgrundlaget bør ligeledes - som nærmere beskrevet i *vejledning nr. 2* - indeholde en beskrivelse af lokalplejehjemmets økonomi samt et budget.⁹⁴

Formålet er at vise, at lokalplejehjemmet med den foreslåede selskabskapital og løbende driftsøkonomi forventes at kunne etableres og drives med balance mellem indtægter og udgifter, at driften kan opretholdes over tid, og at lokalplejehjemmet dermed er levedygtigt.

Denne vejledning indeholder ikke en nærmere beskrivelse af kommunens beslutningsproces vedrørende stiftelse af det kommunale aktieselskab. For nærmere vejledning om kommunens forundersøgelser og kommunalbestyrelsens beslutning om stiftelse af et kommunalt aktieselskab henvises til *vejledning nr. 1* samt den overordnede procesplan vedlagt som **Bilag 1** til den samlede vejledningspakke.

6.3 Stiftelseskapital

Stiftelseskapitalen er den selskabskapital, som stifter(ne) indskyder i selskabet i forbindelse med stiftelsen af det kommunale aktieselskab. Som vederlag for indskuddet af stiftelseskapitalen modtager stifter(ne) aktier i selskabet. Forskellen på "selskabskapital" og "stiftelseskapital" er, at selskabskapitalen består af både stiftelseskapital og efterfølgende kapitalforhøjelser.

I forbindelse med stiftelsen af det kommunale aktieselskab, som skal drive lokalplejehjem, skal størrelsen på selskabskapitalen fastlægges, idet der dog skal indskydes en selskabskapital svarende til mindst DKK 400.000.⁹⁵

Fastlæggelsen af selskabskapitalens størrelse beror på en konkret vurdering af hensynet til det kommunale aktieselskabs likviditetsbehov overfor hensynet til, at de(n) kommunale ejer(e) hæfter med den indskudte kapital, og at selskabskapitalen er bundet i selskabet, dvs. kapitalen eksempelvis ikke kan udloddes som udbytte til selskabets ejer(e), men derimod alene benyttes i selskabet til drift eller investering.

Stiftelseskapitalen kan indskydes ved kontant indskud eller ved apportindskud (indskud af aktiver) eller ved en kombination heraf.

Ønsker kommunen i forbindelse med stiftelsen at tilføre selskabet midler eller aktiver ud over selskabskapitalen, kan aktierne ved stiftelsen tegnes til *overkurs* (mere end kurs 100), dvs. at der indbetales eller indskydes værdier for et beløb, der er højere end aktiernes pålydende.

Eksempel 1:

En kommune stifter selskabet med en selskabskapital på DKK 500.000 mod indskud af DKK 500.000 kontant. Aktierne tegnes i dette tilfælde til kurs 100, dvs. ikke til overkurs.

⁹⁴ Forud for byrådsbehandling af den politiske beslutning om etablering af lokalplejehjem bør lokalplejehjemmets økonomi derfor undersøges og vurderes, og der bør udarbejdes et realistisk budget. For nærmere vejledning herom henvises til *vejledning nr. 2*.

⁹⁵ Jf. selskabslovens § 4, stk. 2.

Eksempel 2:

En kommune stifter selskabet med en selskabskapital på DKK 500.000 mod indskud af DKK 750.000 kontant. Aktierne tegnes i dette tilfælde til kurs 150, dvs. til overkurs. DKK 500.000 er selskabskapital, som den kommunale ejer hæfter med, og som ikke kan udloddes. DKK 250.000 er indskudt som overkurs og er til rådighed som en fri reserve i selskabet.

Eksempel 3:

En kommune stifter selskabet med en selskabskapital på DKK 500.000 mod indskud af aktiver til en værdi af DKK 5.000.000. Aktierne tegnes i dette tilfælde til kurs 1.000, dvs. til overkurs. DKK 500.000 er selskabskapital, som den kommunale ejer hæfter med, og som eksempelvis ikke kan udloddes. DKK 4.500.000 er indskudt som overkurs og er til rådighed som en fri reserve i selskabet.

Ved etableringen af det kommunale aktieselskab skal kommunen foretage en vurdering af størrelsen af den kapital, der skal tilføres selskabet, således at lokalplejehjemmet med denne selskabskapital og den budgetterede driftsøkonomi kan etableres og drives på et realistisk økonomisk grundlag. Viser det sig efter etableringen af lokalplejehjemmet, at lokalplejehjemmet er etableret uden tilstrækkeligt/bæredygtigt økonomisk grundlag, eller får lokalplejehjemmet økonomiske udfordringer under driften, som kan henføres til de oprindelige økonomiske forudsætninger for etableringen, har kommunen - på grund af reglerne om forbud mod at yde statsstøtte og forbuddet mod at kommunen kan yde det kommunale aktieselskab lån - begrænset mulighed for at tilføre selskabet yderligere likviditet.⁹⁶

Tegning af aktierne skal ske på et stiftelsesdokument,⁹⁷ og aktierne kan ikke tegnes under forbehold eller til underkurs (dvs. til under kurs 100).

6.3.1 Stiftelse ved kontant indskud

Såfremt det kommunale aktieselskab stiftes ved kontant indbetaling af stiftelseskapitalen (og evt. overkurs), skal det ved registreringen af stiftelsen ved Erhvervsstyrelsen dokumenteres, at stiftelseskapitalen svarer til det beløb, der står i stiftelsesdokumentet om størrelsen af indbetalingen. Dokumentation tilvejebringes ved, at kapitalen indbetales til advokats/revisorens klientkonto forud for dennes registrering eller anmeldelse til registrering hos Erhvervsstyrelsen.

6.3.2 Stiftelse ved apportindskud (indskud af aktiver)

Et apportindskud er et indskud af selskabskapitalen med andre værdier end kontanter, eksempelvis driftsmateriel, kontrakter, inventar, lagerbeholdninger eller transportmidler, som er relevante for driften af lokalplejehjemmet. Kommunalbestyrelsen kan f.eks. beslutte at indskyde aktiver fra et eksisterende kommunalt plejehjem i det kommunale aktieselskab, der skal drive lokalplejehjem, eller beslutte at indskyde al nødvendigt inventar som apportindskud. Kommunalbestyrelsen bør dog overveje, om det kommunale aktieselskab skal stiftes ved et "rent" apportindskud, eller om kommunen også bør tilføre det kommunale aktieselskab et kontant indskud med henblik på at sikre, at det kommunale aktieselskab ved stiftelsen har et tilstrækkeligt økonomisk grundlag og likviditetsniveau, der muliggør, at selskabets ledelse kan foretage de nødvendige investeringer med henblik på at indrette og drifte lokalplejehjemmet funktionelt og økonomisk forsvarligt.

⁹⁶ For nærmere vejledning om forbuddet mod at kommunen kan yde det kommunale aktieselskab lån henvises til *vejledning nr. 9*. For nærmere vejledning om lokalplejehjemmets økonomi, herunder udarbejdelse af budget og regnskab, henvises til *vejledning nr. 2*.

⁹⁷ For nærmere vejledning om udarbejdelsen af stiftelsesdokumentet henvises til *paradigme nr. 1*.

Såfremt det kommunale aktieselskab helt eller delvist stiftes ved apportindskud, skal dette fremgå af stiftelsesdokumentet.

Det er en forudsætning for at kunne indskyde aktiver som apportindskud, at de pågældende aktiver har en økonomisk værdi.⁹⁸ Apportindskuddet kan derfor ikke være en arbejdsydelse eller levering af en tjenesteydelse, ligesom økonomiske krav mod stifter(ne) heller ikke kan indskydes som apportindskud.⁹⁹

Det er derudover et krav, at de indskudte aktiver kan identificeres, og stiftelsesdokumentet skal indeholde en beskrivelse af apportindskuddet, herunder de pågældende aktiver, som muliggør identificeringen.

Aktiverne skal indskydes i selskabet til deres faktiske værdi, og kommunen kan ikke værdiansætte aktiverne højere, end hvad de rent faktisk er værd. Det er derfor et krav, at der udarbejdes en vurderingsberetning, som fastslår aktivernes værdi.

Vurderingsberetning

Hvis det kommunale aktieselskab (delvist) stiftes ved apportindskud, skal stifter(ne) foretage en vurdering af indskuddets værdi, der efterprøves af en vurderingsmand i en vurderingsberetning, som vedlægges stiftelsesdokumentet.

Vurderingsberetningen er således en erklæring fra en godkendt revisor om, at den af stifter(ne) ansatte økonomiske værdi af apportindskuddet svarer mindst til det aftalte vederlag, dvs. til værdien af de aktier, som indskyderen modtager som vederlag for indskuddet.

Formelle krav til vurderingsberetningen:

1. Vurderingsberetningen skal udarbejdes af en godkendt revisor, der er uvildig og ikke er involveret i selskabets beslutningstagning.
2. Vurderingsberetningen må ikke være foretaget mere end 4 uger før stiftelsesdokumentets underskrivelse.
3. Vurderingsberetningen kan omfatte flere aktiver og flere parter som indskydere.
4. Vurderingsberetningen skal indeholde en åbningsbalance, hvis selskabet ved stiftelsen overtager en bestående virksomhed, jf. nærmere herom nedenfor.

Krav til vurderingsberetningens indhold:

1. Vurderingsberetningen skal indeholde en klar og tydelig beskrivelse af de indskudte aktiver, således at disse kan identificeres.
2. Vurderingsberetningen skal indeholde oplysning om den fremgangsmåde stifter(ne) har anvendt ved vurdering af indskuddets værdi (f.eks. om der er anvendt nedskrevne værdier eller handelsværdier, om vurderingen er foretaget ud fra et princip om "going-concern", og om baggrund for fastsættelsen af en eventuel goodwill-værdi mv.).
3. Vurderingsberetningen skal indeholde angivelse af det vederlag, som er fastsat for overtagelsen (sædvanligvis de aktier, som indskyderen modtager til gengæld for indskuddet).

⁹⁸ Jf. selskabslovens § 35.

⁹⁹ Behæftede aktiver som f.eks. aktiver, der har et ejendomsforhold tilknyttet, kan indskydes som indbetaling af selskabskapitalen, såfremt selskabet samtidig som en del af vederlaget overtager den gæld, der ligger til grund for behæftelsen.

4. Vurderingsberetningen skal indeholde erklæring om, at den af stifter(ne) ansatte økonomiske værdi af indskuddet mindst svarer til det aftalte vederlag.

Vurderingsberetningen vedlægges stiftelsesdokumentet og indberettes til Erhvervsstyrelsen ved registreringen af stiftelsen.

Åbningsbalance

Såfremt stiftelsen sker ved apportindskud af en såkaldt "*bestående virksomhed*", skal vurderingsberetningen, jf. ovenfor, vedlægges en *åbningsbalance*, som viser det nystiftede selskabs aktiver og passiver ved stiftelsen.¹⁰⁰

Åbningsbalancen har til formål at dokumentere selskabets økonomiske stilling ved stiftelsen og danner grundlag for den videre drift. Den skal vedlægges stiftelsesdokumenterne og godkendes af stifter(ne) i forbindelse med stiftelsen.

Ift. vurderingen af om aktiverne, der ønskes indskudt i det kommunale aktieselskab, udgør en "*bestående virksomhed*", er det afgørende, at der er tale om en egentlig virksomhed eller en "gren" af en virksomhed. Indskuddet skal omfatte både den hidtidige virksomheds aktiver, der knytter sig til virksomheden eller virksomhedsgrenen, og den hidtidige virksomheds tilhørende forpligtelser. Hvis der skal være tale om en indskud af en bestående virksomhed, er det således ikke muligt alene at indskyde aktiverne knyttet til den pågældende virksomhed - forpligtelserne skal også indskydes.

Består indskuddet af et eksisterende kommunalt plejehjem i form af indskud af både plejehjemmets inventar, driftsmateriel, medarbejdere, evt. lejekontrakt vedrørende servicearealer mv., vil der *formentlig* være tale om indskud af en "*bestående virksomhed*". Det beror imidlertid på en konkret vurdering af de aktiver, som kommunen ønsker at indskyde i det kommunale aktieselskab. Det anbefales derfor, at kommunen søger rådgivning ved en revisor eller advokat til vurdering af, om der konkret er tale om en "*bestående virksomhed*". For nærmere vejledning om overdragelse af medarbejdere efter virksomhedsoverdragelsesloven henvises til *vejledning nr. 7*.

Åbningsbalancen skal i øvrigt være revideret af en godkendt revisor uden forbehold.

6.3.3 Stiftelse ved kombination af kontant indskud og apportindskud

Kommunen kan vælge, at selskabskapitalen betales delvist kontant og delvist ved apportindskud. Selskabskapitalen skal dog i alle tilfælde svare til minimum DKK 400.000, og reglerne om vurderingsberetning for apportindskud - som beskrevet ovenfor - skal fortsat iagttages.

6.4 Kapitalforhøjelse

Både lov om lokalplejehjem og selskabsloven giver kommunalbestyrelsen adgang til løbende - dvs. efter stiftelsen - at foretage kapitalforhøjelse ved at indskyde midler i selskabet mod at modtage (flere) aktier i selskabet.

Indbetaling af selskabskapitalen ved kapitalforhøjelse kan ske ved kontant indskud, ved apportindskud (indskud af aktiver) eller ved en kombination heraf.

Aktierne kan også ved kapitalforhøjelse tegnes til overkurs, dvs. at der indbetales et beløb, der er højere end aktiernes pålydende. Dette giver mulighed for at indskyde midler eller aktiver uden at forhøje selskabskapitalen med en tilsvarende værdi. For nærmere forklaring af overkurs henvises til pkt. 6.3 ovenfor om stiftelseskapital.

¹⁰⁰ Jf. selskabslovens § 36, stk. 3.

Som **Bilag 2** til den samlede vejledningsspakke vedlægges en step plan for gennemførelse af løbende kapitalforhøjelser i selskabet. Step planen *beskriver ikke den forudgående beslutningsproces i kommunen/kommunerne*.

Beslutning om at forhøje selskabskapitalen ved kapitalforhøjelse træffes af generalforsamlingen - dvs. af ejeren/ejerne.¹⁰¹

Kommunen møder på generalforsamlingen¹⁰² - som ejer - ved kommunens repræsentant, som er underlagt almindelig instruks fra kommunalbestyrelsen eller det relevante udvalg afhængigt af om det holder sig inden for udvalgets bevilling.

Bag beslutningen på generalforsamlingen ligger således kommunalbestyrelsens (eller det relevante udvalgs) tilsvarende beslutning om kapitalforhøjelse. Beslutningen om kapitalforhøjelse skal - ligesom beslutningen om stiftelsen - i henhold til kommunalfuldmagten være økonomisk forsvarlig, jf. nærmere herom i pkt. 6.2.2.

Såvel kommunalfuldmagtens krav om økonomisk forsvarlig forvaltning, som forbuddet mod at yde statsstøtte og forbuddet mod at kommunen kan yde det kommunale aktieselskab lån, begrænser kommunens mulighed for efter stiftelsen at tilføre selskabet likviditet, herunder ved kapitalforhøjelse.¹⁰³

6.4.1 Kapitalforhøjelse ved kontant indskud

Såfremt kapitalforhøjelsen sker ved kontant indskud, skal det ved registreringen af kapitalforhøjelsen dokumenteres over for advokaten/revisoren, der forestår registreringen af kapitalforhøjelsen hos Erhvervsstyrelsen, at der er sket indbetaling i henhold til det i generalforsamlingsprotokollatet anførte vedrørende størrelsen af indbetalingen.

Dokumentationen kan tilvejebringes ved, at indskudsbeløbet indbetales til advokaten/revisorens klientkonto forud for dennes registrering eller anmeldelse til registrering hos Erhvervsstyrelsen, eller at indskudsbeløbet indbetales til selskabets bankkonto, og der til advokaten/revisoren fremsendes skriftlig dokumentation for, at indbetalingerne er sket direkte til selskabets bankkonto.

6.4.2 Kapitalforhøjelse ved apportindskud (indskud af aktiver)

Såfremt kapitalforhøjelsen sker ved apportindskud, skal det anførte i pkt. 6.3.2 tilsvarende iagttages. Dog skal de oplysninger, der i forbindelse med stiftelsen skal anføres i stiftelsesdokumentet, i stedet anføres i protokollatet for den generalforsamling, hvor beslutningen om kapitalforhøjelse træffes. Endvidere er det ved kapitalforhøjelser ved apportindskud selskabets ledelse, dvs. bestyrelsen (modsat ved stiftelsen, hvor det er stifter(ne)), der foretager vurderingen af de indskudte aktivers værdi, som vurderingsmanden efterprøver i sin vurderingsberetning. Sker apportindskuddet i form af en "*bestående virksomhed*", som nærmere beskrevet i pkt. 6.3.2 ovenfor, udarbejdes balancen som en overtagelsesbalance, som viser balancen for selve indskuddet (den "*bestående virksomhed*").¹⁰⁴

¹⁰¹ Såfremt det kommunale aktieselskab ejes af mere end én kommune, kan det overvejes, om der i selskabets vedtæger eller i ejeraftalen skal fastsættes særlige vedtagelseskrav for beslutning om kapitalforhøjelse, f.eks. krav om enighed.

¹⁰² Såfremt kommunen er ene-ejer af selskabet, kan generalforsamlingen gennemføres ved en uformel "skrivebordsgeneralforsamling", hvor reglerne om form, indkaldelse og fremlæggelse af dokumenter, der følger af selskabets vedtægter og selskabsloven, fraviges.

¹⁰³ For nærmere vejledning om forbuddet mod at kommunen kan yde det kommunale aktieselskab lån henvises til *vejledning nr. 9*.

¹⁰⁴ Jf. selskabslovens § 36, jf. § 160.

6.4.3 Kapitalforhøjelse ved kombination af kontant indskud og apportindskud

Såfremt kapitalforhøjelse sker ved at indskudsbeløbet indbetales delvist kontant og delvist ved apportindskud skal det ovenfor anførte i pkt. 6.4.1 iagttages for så vidt angår det kontante indskud, mens det anførte i pkt. 6.4.2 skal iagttages for så vidt angår apportindskuddet.

7. VEJLEDNING OM OVERDRAGELSE AF MEDARBEJDERE EFTER VIRKSOMHEDSOVERDRAGELSESLOVEN

Indholdsfortegnelse

- 7.1 Indledning**
- 7.2 Anvendelsesområdet for virksomhedsoverdragelsesloven**
- 7.3 Det kommunale aktieselskabs rettigheder og forpligtelser i forhold til de overtagne medarbejdere**
 - 7.3.1 Det kommunale aktieselskab indtræder i kommunens forpligtelser og rettigheder over for medarbejderne
 - 7.3.1.1 Særlige forpligtelser vedrørende løn- og arbejdsvilkår efter lov om lokalplejehjem
 - 7.3.1.2 Frasigelse af overenskomster
 - 7.3.2 Væsentlige vilkårsændringer og opsigelser
- 7.4 Kommunens informations- og høringsforpligtelser**
 - 7.4.1 Virksomhedsoverdragelsesloven
 - 7.4.2 Kommunale øvrige forpligtelser

VEJLEDNING OM OVERDRAGELSE AF MEDARBEJDERE EFTER VIRKSOMHEDSOVERDRAGELSESLOVEN

Denne vejledning giver et overblik over reglerne om virksomhedsoverdragelse efter virksomhedsoverdragelsesloven, som kan finde anvendelse i forbindelse med etableringen af et lokalplejehjem. Vejledningen er specifikt rettet mod det scenarie, hvor et eksisterende kommunalt plejehjem omdannes til et lokalplejehjem ved indskud af driftsmidler og overdragelse af medarbejdere fra det kommunale plejehjem til et kommunalt aktieselskab. Virksomhedsoverdragelsesloven indeholder en række særlige rettigheder og forpligtelser, der skal tages højde for ved overdragelse af medarbejdere. Derudover indeholder lov om lokalplejehjem særlige krav til løn- og arbejdsvilkår for medarbejdere i det kommunale aktieselskab.

7.1 Indledning

Denne vejledning afspejler situationen, hvor lokalplejehjemmet etableres ved omdannelse af et eksisterende kommunalt plejehjem til et lokalplejehjem, og hvor det kommunalt ejede aktieselskab, der skal drive lokalplejehjemmet, stiftes ved indskud af (hovedparten af) driftsmidler og overdragelse af alle medarbejdere fra det eksisterende kommunale plejehjem til det nye lokalplejehjem. Dette indikerer, at virksomhedsoverdragelsesloven¹⁰⁵ finder anvendelse for overdragelsen af medarbejderne.¹⁰⁶ Det er i denne vejledning lagt til grund, at der ikke er medarbejdere ansat i lokalplejehjemmet forud for overdragelsen af medarbejderne fra det kommunale plejehjem.

Afgørende for om virksomhedsoverdragelsesloven finder anvendelse er, om overdragelsen af driftsmidlerne og medarbejderne fra det eksisterende kommunale plejehjem udgør en såkaldt *økonomisk enhed*, der ved overdragelsen bevarer sin identitet, jf. nærmere herom i pkt. 7.2.

I en situation, hvor der *ikke* sker overdragelse af en *økonomisk enhed* efter virksomhedsoverdragelsesloven, vil der ikke kunne gennemføres en automatisk overdragelse af medarbejderne.

Virksomhedsoverdragelsesloven indeholder nærmere bestemmelser om de rettigheder og pligter, der gælder for både den tidligere arbejdsgiver (kommunen) og den nye arbejdsgiver (det kommunale aktieselskab, der driver lokalplejehjemmet) samt for medarbejderne i forbindelse med en virksomhedsoverdragelse. Loven regulerer bl.a., hvordan ansættelsesforholdet overgår til den nye arbejdsgiver og sikrer, at medarbejderne bevarer deres eksisterende ansættelsesvilkår. Derudover fastsætter loven krav om information og høring af medarbejderne, herunder evt. medarbejderrepræsentanter, samt regler for videreførelse af kollektive aftaler.

Lov om lokalplejehjem indeholder endvidere særlige forpligtelser vedrørende løn- og arbejdsvilkår, som indebærer, at bestyrelsen for det kommunale aktieselskab skal sikre, at ansatte på lokalplejehjem har løn- og arbejdsvilkår, der mindst svarer til, hvad der fremgår af landsdækkende overenskomster, der er indgået af de på det pågældende faglige område mest repræsentative arbejdsmarkedsparter.¹⁰⁷

I det følgende beskrives først i pkt. 7.2 anvendelsesområdet for virksomhedsoverdragelsesloven. Herefter beskrives i pkt. 7.3 det kommunale aktieselskabs forpligtelser i forhold til de overtagne medarbejderes ansættelsesvilkår. I pkt. 7.4 behandles de særlige informations- og høringsforpligtelser, der finder anvendelse i forbindelse med en virksomhedsoverdragelse.

¹⁰⁵ Jf. lovbekendtgørelse nr. 710 af 20. august 2002 om lønmodtageres retsstilling ved virksomhedsoverdragelse med efterfølgende ændringer.

¹⁰⁶ For nærmere vejledning om indskud af midler ved selskabets stiftelse, se *vejledning nr. 6* om selskabskapital - stiftelseskapital og kapitalforhøjelser

¹⁰⁷ Jf. § 3, stk. 3, i lov om lokalplejehjem.

7.2 Anvendelsesområdet for virksomhedsoverdragelsesloven

Virksomhedsoverdragelsesloven finder anvendelse ved overdragelse af en virksomhed eller en del heraf, der udøver en økonomisk aktivitet.¹⁰⁸ Det afgørende er i den forbindelse, om erhververen fortsætter med samme økonomiske virksomhed (økonomisk enhed), hvorved virksomheden bevarer sin identitet. Der skal foretages en samlet vurdering ud fra virksomhedens aktivitet.

Om der er tale om en overdragelse af en økonomisk enhed i det enkelte tilfælde beror på en samlet vurdering med fokus på, om der er tale om den samme enhed før og efter overdragelsen. De generelle kriterier i vurderingen omfatter navnlig:

- Virksomheden skal fortsættes eller genoptages umiddelbart.
- Virksomhedens form, herunder hvad der udgør den primære aktivitet. Det kan eksempelvis være medarbejderkrafte eller driftsmidlerne. Spørgsmålet er i denne forbindelse, hvad der udgør den primære nødvendighed for at drive virksomheden.
- Om der er sket overdragelse af fysiske aktiviteter såsom bygninger og løsøre.
- Om erhververen har overtaget størstedelen af arbejdsstyrken eller ej.
- Om kundekredsen overføres.
- Om aktiviteterne i virksomheden er de samme før og efter overførslen.

Disse kriterier er ikke udtømmende, og det er ikke nødvendigt, at alle kriterier er opfyldt for, at virksomhedsoverdragelsesloven finder anvendelse.

Ved omdannelse af et kommunalt plejehjem til et lokalplejehjem vil det for vurderingen af, om der er tale om den samme enhed før og efter overdragelsen, have afgørende betydning, om det kommunale aktieselskab har overtaget en betydelig del af arbejdsstyrken (i antal og kvalifikationer), hvilket forudsættes i denne vejledning. Dette er særligt afgørende i sektorer som plejehjemssektoren, hvor arbejdskraften spiller en central rolle, og hvor det ikke vil være afgørende, om der er knyttet væsentlige materielle aktiver til overdragelsen, da medarbejdergruppen i sig selv kan udgøre en økonomisk enhed.

Hvorvidt overdragelse af driftsmidler og medarbejdere fra et kommunalt plejehjem til det kommunalt ejede aktieselskab, der skal drive lokalplejehjem, er omfattet af virksomhedsoverdragelsesloven vil bero på en konkret vurdering, og det anbefales derfor, at der i forbindelse med stiftelsen - og dermed overdragelsen - søges juridisk rådgivning.

En medarbejder skal i øvrigt være i et ansættelsesforhold på overdragelsestidspunktet for at være omfattet af virksomhedsoverdragelsesloven. Hvis en person definitivt og reelt er fritstillet forud for overdragelsen (selvom opsigelsesvarslet ikke er udløbet), er denne person som udgangspunkt ikke omfattet af den automatiske overdragelse til det kommunale aktieselskab.

Såfremt overdragelsen af driftsmidler og medarbejdere fra det kommunale plejehjem til det kommunalt ejede aktieselskab, der skal drive lokalplejehjem, er omfattet af virksomhedsoverdragelsesloven, gælder særligt følgende:

¹⁰⁸ Jf. virksomhedsoverdragelseslovens § 1.

1. Det kommunale aktieselskab indtræder i kommunens forpligtelser og rettigheder over for medarbejderne (pkt. 7.3.1 nedenfor)
2. Virksomhedsoverdragelsen kan ikke i sig selv begrunde opsigelse af medarbejderne (pkt. 7.3.2 nedenfor)
3. Kommunen har pligt til at informere og forhandle med de berørte medarbejderes repræsentanter (eller medarbejderne selv) (pkt. 7.4 nedenfor).

Ovennævnte rettigheder og forpligtelser for det kommunale aktieselskab hhv. kommunen uddybes nedenfor.

7.3 Det kommunale aktieselskabs rettigheder og forpligtelser i forhold til de overtagne medarbejdere

7.3.1 Det kommunale aktieselskab indtræder i kommunens forpligtelser og rettigheder over for medarbejderne

Hvis virksomhedsoverdragelsesloven finder anvendelse, indebærer det, at det kommunale aktieselskab umiddelbart indtræder i de rettigheder og forpligtelser, der påhvilede kommunen over for medarbejderne på overtagelsestidspunktet. Dette gælder både rettigheder og pligter, der følger af individuelle ansættelsesaftaler og kollektive overenskomster og aftaler. Der er med andre ord tale om, at samtlige løn- og ansættelsesvilkår forbliver uændrede umiddelbart efter overdragelsen.¹⁰⁹

Dette gælder også eventuel særlig beskyttelse tillagt lønmodtagerrepræsentanter, medmindre grundlaget for lønmodtagerrepræsentationen ophører, i hvilket tilfælde beskyttelsen er gældende i en periode svarende til opsigelsesvarslet.¹¹⁰

Dette indebærer, at det kommunale aktieselskab er ansvarlig for alle krav, som de overtagne medarbejdere måtte have mod kommunen, også selvom de vedrører tiden før overdragelsen. Samtidig med, at det kommunale aktieselskab indtræder i forpligtelserne over for medarbejderne, frigøres kommunen fra forpligtelserne.

Det kommunale aktieselskab skal i forbindelse med overdragelsen sende et nyt ansættelsesbevis til medarbejderne (eller et tillæg til deres nuværende ansættelsesbevis), hvor den korrekte arbejdsgiver og eventuelle andre nye vilkår fremgår.¹¹¹

7.3.1.1 Særlige forpligtelser vedrørende løn- og arbejdsvilkår efter lov om lokalplejehjem

Det følger af § 3, stk. 3, i lov om lokalplejehjem, at det kommunale aktieselskabs bestyrelse skal sikre, at ansatte på lokalplejehjemmet har løn- og arbejdsvilkår, der mindst svarer til, hvad der fremgår af landsdækkende kollektive overenskomster, der er indgået af de på det pågældende faglige område mest repræsentative arbejdsmarkedsparter. Bestemmelsen stiller ikke krav om, at lokalplejehjem *skal* være omfattet af kollektive overenskomster, men alene at de pågældende overenskomstvilkår som minimum følges ved fastsættelse af de ansattes løn- og arbejdsvilkår.¹¹²

Hvis de eksisterende kommunale overenskomster videreføres for medarbejdere, der overgår til lokalplejehjemmet, anses de for indgået af de på fagområdet mest repræsentative arbejdsmarkedsparter og lever dermed op til forpligtelserne.

¹⁰⁹ Jf. virksomhedsoverdragelseslovens § 2.

¹¹⁰ Jf. virksomhedsoverdragelseslovens § 4.

¹¹¹ Jf. lov nr. 501 af 16. maj 2023 om ansættelsesbeviser og visse arbejdsvilkår med efterfølgende ændringer.

¹¹² Folketingstidende 2024-25, tillæg a, L 90 som fremsat, s. 17.

I andre tilfælde vil det bero på en konkret vurdering, hvornår der er tale om "*landsdækkende kollektive overenskomster, der er indgået af de på den pågældende faglige område mest repræsentative arbejdsmarkedsparter*", herunder hvor mange medlemmer den pågældende lønmodtagerorganisation, som er part i overenskomsten, har, og hvor mange der er dækket af den pågældende lønmodtagerorganisationens overenskomster.¹¹³

7.3.1.2 Frasigelse af overenskomster

Det bemærkes, at selvom det kommunale aktieselskab som udgangspunkt indtræder i alle rettigheder og forpligtelser, har det kommunale aktieselskab mulighed for at frasige sig eventuelle gældende kollektive overenskomster i den overtagne virksomhed i overensstemmelse med virksomhedsoverdragelsesloven. De relevante fagforbund skal i så fald orienteres om frasigelse senest 3 uger efter overdragelsen.¹¹⁴ En eventuel overenskomst vil efter frasigelsen gælde på individuelt grundlag indtil overenskomstens udløb, hvorefter de overenskomstmæssige ansættelsesvilkår vil kunne varsles væk i det omfang, at det er muligt i henhold til øvrige af virksomhedens forpligtelser i medfør af lov og/eller overenskomst.

Det skal dog bemærkes, at en overdragelse - her kommunens - overenskomst ifølge retspraksis ikke kan frasiges ved en virksomhedsoverdragelse, hvis der er identitet mellem overdrager og erhverver, dvs. kommunen og det kommunale aktieselskab. Hvorvidt dette er tilfældet vil bero på en konkret vurdering, og det anbefales derfor, at der i forbindelse med ønske om frasigelse af overenskomst søges juridisk rådgivning.

7.3.2 Væsentlige vilkårsændringer og opsigelser

Det forhold, at der gennemføres en virksomhedsoverdragelse fra kommunen til det kommunalt ejede aktieselskab er ikke i sig selv en saglig begrundelse for, at kommunen inden overdragelsen eller det kommunale aktieselskab efter overdragelsen kan opsiges en medarbejder. Skal en medarbejder i forbindelse med overdragelsen opsiges, skal opsigelsen fortsat kunne begrundes sagligt. Det vil dog være sagligt, hvis det kan godtgøres, at afskedigelsen skyldes økonomiske, tekniske eller organisatoriske årsager, der medfører beskæftigelsesmæssige ændringer.¹¹⁵ Hvis opsigelsen er usaglig, kan medarbejderen være berettiget til godtgørelse, hvis medarbejderen i øvrigt er beskyttet mod usaglig afskedigelse.

Medfører overdragelsen væsentlige ændringer i stillingsindholdet skal ændringen forinden have været varslet med den pågældende medarbejders individuelle opsigelsesvarsel, hvis medarbejderen ikke individuelt har accepteret ændringen. Varslingen har karakter af en opsigelse af den hidtidige kontrakt med tilbud om genansættelse på de ændrede vilkår. Dette indebærer, at den pågældende medarbejder er berettiget til at betragte varslingen som en opsigelse med deraf følgende sædvanlige konsekvenser.

Hvis lederen af det kommunale plejehjem skal overgå til at være direktør i det kommunale aktieselskab, vil der være tale om en væsentlig stillingsændring. Lederens overgang til den nye stilling som direktør bør forhandles og aftales individuelt med den pågældende leder i tilstrækkelig god tid inden omdannelsen til lokalplejehjem.

Selvom de overtagne medarbejdere som udgangspunkt er forpligtede til at fortsætte deres ansættelse på uændrede ansættelsesvilkår, kan en medarbejder afvise overdragelsen, hvis overdragelsen medfører en væsentlig ændring af den pågældendes ansættelsesvilkår.

¹¹³ Folketingstidende 2024-25, tillæg a, L 90 som fremsat, s. 17.

¹¹⁴ Jf. virksomhedsoverdragelseslovens § 4 a.

¹¹⁵ Jf. virksomhedsoverdragelseslovens § 3.

De særlige informations- og høringsforpligtelser i pkt. 7.4 skal i den forbindelse også følges i det nødvendige omfang.

7.4 Kommunens informations- og høringsforpligtelser¹¹⁶

7.4.1 Virksomhedsoverdragelsesloven

Kommunen skal i rimelig tid inden¹¹⁷ overdragelsen underrette medarbejdernes repræsentanter (eller medarbejderne selv, hvis repræsentanter ikke er valgt eller udpeget) om:

1. datoen eller den foreslåede dato for overdragelsen,
2. årsagen til overdragelsen,
3. overdragelsens juridiske, økonomiske og sociale følger for lønmodtagerne, og
4. eventuelle foranstaltninger, herunder nye vilkår, for lønmodtagerne.¹¹⁸

Hvis ansættelsesforholdet fortsætter på uændrede ansættelsesvilkår, vil overdragelsen alene medføre et skift af arbejdsgiver uden øvrige følger eller foranstaltninger. Hvis overdragelsen derimod vil medføre foranstaltninger, herunder nye vilkår, for medarbejderne, skal overdrageren i rimelig tid inden overdragelsen indlede forhandlinger med medarbejderrepræsentanterne (eller medarbejderne, hvis repræsentanter ikke er valgt eller udpeget).¹¹⁹

Uanset denne forhandlingspligt, kan medarbejderrepræsentanterne (eller medarbejderne) ikke forhindre eller forsinke iværksættelsen af foranstaltningerne. Som uddybet i pkt. 7.3.2 skal væsentlige vilkårsændringer dog varsles eller accepteres individuelt.

Der er ikke fastsat minimumskrav til længden af informations- og høringsperioden, og virksomhedsoverdragelsen kan gennemføres uanset, om der er sket information og høring i overensstemmelse med loven. Manglende overholdelse af informations- og konsultationsforpligtelserne i virksomhedsoverdragelsesloven kan dog straffes med bøde.¹²⁰

Øvrige informations- og høringsforpligtelser kan efter omstændighederne gælde i medfør af anden regulering, overenskomst eller aftale.

Generelt følger det af lov om information og høring gældende for virksomheder med minimum 35 medarbejdere, at en arbejdsgiver via medarbejderrepræsentanterne skal give fyldestgørende oplysninger om forhold af væsentlig betydning for virksomhedens medarbejdere og har pligt til at høre dem ved at give dem mulighed for at udveksle synspunkter og etablere en dialog med virksomhedens ledelse på baggrund af de modtagne oplysninger. Ligeledes følger særlige forpligtelser af lov

¹¹⁶ Informations- og høringspligter for det kommunale aktieselskab er ikke nærmere omtalt i denne vejledning, da disse kun finder anvendelse, hvis det kommunale aktieselskab forud for overdragelsen har ansat egne medarbejdere, hvilket ikke er forudsat i typetilfældet som beskrevet i indledningen.

¹¹⁷ Det er ikke i virksomhedsoverdragelsesloven fastsat, hvad der kan defineres som "inden for rimelig tid", og det vil derfor afhænge af de konkrete omstændigheder, herunder hvornår der træffes endelig beslutning om at omdanne et kommunalt plejehjem til et lokalplejehjem. Det bemærkes, at særlige tidsfrister kan følge af anden regulering, herunder gældende overenskomster.

¹¹⁸ Jf. virksomhedsoverdragelseslovens § 5, stk. 1.

¹¹⁹ Jf. virksomhedsoverdragelseslovens § 6, stk. 1.

¹²⁰ Jf. virksomhedsoverdragelseslovens § 7.

om kollektive afskedigelser, der kan forlænge processerne, hvis der er tale om et større antal afskedigelser eller påtænkte vilkårsændringer for et større antal medarbejdere på arbejdspladser med over 20 ansatte. Disse love gælder dog ikke, hvis en sådan pligt følger af en kollektiv overenskomst eller aftale, hvilket i denne vejledning lægges til grund vil være tilfældet for kommunen, hvorfor disse generelle forpligtelser ikke uddybes yderligere.

Visse kollektive overenskomster indeholder også særlige regler om information og høring, herunder at forhandlinger med fagforeninger skal finde sted før en virksomhedsoverdragelse. Hvis en sådan forpligtelse undlades, vil der også kunne sanktioneres for brud på overenskomsten.

7.4.2 Kommunale øvrige forpligtelser

Særligt for en offentlig arbejdsgiver er det nødvendigt at følge de gældende processuelle regler om inddragelse af medarbejderne i beslutningsprocesser, der finder anvendelse ved overdragelse af medarbejdere fra et kommunalt plejehjem, herunder MED-reglerne¹²¹ og udliciteringsprotokollatet¹²². Disse forpligtelser gælder allerede inden, at der træffes beslutning om udskillelse af aktiviteten.

Det følger f.eks. af § 7, stk. 2, i MED-reglerne, at informationen *"skal gives på et så tidligt tidspunkt, på en sådan måde og i en sådan form, at det giver gode muligheder for en grundig drøftelse, så medarbejdernes/medarbejderrepræsentanternes synspunkter og forslag kan indgå i grundlaget for ledelsens og/eller kommunalbestyrelsens beslutninger"*.

Dertil kan forvaltningslovens partshøringsregler blive relevante, hvis der i forbindelse med overdragelsen skal træffes afgørelse om væsentlig vilkårsændring for eller opsigelse af en kommunalt ansat af enten kommunen eller det kommunale aktieselskab. Væsentlige vilkårsændringer er nærmere beskrevet i pkt. 7.3.2.

¹²¹ For nærmere vejledning om MED-reglerne henvises til "Rammeaftale om medindflydelse og medbestemmelse" indgået mellem KL og Forhandlingsfællesskabet.

¹²² For nærmere vejledning herom henvises til protokollat om medarbejdernes inddragelse og medvirken ved omstilling, udbud og udlicitering.

8. VEJLEDNING OM DET KOMMUNALE AKTIESELSKABS ANVENDELSE AF OVERSKUD OG UDLODNINGSPOLITIK

Indholdsfortegnelse

- 8.1 Indledning**
- 8.2 Udlodning af udbytte**
 - 8.2.1 Beslutning om udbytteudlodning
 - 8.2.2 Udbytteudlodningens størrelse
- 8.3 Selskabets anvendelse af (overført) overskud i selskabet**
- 8.4 Udlodningspolitik indeholdt i ejeraftale**

VEJLEDNING OM DET KOMMUNALE AKTIESELSKABS ANVENDELSE AF OVERSKUD OG UDLODNINGSPOLITIK

Lov om lokalplejehjem giver den kommunale ejer af aktieselskabet, der driver lokalplejehjemmet, hjemmel til at udlodde overskud fra selskabet - også ud over, hvad der svarer til en normal forrentning af indskudskapitalen i selskabet.¹²³ Denne vejledning indeholder en overordnet beskrivelse af reglerne for udbytteudlodning og selskabets mulighed for at anvende et overført overskud. Derudover indeholder vejledningen overvejelser om, hvorfor en udlodningspolitik er relevant, hvis selskabet ejes af flere kommuner.

8.1 Indledning

Såfremt lokalplejehjemmet genererer et økonomisk overskud, skal kommunen som ejer af aktieselskabet, der driver lokalplejehjemmet, hvert år på generalforsamlingen beslutte, om der skal ske udlodning af selskabets overskud, eller om overskuddet skal overføres til næste regnskabsår.

Udbytteudlodning betyder, at der overføres midler fra det kommunale aktieselskab til selskabets ejer, dvs. kommunen. Muligheden for udbytteudlodning afhænger i første omgang af, om det kommunale aktieselskab har opnået et regnskabsmæssigt overskud, eksempelvis gennem salg af tilkøbsydelser, accessoriske ydelser eller salg af overskudsproduktion.¹²⁴

Det kommunale aktieselskab er omfattet af selskabslovens regler og skal derfor iagttage selskabslovens regler om udlodning af udbytte. Reglerne findes i kapitel 11 i selskabsloven.¹²⁵

Denne vejledning vedrører situationen, hvor selskabets midler uddeles som udbytte på grundlag af det senest godkendte årsregnskab til kommunen som aktionær. Selskabsretligt kalder man det, at der sker udlodning af ordinært udbytte.¹²⁶

Nedenfor følger først en overordnet beskrivelse af reglerne for udbytteudlodning, herunder nærmere om hvilket organ der kan træffe beslutning om udbytteudlodning og nærmere om størrelsen af et evt. udbytte. Herefter beskrives kort selskabets mulighed for at anvende et overført overskud i selskabet. Slutteligt beskrives, hvorfor en udlodningspolitik er relevant, hvis selskabet ejes af flere kommuner.

8.2 Udlodning af udbytte

8.2.1 Beslutning om udbytteudlodning

Det følger af selskabslovens § 180, stk. 1, at generalforsamlingen (dvs. aktionæren/aktionærerne) træffer beslutning om fordeling af det beløb, der er til rådighed efter årsregnskabet, ved udlodning af udbytte. Generalforsamlingen må dog ikke beslutte udlodning af højere udbytte end foreslået eller tiltrådt af selskabets centrale ledelsesorgan.

¹²³ Jf. § 3, stk. 4, i lov om lokalplejehjem.

¹²⁴ Med lov om lokalplejehjem har lokalplejehjemmene fået mulighed for at tilbyde beboerne tilkøbsydelser på markedsmæssige vilkår (markedsprisen), og det kommunale selskab, der driver et lokalplejehjem, kan herigennem tilvejebringe et driftsoverskud. For nærmere vejledning om tilkøbsydelser ctr. retskravsydelser henvises til *vejledning nr. 11*. For nærmere vejledning om udøvelse af opgaver med hjemmel i kommunalfuldmagten, herunder accessorisk virksomhed og overskudsproduktion, henvises til *vejledning nr. 12*.

¹²⁵ Selskabsloven kapitel 11 indeholder de nærmere regler om kapitalafgang (uddeling af selskabets midler). Af selskabslovens § 179, stk. 1, i fremgår, at uddeling af selskabets midler til kapitalejerne (aktionærerne) kun kan finde sted (1) som udbytte på grundlag af det senest godkendte årsregnskab, (2) som ekstraordinært udbytte, (3) som udlodning i forbindelse med nedsættelse af selskabskapitalen, eller (4) som udlodning i forbindelse med selskabets opløsning. Det er alene (1) udbytte på grundlag af det senest godkendte årsregnskab, der behandles i denne vejledning. Ved andre former for kapitalafgang (2)-(4) anbefales det at søge revisor-/advokatbistand.

¹²⁶ Jf. selskabsloven § 179, stk. 1, nr. 1.

Det betyder, at generalforsamlingen har den endelige vedtagelseskompetence,¹²⁷ når en beslutning om udbytteudlodning og dets størrelse enten er foreslået af bestyrelsen eller er tiltrådt af bestyrelsen, hvis forslaget er fremsat af aktionæren selv.

Kommunen kan således ikke på generalforsamlingen udlodde et højere udbytte, end hvad der er foreslået eller tiltrådt af selskabets bestyrelse. Hvis kommunen som aktionær ønsker en højere udbytteudlodning end foreslået af bestyrelsen, er det en forudsætning, at bestyrelsen - som er ansvarlig for, at selskabet har et forsvarligt kapitalberedskab, jf. nedenfor - tiltræder den ønskede udbytteudlodning. Kommunen kan dog på generalforsamlingen altid beslutte at udlodde et mindre beløb end foreslået af bestyrelsen.¹²⁸

Kan bestyrelsen ikke tiltræde generalforsamlingens forslag om udlodning, kan der ikke udloddes udbytte. Hensynet er, at bestyrelsen er ansvarlig for, at selskabet drives med et forsvarligt kapitalberedskab. Kravet om bestyrelsens tiltræden skyldes, at bestyrelsen er ansvarlig for, at det kommunale aktieselskabs kapitalberedskab til enhver tid er forsvarligt. Bestyrelsen skal ved sin indstilling til eller tiltræden af udbytteudlodning dermed sikre, at udlodning af overskuddet ikke overstiger, hvad der er forsvarligt under hensyntagen til, at det kommunale aktieselskab har det fornødne kapitalgrundlag, og at der foretages de henlæggelser, der er nødvendige ud fra selskabets økonomiske stilling.¹²⁹ Bestyrelsen skal i den forbindelse tage hensyn til både den nuværende og den fremtidige situation. Hvis bestyrelsen finder indikationer på, at f.eks. salget af tillægsydelser vil være lavere end tidligere forventet, skal den tage hensyn til dette, når den vurderer udbyttets ansvarlighed.

Såvel generalforsamlingen som bestyrelsen skal i øvrigt respektere, hvis selskabets vedtægter indeholder bestemmelser, der begrænser adgangen til udbytteudlodning eller indeholder særlige betingelser herfor.

Selskabsloven indeholder ikke nærmere bestemmelser om selskabers soliditet, herunder en pligt til at konsolidere selskabet. Det er som udgangspunkt selskabets ejere, der afgør selskabets kapitalstruktur (dvs. forholdet mellem selskabets egenkapital og dets gæld), med forbehold for, at bestyrelsen skal tiltræde udlodning af selskabets overskud.

På generalforsamlingen møder kommunen ved en repræsentant, der er bemyndiget af kommunalbestyrelsen og som afgiver stemme om den endelige beslutning om udlodning af udbytte. Ejes det kommunale aktieselskab, der driver lokalplejehjemmet, alene af én kommune, har kommunen fuld kontrol over, om der skal ske udlodning eller ej - dog begrænset af, at udbytteudlodningen skal tiltrædes af bestyrelsen, jf. ovenfor. Ejes det kommunale aktieselskab derimod af flere end en kommune, træffes beslutningen - medmindre andet er aftalt i selskabets vedtægter - med simpelt flertal.¹³⁰

8.2.2 Udbytteudlodningens størrelse

Udlodning af udbytte er som udgangspunkt begrænset til aktieselskabets såkaldte *frie reserver*, som er det beløb, som i selskabets senest godkendte årsregnskab er opført som overført overskud og reserver, der ikke er bundet i henhold til lov eller vedtægter, med fradrag af overført underskud fra tidligere regnskabsår.¹³¹ Det betyder, at det kun er årets resultat (årets

¹²⁷ Generalforsamlingen kan ikke delegere kompetencen til at træffe beslutning om udbetaling af udbytte til andre.

¹²⁸ Jf. selskabslovens § 180, stk. 1, 2. pkt. og § 4, stk. 1 i lov om lokalplejehjem, jf. selskabslovens § 5, nr. 4, litra a.

¹²⁹ Jf. selskabslovens § 179, stk. 2.

¹³⁰ Jf. selskabslovens § 105. For nærmere vejledning om udformning af selskabets vedtægter henvises til paradigme nr. 2.

¹³¹ Jf. selskabslovens § 180, stk. 2.

overskud) og evt. overført overskud fra tidligere regnskabsår med fradrag af evt. underskud fra tidligere regnskabsår, der kan udloddes som udbytte til kommunen som aktionær.¹³²

Det følger af § 3, stk. 4, i lov om lokalplejehjem, at en kommune, der er ejer eller medejer af et aktieselskab, der driver et lokalplejehjem, har adgang til at *modtage og anvende* det overskud, selskabet udlodder efter selskabslovens regler. Det fremgår videre, at dette også gælder overskud, der overstiger den almindelige forrentning af indskudskapitalen. Dermed indeholder loven hjemmel til, at kommunen kan modtage og anvende overskuddet - loven er således ikke begrænset til en almindelig forrentning af indskudskapitalen.¹³³

Det bemærkes, at lov om lokalplejehjem ikke begrænser overskuddet, som selskabet kan udlodde efter selskabslovens regler, til overskud oppebåret fra lokalplejehjemmets "almindelige" drift (varetagelse af hjælp og støtte mv. efter serviceloven eller ældreloven) - dermed kan også udloddes, modtages og anvendes overskud hidrørende fra lokalplejehjemmets evt. salg af tilkøbsydelser, accessoriske ydelser og overskudsproduktion.

Et evt. udloddet overskud tilfalder som udgangspunkt kommunen til dennes frie disposition, og kommunalbestyrelsen kan herefter - under iagttagelse af de kommunale bevillingsregler - beslutte, hvordan det udloddede overskud skal anvendes.¹³⁴

8.3 Selskabets anvendelse af (overført) overskud i selskabet

Hvis kommunen ikke ønsker at overskud udloddes, men i stedet vil lade overskuddet blive i det kommunale aktieselskab, kan kommunen som aktionær beslutte på generalforsamlingen, at der ikke skal udloddes udbytte det pågældende regnskabsår. Overskuddet overføres i så fald til næste regnskabsår og kan herefter anvendes af selskabet til fremtidige investeringer, drift, som økonomisk "buffer" eller til dækning af tidligere års underskud.

Uanset at lov om lokalplejehjem ikke indeholder nærmere bestemmelser om selskabets anvendelse af et evt. overført overskud, som forbliver i selskabet, kan selskabet næppe anvende overskuddet til at tilbyde lokalplejehjemmets beboere andre eller flere ydelser, end hvad lokalplejehjemmet er forpligtet til at levere efter gældende lovgivning. Selskabet kan dog anvende overskuddet i den almindelige drift, og dermed kan overskuddet anvendes til at forbedre kvaliteten af de ydelser, som selskabet er forpligtet til at levere. Det bemærkes, at selskabet ikke ejer bygningerne, hvorfra lokalplejehjemmet drives, og at et evt. overskud derfor ikke uden særskilt aftale med bygningsejeren kan anvendes til forbedring af bygningerne eller hertil hørende udenomsarealer.

8.4 Udlodningspolitik indeholdt i ejeraftale

Ejes det kommunale aktieselskab af flere kommuner i forening, fordeles udbyttet som udgangspunkt forholdsmæssigt mellem ejerne efter størrelsen af deres ejerandele.

Det kommunale aktieselskab er som udgangspunkt ikke forpligtet til at udbetale selskabets overskud som udbytte til ejerkredsen, ligesom ejerkredsen ikke har krav på udlodning af udbytte, medmindre selskabets vedtægter indeholder bestemmelser herom.

¹³² Som ekstraordinært udbytte kan i øvrigt anvendes optjent overskud og frie reserver, som er opstået eller blevet frigjort efter den periode, der senest er aflagt årsrapport for, medmindre beløbet er udloddet, forbrugt eller bundet, jf. selskabslovens § 182, stk. 3.

¹³³ Jf. § 3, stk. 4, jf. stk. 1 i lov om lokalplejehjem.

¹³⁴ Jf. Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 90 som fremsat, side 18.

Hvis det kommunale aktieselskab ejes af mere end én kommune, er udgangspunktet således, at flertallet på generalforsamlingen år for år frit kan bestemme, hvordan et eventuelt overskud skal anvendes, herunder om det skal bruges til at styrke selskabet.

Såfremt aktieselskabet, der driver lokalplejehjemmet, ejes af flere kommuner i forening, anbefales det derfor, at der i forbindelse med stiftelsen af aktieselskabet indgås en ejerftale mellem ejerne, som bl.a. indeholder nærmere aftale om en fælles udbyttepolitik.

En fælles udbyttepolitik kan f.eks. indeholde bestemmelse om, at parterne er enige om, at der ikke udbetales udbytte fra selskabet. Alternativt - såfremt ejerne ønsker mulighed for udbytteudlodning - kan udbyttepolitikken f.eks. foreskrive, at beslutning om udbytte skal træffes ud fra en afvejning af hensynet til en sund konsolidering af selskabet og en rimelig forrentning af den indskudte kapital, evt. med tilføjelse af om man ønsker, at der generelt føres en restriktiv udbyttepolitik.

9. VEJLEDNING OM EKSTERN LÅNEOPTAGELSE, GODKENDELSESKRAV OG SIKKERHEDSSTILLELSE

Indholdsfortegnelse

- 9.1 Indledning**
- 9.2 Selskabets optagelse af eksterne lån og kommunens godkendelse**
- 9.3 Sikkerhedsstillelse**

VEJLEDNING OM EKSTERN LÅNEOPTAGELSE, GODKENDELSESKRAV OG SIKKERHEDSSTILLELSE

Det kan blive nødvendigt at tilføre likviditet til det kommunalt ejede aktieselskab, som driver lokalplejehjem. Likviditet kan tilføres enten fra selskabets ejer i forbindelse med stiftelsen (stiftelseskapital) hhv. ved senere kapitalforhøjelse, eller ved at selskabet selv optager lån. Denne vejledning indeholder en beskrivelse af selskabets mulighed for at optage lån. Da lov om lokalplejehjem indeholder bestemmelse om, at kommunen ikke må yde lån til selskabet, kan selskabet alene optage eksterne lån.

9.1 Indledning

§ 10 i lov om lokalplejehjem indeholder en bestemmelse om, at kommunalbestyrelsen (dvs. ejeren) *ikke* må yde lån til selskabet eller stille garanti for lån, som selskabet optager, og at selskabet kun kan optage lån med ejerens eller ejernes godkendelse. Forbuddet skydes, at lån fra kommunalbestyrelsen og vederlagsfri garantistillelse vil kunne udgøre statsstøtte og skabe en forskelsbehandling i forhold til friplejehjem.

Selskabet kan derfor alene optage lån hos *eksterne* långivere, f.eks. pengeinstitutter.

I det følgende redegøres nærmere for selskabets mulighed for at optage lån ved en ekstern långiver og lovkravet om ejerens/ejernes godkendelse af lånet. Herefter beskrives kort hvordan selskabets eksterne lån belaster kommunens låneramme og selskabets muligheder for at stille sikkerhed over for långiver.

For nærmere vejledning om kommunens tilførsel af likviditet til selskabet i forbindelse med selskabets stiftelse (stiftelseskapital) eller ved senere kapitalforhøjelse henvises til *vejledning nr. 6*.

9.2 Selskabets optagelse af eksterne lån og kommunens godkendelse

Kommunalbestyrelsen må ikke yde lån til selskabet eller stille garanti for lån, som selskabet optager.¹³⁵ Forbuddet gælder også, selvom selskabet betaler vederlag for lånvivningen.¹³⁶

Beslutning om at optage lån træffes - afhængigt af evt. bestemmelse herom i selskabets vedtægter eller evt. ejeraftale - enten på generalforsamlingen, af bestyrelsen eller af direktionen. Ofte vil en beslutning om at optage lån initieres af selskabets direktion eller bestyrelse (afhængig af lånets størrelse).

Låneaftalen indgås mellem långiver og selskabet.

Selskabet kan dog kun optage lån med ejerens eller - hvis selskabet ejes af mere end én kommune - ejernes godkendelse.¹³⁷

Det fremgår ikke klart af § 10 i lov om lokalplejehjem, om en låneaftale, som er indgået af selskabet, er ugyldig, hvis selskabet ikke har indhentet ejerens/ejernes godkendelse. Det bemærkes, at selskabets ledelse risikerer at pådrage sig et erstatningsansvar, hvis lånet optages uden ejerens godkendelse.¹³⁸

¹³⁵ Jf. § 10, stk. 2, i lov om lokalplejehjem.

¹³⁶ Ifølge de specielle bemærkninger til § 10, jf. Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 90, side 21.

¹³⁷ Jf. § 10, stk. 1, i lov om lokalplejehjem.

¹³⁸ Det bør fremgå af selskabets vedtægter, at enhver beslutning om at optage lån i selskabet kræver kapitalejernes forudgående godkendelse. Tilsidesættelse af en vedtægtsbestemmelse om forudgående lånegodkendelse vil herefter være erstatningspådragende. For nærmere vejledning om udformningen af vedtægterne henvises til paradigme nr. 2.

Selskabet kan enten indhente ejerens/ejernes godkendelse af lånet forud for selskabets indgåelse af låneaftalen eller efter selskabets indgåelse af låneaftalen.

Indhentes godkendelsen forud for selskabets indgåelse af låneaftalen, skal ejeren/ejerne forelægges udkast til den konkrete låneaftale med henblik på godkendelse heraf. Forekommer der efter godkendelsen af udkastet ændringer i låneaftalen, skal selskabet indhente en ny godkendelse.

Ønsker selskabet at indhente ejerens/ejernes godkendelse efter selskabets indgåelse af låneaftalen, er det vigtigt at selskabet sikrer sig, at låneaftalen fra selskabets side er betinget af, at selskabet opnår selskabets ejers/ejeres godkendelse af låneaftalen i sin helhed. Låneaftalen skal i øvrigt indeholde bestemmelse om, at den betingede låneaftale bortfalder i sin helhed og uden konsekvenser for selskabet i det tilfælde, at betingelsen ikke opfyldes.

Beslutning om godkendelse af lånet følger de almindelige regler for kommunalbestyrelsens delegationsmuligheder i kommunerne. Selskabets lån henregnes til kommunens egen låntagning efter reglerne i lånebekendtgørelsen.¹³⁹ Lånet henregnes dog ikke til kommunens låntagning, hvis kommunen samtidig deponerer et beløb på en særskilt konto i et pengeinstitut eller deponerer obligationer med en tilsvarende kursværdi i et pengeinstitut, et realkreditinstitut eller i KommuneKredit.¹⁴⁰

Deponeringen opgøres på grundlag af værdiansættelsen af lånet efter § 4 i lånebekendtgørelsen. I låneperioden kan kommunen efter 1 år i 25 år hæve eller frigive en femogtyvendedel af det deponerede beløb eller de deponerede obligationer. Hvert år kan tilskrevne renter ligeledes hæves eller frigives. Hvis kommunen, i årene efter at deponeringen er foretaget, har ledig låneramme, kan kommunen nedbringe det deponerede beløb med et beløb svarende til den ledige låneramme. Ved aftalens ophør henholdsvis lånets indfrielse kan kommunen hæve den eventuelt resterende del af det deponerede beløb eller de deponerede obligationer.

Lånet belaster således kommunens økonomi, hvilket kommunen bør være opmærksom på i forbindelse med overvejelser om selskabets låneoptagelse.

9.3 Sikkerhedsstillelse

Det er almindeligt, at långiver i forbindelse med udstedelse af et lån stiller krav om, at låntager stiller sikkerhed for lånet, f.eks. i form af kaution fra låntagers ejer eller ved pantsætning af låntagers aktiver.

Kommunalbestyrelsen må dog ikke stille garanti for lån, som optages af selskabet, der driver lokalplejehjem.¹⁴¹ Lov om lokalplejehjem afskærer ikke selskabet fra selv at stille sikkerhed overfor långiver i forbindelse med selskabets egen låneoptagelse.

Selskabet kan stille sikkerhed på følgende måder:

¹³⁹ Jf. lånebekendtgørelsens § 3, stk. 1, nr. 3.

¹⁴⁰ Jf. lånebekendtgørelsens § 6, stk. 1.

¹⁴¹ Jf. § 10, stk. 2 i lov om lokalplejehjem.

- *Virksomhedspant*, hvorved der gives (under)pant i en række aktiver, som selskabet enten ejer eller erhverver i fremtiden (dvs. et "flydende" pant). Tinglysningslovens § 47 c, stk. 3, oplister, hvilke aktivgrupper, der kan omfattes af et evt. virksomhedspant (f.eks. varelager, driftsinventar og -materiel).
- *Løsøre pant*, hvorved der gives pant i fysiske aktiver (f.eks. udstyr, inventar og tekniske anlæg).
- *Pant i tilgodehavender*, hvorved der gives pant i selskabets fordringer (f.eks. kundetilgodehavender, kontraktbase-rede betalinger mv.).

Det fremgår ikke af lov om lokalplejehjem, om selskabets sikkerhedsstillelse i forbindelse med selskabets optagelse af eksterne lån kræver kommunens godkendelse. Det vil dog kunne følge af selskabets vedtægter eller evt. ejeraftale, at beslutning om selskabets sikkerhedsstillelse skal træffes på generalforsamlingen.

10. VEJLEDNING OM OPLØSNING AF ET KOMMUNALT EJET AKTIESELSKAB, DER DRIVER LOKALPLEJEHJEM

Indholdsfortegnelse

10.1	Indledning
10.2	Opløsning ved betalingserklæring
10.3	Opløsning ved frivillig likvidation
10.4	Afklaring af beslutningsgrundlag, herunder konsekvenser ved opløsning og valg af opløsningsform
10.4.1	Selskabets kontraktforhold, herunder økonomiske konsekvenser ved opløsning
10.4.2	Selskabets ansatte
10.4.3	Selskabets pligt til at levere hjælp og støtte efter ældreloven og serviceloven
10.5	Beslutnings- og opløsningsprocessen

VEJLEDNING OM OPLØSNING AF ET KOMMUNALT EJET AKTIESELSKAB, DER DRIVER LOKALPLEJEHJEM

Vejledningen omhandler situationen, hvor kommunen ønsker at opløse det kommunalt ejede aktieselskab, som driver lokalplejehjem. Opløsning kræver en velovervejet og systematisk proces. Vejledningen indeholder derfor en gennemgang af juridiske, økonomiske og operationelle temaer, som kommunen bør overveje og håndtere med henblik på at sikre et fyldestgørende grundlag for den politiske beslutning om selskabets opløsning og en vellykket opløsningsproces.

10.1 Indledning

Et kommunalt ejet aktieselskab, som driver lokalplejehjem, reguleres af selskabsloven.¹⁴² Ønsker kommunen at opløse selskabet, f.eks. fordi kommunen ønsker at hjemtage selskabets drift af plejehjemmet eller at lade driften overgå til en privat aktør, skal opløsningen ske i overensstemmelse med selskabslovens regler herom (§§ 216-224).

Selskabet kan opløses enten ved betalingserklæring eller ved (frivillig) likvidation. Begge opløsningsformer kræver, at selskabet er solvent, men indebærer forskellige processer og har forskellige retsvirkninger for kommunen som ejer af selskabet. Hvis selskabet ikke er solvent, skal opløsning ske ved konkursbegæring. I denne vejledning forudsættes, at selskabet er solvent, og opløsning ved konkursbegæring behandles derfor ikke nærmere.

Nedenfor forklares de to opløsningsformer - betalingserklæring og frivillig likvidation - og hvilke særlige overvejelser kommunen bør gøre forud for beslutning om at opløse selskabet, der driver et lokalplejehjem.

10.2 Opløsning ved betalingserklæring

Opløsning ved betalingserklæring indebærer en mere uformel og kortere proces end opløsning ved frivillig likvidation. Ved opløsning ved betalingserklæring opløses selskabet mod, at selskabets ejer - dvs. kommunen - afgiver en erklæring om, at al selskabets gæld - forfalden som uforfalden - er betalt. Erklæringen indsendes til Erhvervsstyrelsen sammen med en erklæring fra SKAT om, at selskabets eventuelle skatte- og afgiftskrav tilsvarende er betalt.¹⁴³

Selskabet opløses således uden en egentlig likvidationsproces. Efter opløsningen indestår kommunen i kraft af erklæringen for, at selskabets gæld er betalt. Viser det sig senere, at der er gæld, der ikke er betalt, hæfter kommunen for gælden.¹⁴⁴ Viser det sig, at der er overskydende midler i selskabet, tilfalder disse kommunen. Opløsningsformen stiller derfor skærpede krav til kommunens indsigt i selskabets gæld og forpligtelser, og dermed kommunens undersøgelser forud for en beslutning om opløsning af selskabet ved betalingserklæring.

10.3 Opløsning ved frivillig likvidation

Ved frivillig likvidation afvikles selskabet ved en proces, hvor selskabets aktiver sælges, og selskabets gæld betales, hvorefter et eventuelt restbeløb udbetales til kommunen som ejer.

Opløsning ved frivillig likvidation indebærer således - modsat ved betalingserklæring - en relativt omfattende og tidskrævende proces, som nærmere beskrevet i pkt. 10.4 nedenfor. Til gengæld sikrer processen, at selskabet - når processen er

¹⁴² Jf. § 3, stk. 1, i lov om lokalplejehjem.

¹⁴³ Opløsningen har dog først virkning overfor tredjemand fra tidspunktet for registrering i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens it-system.

¹⁴⁴ Er der flere ejere, hæfter disse solidarisk og ubegrænset.

gennemført - kan ophøre fuldt ud og endegyldigt, uden efterfølgende ansvar eller hæftelse for selskabets ejere, dvs. kommunen.

10.4 Afklaring af beslutningsgrundlag, herunder konsekvenser ved opløsning og valg af opløsningsform

Der kan være flere årsager til, at et selskab, der driver et lokalplejehjem, ønskes opløst. F.eks. kan kommunen - som ejer - vurdere eller have et ønske om, at ansvaret for ledelsen og driften af plejehjemmet hjemtages til kommunen, eller at driften udliciteres til en privat operatør.

Beslutning om at opløse selskabet, som driver lokalplejehjemmet, har dog væsentlige og vidtgående konsekvenser for kommunen som ejer af selskabet og som myndighed. Kommunen bør derfor - uanset baggrunden for kommunens ønske om at opløse selskabet - grundigt overveje og vurdere om retsvirkningerne og de økonomiske konsekvenser forbundet med opløsningen samt hvilken opløsningsform (betalingserklæring eller frivillig likvidation), der er hensigtsmæssig for kommunen.

Kommunens forudgående undersøgelser og afklaring af, om selskabet skal opløses eller ej og hvilken opløsningsform, der skal anvendes, er afgørende for, at der kan udarbejdes et fyldestgørende beslutningsgrundlag til brug for den politiske beslutning om, hvorvidt selskabet skal opløses eller ej, herunder om dette skal ske ved betalingserklæring eller ved frivillig likvidation, og afgørende for, at kommunen kan gennemføre en vellykket opløsningsproces.

Til brug for disse undersøgelser kan kommunalbestyrelsen - f.eks. ved en principbeslutning om at opløse selskabet - bemyndige forvaltningen til at gennemføre de nødvendige forundersøgelser, herunder at afholde udgifter til evt. eksterne økonomiske og juridiske rådgivere.

I det følgende beskrives temaer, som kommunen bør overveje, vurdere og tage stilling til med henblik på at afklare det politiske beslutningsgrundlag til brug for kommunalbestyrelsens behandling af spørgsmålet om en eventuel opløsning af selskabet, der driver et lokalplejehjem (det bemærkes, at de behandlede temaer ikke er udtømmende). Efterfølgende beskrives selve beslutnings- og opløsningsprocessen (pkt. 10.5).

10.4.1 Selskabets kontraktforhold, herunder økonomiske konsekvenser ved opløsning

En beslutning om opløsning - uanset form - medfører ingen ændringer i selskabets bestående retsforhold (f.eks. aftaler med leverandører, kreditorer og lokalplejehjemets beboere), og giver derfor ikke selskabet ret til at frigøre sig fra selskabets eksisterende kontraktforhold og heri indeholdte forpligtelser eller ret til at opsiges selskabets kontrakter med kortere varsel end aftalt eller normalt.

Med henblik på enten at opsiges selskabets kontraktforhold til ophør forud for opløsningen eller - for de kontrakter, der har et længere opsigelsesvarsel - at indgå i dialog med den pågældende kontraktpart om kontraktens ophør i forbindelse med opløsningen, er det vigtigt, at kommunen tidligt får overblik over selskabets kontraktforhold og de heri indeholdte forpligtelser og eventuelle opsigelsesvarsler. I det omfang selskabets kontraktforhold *kan* opsiges forud for selskabets opløsning, bør kommunen sikre sig, at selskabets ledelse opsiges disse kontraktforhold.

Såfremt en eller flere af selskabets kontraktforhold *ikke* kan opsiges med kontraktuelt varsel forud for selskabets opløsning, medfører opløsning, at selskabet misligholder kontrakten. Kommunen bør derfor tidligt i processen - efter at kommunen har fået overblik over selskabets kontraktforhold - indlede drøftelser med de relevante kontraktparter med henblik på at indgå aftale om kontraktforholdets ophør i forbindelse med selskabets opløsning.

Er det ikke muligt at indgå en sådan aftale om kontraktforholdets ophør, medfører selskabets opløsning, at kontrakten misligholdes. Misligholdelse vil som udgangspunkt berettige kontraktparten til at hæve kontrakten og rejse et erstatningskrav mod selskabet. Et sådan økonomisk opgør håndteres i forbindelse med opløsningen. Omfanget af sådanne (berettigede) forventelige erstatningskrav vil skulle indgå i kommunens beslutningsgrundlag.

Såfremt kommunen ønsker at hjemtage driften af lokalplejehjemmet, bør det undersøges, i hvilket omfang kommunen har mulighed for at indtræde i selskabets rettigheder og forpligtelser i henhold til de enkelte kontraktforhold.

Særligt bør kommunen være opmærksom på, at selskabet kan have indgået aftale med beboerne på lokalplejehjemmet om tilkøbsydelse.¹⁴⁵ Ønsker kommunen at hjemtage driften, skal kommunen være opmærksom på, at kommunen ikke har hjemmel til at tilbyde beboerne tilsvarende ydelser. Kommunen kan derfor ikke indtræde i aftaler om tilkøbsydelser med beboerne, og sådanne aftaler skal derfor opsiges eller håndteres på anden måde. I en situation, hvor en privat aktør overtager plejehjemsdriften, bør det for de enkelte aftaleforhold undersøges, om den private aktør kan indtræde i aftalerne, eller om der alternativt bør indgås nye aftaler mellem den private aktør og beboerne om disses fortsatte køb af tilkøbsydelser.

Kommunen skal i øvrigt være opmærksom på selskabets lejekontrakt med bygningsejeren (kommunen selv eller almene boligorganisationer eller selvejende almene ældreboligorganisationer) om leje af servicearealer.¹⁴⁶ Såfremt lejekontrakten er indgået med kommunen selv, kan der mellem kommunen og selskabet indgås aftale om lejekontraktens ophør.¹⁴⁷ Er lejekontrakten indgået med en almen boligorganisation eller en selvejende almen ældreboligorganisation, skal lejekontrakten i forbindelse med opløsningen søges opsagt enten med det opsigelsesvarsel, der fremgår af lejekontrakten eller efter aftale med bygningsejeren/udlejer herom. Såfremt driften ønskes hjemtaget til kommunen bør det undersøges, om kommunen kan indtræde i lejekontrakten som ny lejer.

10.4.2 Selskabets ansatte

Kommunen bør overveje håndteringen af selskabets ansatte i forbindelse med opløsning af selskabet, herunder om der i forbindelse med opløsningen skal ske afskedigelse, eller - såfremt driften hjemtages til kommunen eller overlades til en privat aktør - om det er muligt at lade de ansatte overgå til kommunen/den private aktør, evt. som led i en samlet overdragelse af virksomheden efter reglerne i virksomhedsoverdragelsesloven.

10.4.3 Selskabets pligt til at levere hjælp og støtte efter ældreloven og serviceloven

I selskabets levetid bidrager lokalplejehjemmet til at opfylde kommunalbestyrelsens forsyningsansvar, herunder kommunens forpligtelse til at tilbyde personlig hjælp, omsorg, pleje og ledsagelse mv. til beboere i almene plejeboliger eller på plejehjem.¹⁴⁸

Ophører selskabet - og dermed lokalplejehjemmets drift - vil kommunen være forpligtet til at sikre fortsat levering af de i ældreloven og serviceloven hjemlede serviceydelser, som indtil opløsningen blev varetaget af lokalplejehjemmet. Ønsker kommunen ikke at hjemtage driften, skal kommunen forholde sig til, hvordan kommunens forpligtelser opfyldes efter opløsningen af selskabet.

¹⁴⁵ Jf. § 1, stk. 2, i lov om lokalplejehjem.

¹⁴⁶ Servicearealer efter § 5, stk. 7, i lov om almene boliger mv. eller servicearealer knyttet til plejehjem efter § 47 i ældreloven, jf. § 7 stk. 2 i lov om lokalplejehjem.

¹⁴⁷ Det bemærkes, at aftaler, som indgås mellem en eneaktionær og aktieselskabet kun er gyldige, hvis de affattes på en måde, som senere kan dokumenteres, dvs. skriftligt, medmindre der er tale om aftaler på sædvanlige vilkår som led i et løbende mellemværende, jf. selskabslovens § 127, stk. 2.

¹⁴⁸ Jf. § 1, stk. 1, i lov om lokalplejehjem.

Det bemærkes, at de mellem beboerne på lokalplejehjemmet og bygningsejeren (kommunen, almene boligorganisationer eller selvejende almene ældreboligorganisationer) indgåede lejekontrakter vedrørende boligerne ikke berøres af selskabets ophør.

Med henblik på at afværge usikkerhed blandt lokalplejehjemmets beboere, bør kommunen forud for en evt. beslutning om opløsning af selskabet overveje, hvordan beslutnings- og opløsningsprocessen skal håndteres og kommunikeres over for plejehjemmets beboere. Det bør derfor overvejes, hvem i forvaltningen og i selskabet der skal involveres i de forudgående undersøgelser og forberedelser, og kommunen bør sikre sig, at de forudgående undersøgelser og forberedelser håndteres fortløftligt, og at beboerne på et relevant tidspunkt officielt orienteres om det forestående forløb.

10.5 Beslutnings- og opløsningsprocessen

Kommunens overvejelser og undersøgelser, som beskrevet ovenfor, danner grundlaget for den politiske indstilling til kommunalbestyrelsens beslutning om, hvorvidt selskabet skal opløses eller ej, og om selskabet skal opløses ved betalingserklæring eller frivillig likvidation. Indstillingen skal indeholde et fyldestgørende grundlag for beslutningen og bør redegøre for retsvirkningerne og konsekvenserne forbundet med opløsningen, herunder økonomiske konsekvenser, eventuelle erstatningskrav som følge af manglende mulighed for at kunne opsig kontraktuelle forpligtelser, risici for at kommunen kommer til at hæfte for selskabets gæld efter opløsningen, kommunens fortsatte forsyningsansvar samt håndteringen af lokalplejehjemmets ansatte og beboerne. Indstillingen kan i øvrigt vedlægges en konkret procesplan for afviklingen af selskabet.

Henset til at beslutningen indebærer væsentlige strukturændringer i varetagelsen af en opgave, som kommunalbestyrelsen har ansvaret for, vurderes det, at beslutningen om at likvidere selskabet formentlig skal træffes af kommunalbestyrelsen (delegationsforbud).

Såfremt kommunalbestyrelsen træffer beslutning om, at selskabet skal opløses ved betalingserklæring, tiltræder kommunen ved dennes repræsentant erklæringen, som indsendes til Erhvervsstyrelsen. Når Erhvervsstyrelsen har registreret erklæringen, er selskabet formelt lukket. Såfremt selskabet ejes af flere kommuner, kan selskabets vedtægter indeholde bestemmelse om, at beslutning om likvidation af selskabet træffes på generalforsamlingen ved enighed. I så fald skal beslutning om likvidation ved betalingserklæring træffes på generalforsamlingen med tilslutning fra samtlige ejere, hvorefter erklæringen tiltrædes af ejerne og indsendes til registrering ved Erhvervsstyrelsen.¹⁴⁹

Skal selskabet opløses ved frivillig likvidation, bemyndiger kommunalbestyrelsen - efter at have truffet beslutning om at selskabet skal opløses ved frivillig likvidation - en repræsentant til at gennemføre beslutningen på generalforsamlingen, hvor der træffes beslutning om selskabets opløsning ved frivillig likvidation.¹⁵⁰

Selskabets aktiviteter, gældsforpligtelser og øvrige kontraktforhold vil med overvejende sandsynlighed - såfremt selskabet er i drift på tidspunktet, hvor det ønskes opløst - være af et sådant omfang, at selskabet mest hensigtsmæssigt bør opløses ved frivillig likvidation og ikke ved betalingserklæring.

¹⁴⁹ Det anbefales, hvis selskabet ejes af flere kommuner, at vedtægterne og ejeraftalen indeholder bestemmelse om, at beslutning om likvidation træffes på generalforsamlingen ved enstemmighed. Der henvises i den forbindelse til paradigme nr. 2 og paradigme nr. 4.

¹⁵⁰ Jf. selskabslovens § 217. Ejes selskabet af flere kommuner, træffes beslutning om opløsning på generalforsamlingen med dobbelt 2/3 flertal. Det betyder, at beslutningen skal tiltrædes af mindst 2/3 såvel af de stemmer, som er afgivet, som af den del af selskabskapitalen, som er repræsenteret på generalforsamlingen, jf. selskabslovens § 217, stk. 2, jf. § 106, stk. 1. Det anbefales, at vedtægterne og ejeraftalen indeholder bestemmelse om, at beslutning om likvidation træffes på generalforsamlingen ved enstemmighed.

Ved opløsning ved frivillig likvidation udpeger generalforsamlingen - samtidig med at den træffer beslutning om at opløse selskabet ved frivillig likvidation - en likvidator, som anmelder beslutningen til Erhvervsstyrelsen.

Selskabet opløses herefter ved følgende proces:

- Ved registrering og offentliggørelse i Erhvervsstyrelsens it-system, opfordres selskabets kreditorer til at anmelde deres krav indenfor en frist på 3 måneder.¹⁵¹
- Likvidator efterprøver kreditorernes anmeldte krav, realiserer selskabets aktiver og betaler selskabets gæld.
- Eventuelle tvister afgøres.
- Likvidationsprovenuet udbetales til aktionæren/aktionærerne.

Efter behandlingen af kreditorernes krav og eventuelle tvister, afsluttes likvidationsbehandlingen ved at generalforsamlingen godkender det endelige likvidationsregnskab og træffer beslutning om endelig likvidation af selskabet. Selskabet anmeldes herefter til udslettelse hos Erhvervsstyrelsen, hvorefter selskabet ophører.

¹⁵¹ Senest to uger efter at beslutningen om at træde i likvidation er godkendt af bestyrelsen, skal beslutningen registreres i Erhvervsstyrelsens selvbetjeningsløsning. Ved registrering af bestyrelsens beslutning om at træde i likvidation offentliggøres en meddelelse i Erhvervsstyrelsens it-system til selskabets kreditorer om, at de inden for 3 måneder skal anmelde deres krav til likvidator. Likvidator skal samtidig sikre, at alle selskabets kendte kreditorer får meddelelse om beslutningen om at træde i likvidation.

**11. VEJLEDNING OM AFGRÆNSNINGEN MELLEM BEBOERNES RETSKRAVSYDELSE OG TILKØBS-
YDELSE**

Indholdsfortegnelse

11.1	Indledning
11.2	Retskravsydelser
11.3	Tilkøbsydelser
11.4	Afgrænsningen mellem tilkøbsydelser og retskravsydelser

VEJLEDNING OM AFGRÆNSNINGEN MELLEM BEBOERNES RETSKRAVSYDELSER OG TILKØBSYDELSER

Beboerne på lokalplejehjem har krav på hjælp og støtte efter reglerne i ældreloven og serviceloven. Med loven om lokalplejehjem har kommunerne fået hjemmel til at tilbyde tilkøbsydelser til beboerne på lokalplejehjem. Ydelser, som beboerne har retskrav på, må ikke tilbydes som tilkøbsydelser, og kommunerne må heller ikke tildele tilkøbsydelser som retskravsydelser. Selskabet, der driver lokalplejehjem, skal efter lovgivningen føre særskilt regnskab for tilkøbsydelserne. Denne vejledning beskriver snitfladen mellem de lovpligtige ydelser, som beboerne på et lokalplejehjem har krav på at modtage, og de tilkøbsydelser, som lokalplejehjemmet kan sælge til beboerne med hjemmel i lov om lokalplejehjem. I visse tilfælde kan grænsen mellem retskravsydelser og tilkøbsydelser være flydende og svær at fastslå. Ledelsen i det kommunale aktieselskab, der driver lokalplejehjemmet, skal derfor være særligt opmærksom på, at lokalplejehjemmet ikke tilbyder tilkøbsydelser, som beboerne allerede har krav på i henhold til lovgivningen.

11.1 Indledning

Lokalplejehjem skal - på samme måde som almindelige kommunale plejehjem - tilbyde beboerne på lokalplejehjemmet hjælp og støtte mv. efter ældreloven og serviceloven.¹⁵²

Kommunerne har ikke hjemmel til at tilbyde beboere i almene plejeboliger eller på almindelige kommunale plejehjem at tilkøbe ydelser, der ligger udover, hvad den enkelte beboer har krav på efter lovgivningen. Lov om lokalplejehjem giver imidlertid kommunalt ejede aktieselskaber, der driver lokalplejehjem, hjemmel til på markedsvilkår at tilbyde beboerne på lokalplejehjem tilkøb af tilkøbsydelser.¹⁵³

De tilkøbsydelser, som lokalplejehjemmet kan tilbyde og dermed sælge til beboerne, udgør et supplement til de ydelser, som den enkelte beboer har retskrav på efter gældende lovgivning, og må ikke erstatte den hjælp og støtte, som beboeren er berettiget til (retskravsydelser). Bliver en beboer under sit ophold på lokalplejehjemmet efter gældende lovgivning berettiget til en ydelse, som beboeren tidligere har tilkøbt, vil tilkøbet fremadrettet bortfalde, og lokalplejehjemmet vil pligtmæssigt skulle levere ydelser efter lovgivningen.¹⁵⁴

Hvis lokalplejehjemmet ønsker at tilbyde tilkøbsydelser, er det således væsentligt, at ledelsen er særligt opmærksom på afgrænsningen mellem tilkøbsydelser og retskravsydelser.

11.2 Retkravsydelser

Når kommunen visiterer en borger til en ældrebolig, sker det på baggrund af en konkret og individuel vurdering af den enkelte borgers behov, herunder den enkeltes sociale, økonomiske, psykiske og fysiske situation i sammenhæng med kommunens øvrige tilbud til borgere i eget hjem.¹⁵⁵

En borger, der er visiteret til en ældrebolig, plejebolig, eller et plejehjem, har i medfør af ældre- og servicelovgivningen krav på en række kerneydelser fra kommunen. Kommunen har derved en såkaldt forsyningspligt inden for ældreplejen til at levere retskravsydelser til den berettigede personkreds.

¹⁵² Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 90 som fremsat, s. 9.

¹⁵³ Jf. § 2 i lov om lokalplejehjem; Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 90 som fremsat, s. 15.

¹⁵⁴ Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 90 som fremsat, s. 16.

¹⁵⁵ For nærmere vejledning om kommunens visitation og anvisningsret henvises til *vejledning nr. 14*.

Denne forsyningspligt kan kommunen bl.a. opfylde gennem lokalplejehjemmet, idet lokalplejehjemmet skal tilbyde beboerne samme hjælp og støtte mv., som kommunen er forpligtet at levere efter bestemmelserne i ældre- og servicelovgivningen.¹⁵⁶

Efter ældreloven omfatter disse retskravsydelser primært:

- personlig hjælp og pleje, f.eks. hjælp til bad samt af- og påklædning,
- hjælp og støtte til nødvendige praktiske opgaver, f.eks. støtte til rengøring, tøjvask og skift af sengetøj, samt
- genoptræning uden forudgående sygehusindlæggelse, f.eks. genoptræning efter længere tids sengeleje i hjemmet som følge af influenza eller et fald.¹⁵⁷

Kommunen skal tilbyde personer omfattet af ældreloven, som på grund af nedsat fysisk, psykisk eller social funktionsevne har behov for hjælp eller støtte i den daglige livsførelse, et sammenhængende og rummeligt pleje- og omsorgsforløb, som muliggør en løbende tilpasning af indholdet i tilbuddet inden for det tilbudte forløb (helhedspleje) i takt med udviklingen i den enkelte persons ressourcer og behov.¹⁵⁸

Tilbud om helhedspleje skal løbende tilrettelægges og udføres på baggrund af dialog mellem den udførende medarbejder og den, der modtager tilbuddet, og ud fra en faglig vurdering af modtagerens aktuelle behov og ressourcer.¹⁵⁹

Udover helhedspleje har beboere på lokalplejehjem endvidere ret til at modtage en madordning i form af fuld forplejning.¹⁶⁰

Ovenstående udgør ikke en udtømmende opstilling af de ydelser, som en beboer kan have krav på i medfør af ældreloven, idet der træffes konkrete afgørelser herom for den enkelte beboer. Beboernes helhedsplejeforløb tilrettelægges og udføres desuden individuelt og ud fra en løbende dialog mellem beboeren og den udførende medarbejder, og dermed vil den hjælp og støtte, som beboerne har ret til at modtage - i hvert fald i et vist omfang - variere fra beboer til beboer.

Beboere på lokalplejehjemmet kan endvidere have ret til at modtage ydelser efter anden lovgivning, f.eks. specialiseret hjælp og støtte efter serviceloven¹⁶¹ eller i medfør af sundhedsloven.

Lokalplejehjemmet leverer hjælp og støtte efter både ældreloven og serviceloven. En ydelse, som beboeren har krav på at modtage i henhold til sundhedslovgivningen, vil også være en retskravsydelse, som lokalplejehjemmet derfor ikke må tilbyde den pågældende beboer som en tilkøbsydelse.

¹⁵⁶ Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 90 som fremsat, s. 15.

¹⁵⁷ Jf. § 9, stk. 2, i ældreloven. Se også Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 89 som fremsat, s. 65. Ifølge lovforarbejderne til ældreloven er der ikke tilsigtet ændringer i forhold til den hjælp, der fulgte i henhold til serviceloven. Derimod var hensigten med indførelsen af begrebet "helhedspleje" at ændre selve den måde, som hjælpen tilrettelægges og udføres på. Der er således tale om de samme kerneydelser, som kommunerne var forpligtet til at levere i henhold til den dagældende retstilstand i serviceloven.

¹⁵⁸ Jf. § 10 i ældreloven. Hjælpen efter § 10 gives uanset boform, dvs. uanset om borgeren bor i eget hjem eller i plejebolig mv.

¹⁵⁹ Jf. § 11 i ældreloven. Den løbende revurdering betyder, at hjælpen til den ældre løbende justeres op og ned fra gang til gang ud fra en faglig vurdering af borgerens aktuelle behov og ressourcer. Justeringer i hjælpen kan samtidig også betyde ændringer i den tid, der er afsat til besøget hos borgeren.

¹⁶⁰ Jf. § 14 i ældreloven.

¹⁶¹ Se hertil Ældreministeriets vejledning nr. 9398 af 7. maj 2025 om ældreloven, pkt. 14.

11.3 Tilkøbsydeler

Udover de lovpligtige ydelser, som beskrevet ovenfor, har lokalplejehjemmet mulighed for på markedsvilkår at tilbyde lokalplejehjemmets beboere tilkøbsydeler.¹⁶²

Tilkøbsydeler er et supplement til de ydelser, som den enkelte beboer har krav på efter gældende lovgivningen, og må af den grund ikke erstatte denne hjælp og støtte.

Ifølge lovforarbejderne til lov om lokalplejehjem kan tilkøbsydeler f.eks. omfatte ekstra rengøring, mad til pårørende, forplejning i forbindelse med fejring af mærkedage, og der vil kunne være tale om både løbende ydelser og enkeltstående ydelser.¹⁶³

Oplistningen er ikke udtømmende, og det er derfor muligt at tilbyde andre tilkøbsydeler til beboerne på lokalplejehjemmet, såsom f.eks. almindelig træning, udflugter, foredrag, hobbyaktiviteter, eller blomsterlevering.

Det kommunale aktieselskab må ikke tilbyde ydelser eller udvise adfærd, der er konkurrenceforvridende.¹⁶⁴ Hvis et lokalplejehjem vælger at tilbyde tilkøbsydeler, skal ydelserne således tilbydes på markedsvilkår, og prisen for tilkøbsydelerne må ikke være højere eller lavere end markedsprisen for de pågældende ydelser. Salg kan dog ikke ske til under kostprisen, uanset at det er markedsprisen.

Når tilkøbsydeler skal sælges på markedsvilkår, indebærer det, at selskabet har mulighed for at opnå fortjeneste. Hvis lokalplejehjemmet opnår fortjeneste gennem salg af tilkøbsydeler, skal fortjenesten beskattes efter reglerne i selskabsskatte-loven. Opnår lokalplejehjemmet overskud, træffer generalforsamlingen (dvs. aktionæren/aktionærerne) beslutning om, hvordan overskuddet skal anvendes - efter indstilling fra selskabets bestyrelse.¹⁶⁵ For nærmere om det kommunale aktieselskabs anvendelse af overskud og udlodningspolitik henvises til *vejledning nr. 8*.

Salg af tilkøbsydeler skal fremgå særskilt i selskabets regnskab, således at der sikres åbenhed om det kommunale aktieselskabs prisfastsættelse af ydelserne.¹⁶⁶ For nærmere vejledning herom henvises til *vejledning nr. 2*.

Bestyrelsen skal godkende de overordnede ydelser samt prisniveauet for en given ydelsestype, men kan overlade det til direktionen at fastsætte ydelser og konkrete priser inden for en overordnet ramme. Bestyrelsen skal f.eks. godkende, at beboere kan købe forplejning til gæster i forbindelse med fejring af en mærkedag, ligesom bestyrelsen også skal godkende prisniveauet for en sådan forplejning.

Direktionen kan inden for de overordnede ydelser og prisniveauer fastsætte en konkret pris for de konkrete ydelser, der kan være genstand for tilkøb. Bestyrelsen skal dermed ikke godkende de enkelte tilkøb.

Det bemærkes, at beboerne på lokalplejehjemmet ikke er forpligtede til at købe evt. udbudte tilkøbsydeler. Efterspørgslen på tilkøbsydelerne kan variere, og der kan derfor ikke ved de forudgående undersøgelser af og vurdering af

¹⁶² Jf. § 2, stk. 1, i lov om lokalplejehjem.

¹⁶³ Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 90 som fremsat, s. 16.

¹⁶⁴ Jf. § 2, stk. 2, i lov om lokalplejehjem.

¹⁶⁵ Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 90 som fremsat, s. 16.

¹⁶⁶ Jf. § 9, stk. 1, i lov om lokalplejehjem; Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 90 som fremsat, s. 16.

lokalplejehjemmets forventede driftsøkonomi forudsættes en bestemt eller fast indtægtskilde fra salg af tilkøbsydelse. Tilsvarende er det heller ikke et krav, at lokalplejehjemmet tilbyder beboerne tilkøbsydelse.

Det bemærkes endvidere, at det kommunale aktieselskab i en indkøbssammenhæng skal betragtes som et offentligretligt organ, jf. udbudslovens § 24, nr. 27. Lokalplejehjemmets indkøb, herunder indkøb der foretages med henblik på at kunne tilbyde tilkøbsydelse, vil således være omfattet af udbudsreglerne.¹⁶⁷

I relation til det kommunale aktieselskabs anvendelse af "den udvidede in house"-regel i relation til aftaler mellem kommunen og det kommunale aktieselskab, er det relevant at være opmærksom på, at mere end 80 % af det kommunale aktieselskabs aktiviteter skal udføres i forbindelse med de opgaver, det kommunale aktieselskab udfører for kommunen (virksomhedskriteriet). Det kommunale aktieselskabs øvrige aktiviteter, f.eks. salg af tilkøbsydelse til beboerne, må samlet ikke overstige 20 % af det kommunale aktieselskabs omsætning. For nærmere vejledning om iagttagelse af udbudsreglerne henvises til *vejledning nr. 13*.

11.4 Afgrænsningen mellem tilkøbsydelse og retskravsydelse

I mange tilfælde vil afgrænsningen mellem retskravsydelse og tilkøbsydelse være uproblematisk. Det giver således ikke anledning til betænkeligheder, hvis lokalplejehjemmet f.eks. tilbyder en særlig form for forplejning til en beboer og dennes pårørende i forbindelse med en mærkedag, da en sådan ydelse - ud fra en generel betragtning - falder uden for beboerens retskravsydelse.

Ledelsen i lokalplejehjemmet bør dog være særligt opmærksom, når lokalplejehjemmet tilbyder tilkøbsydelse, hvor ydelsens typen er af samme art, som en retskravsydelse, og hvor grænsen derfor kan være vanskeligere at fastlægge.

Lovforarbejderne til lov om lokalplejehjem nævner *ekstra rengøring* som et eksempel på en tilkøbsydelse. Kommunen er imidlertid forpligtet til at levere hjælp og støtte til nødvendige praktiske opgaver, herunder støtte til rengøring, tøjvask og skift af sengetøj, jf. ældrelovens § 9, stk. 2.

Det er her vanskeligt helt præcist at fastlægge, hvad der udgør *ekstra* (tilkøb) rengøring, og hvad beboeren har krav på i henhold til lovgivningen.

Hvis en beboer efter lovgivningen på et tidspunkt bliver berettiget til en bestemt ydelse, som beboeren hidtil har tilkøbt, skal tilkøbet af den ekstra ydelse som nævnt bortfalde, og ydelsen vil fremover skulle leveres som andre ydelse i henhold til lovgivningen.¹⁶⁸

Tilrettelæggelsen af den enkelte beboers plejeforløb er endvidere blevet gjort mere fleksibel med ældreloven, idet beboerens plejeforløb tilpasses løbende og mere individuelt på baggrund af dialog mellem den udførende medarbejder og beboeren.

Det er lokalplejehjemmets ledelse, der beslutter hvilke tilkøbsydelse, beboerne skal have mulighed for at købe, og bestyrelsen bør, når den beslutter hvilke ydelsestyper, der på overordnet niveau skal tilbydes som tilkøbsydelse på lokalplejehjemmet, være særlig opmærksom, hvis ydelsen ligger tæt op ad beboernes retskravsydelse.

¹⁶⁷ Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 90 som fremsat, s. 10.

¹⁶⁸ Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 90 som fremsat, s. 16.

Den daglige leder (direktøren) skal ved udmøntningen og gennemførelsen af tilkøbsydelse, overveje, hvorvidt beboeren har retskrav på den pågældende ydelse på tidspunktet for det konkrete salg. Den daglige leder bør således sikre, at lokalplejehjemmets medarbejdere er instrueret i, hvordan salg af tilkøbsydelse skal håndteres som led i den daglige drift, f.eks. ved at fastsætte retningslinjer herom, eller ved at ethvert salg af en tilkøbsydelse kræver den daglige leders godkendelse.

Kommunalbestyrelsen påser som led i sin tilsynsforpligtelse, at lokalplejehjemmet ikke sælger tilkøbsydelse, som beboerne er berettigede til efter gældende lovgivning, jf. § 11, stk. 1, i lov om lokalplejehjem.¹⁶⁹

¹⁶⁹ Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 90 som fremsat, s. 16. For nærmere vejledning om kommunens tilsyn med lokalplejehjemmet henvises til *vejledning nr. 5*.

12. VEJLEDNING OM LOKALPLEJEHJEMMETS OPGAVELØSNING EFTER KOMMUNALFULDMAGTS- REGLERNE

Indholdsfortegnelse

12.1 Indledning

12.2 Generelt om kommunalfuldmagtsreglerne

12.3 Kommunalfuldmagtsregler om det kommunale aktieselskabs erhvervsvirksomhed

12.3.1 Biproduktion

12.3.2 Overskudskapacitet

12.3.3 Accessorisk virksomhed

VEJLEDNING OM LOKALPLEJEHJEMMETS OPGAVELØSNING EFTER KOMMUNALFULDMAGTSREGLERNE

Det fremgår af forarbejderne til lov om lokalplejehjem, at kommunalfuldmagtsreglerne finder anvendelse for det kommunale aktieselskab, der driver lokalplejehjem. Et lokalplejehjem kan således - med hjemmel i kommunalfuldmagten - udøve opgaver, der naturligt knytter sig til lokalplejehjemmets lovbestemte opgaver, dvs. at et lokalplejehjem i et afgrænset omfang kan udøve erhvervsvirksomhed ved salg af biproduktion, overskudskapacitet og accessorisk virksomhed.

12.1 Indledning

Beslutter kommunalbestyrelsen at oprette et aktieselskab efter lov om lokalplejehjem, er selskabets hovedopgave at levere plejehjemssydelser til lokalplejehjemmets beboere mod betaling fra kommunen. Ydelserne er beboerne visiteret til af bopælskommunen, og de kan ikke ændres af selskabet, der driver lokalplejehjemmet.¹⁷⁰

Det fremgår endvidere af § 2 i lov om lokalplejehjem, at det kommunale aktieselskab på markedsvilkår kan sælge tilkøbsydelser til beboerne udover, hvad beboerne har krav på efter gældende lovgivning.¹⁷¹

Endelig fremgår det af forarbejderne til lov om lokalplejehjem, at det kommunale aktieselskab har mulighed for efter kommunalfuldmagtsreglerne at løse opgaver, der naturligt knytter sig til lokalplejehjemmets lovbestemte opgaver.¹⁷² Bemærkningerne til lov om lokalplejehjem må forstås således, at det er den del af kommunalfuldmagtsreglerne, der handler om udøvelse af erhvervsvirksomhed, der finder anvendelse for lokalplejehjemmene.

Denne vejledning beskriver rammerne for det kommunale aktieselskabs udøvelse af erhvervsvirksomhed med hjemmel i kommunalfuldmagtsreglerne, ligesom der gives eksempler på, hvilke konkrete opgaver det kommunale aktieselskab vil kunne påtage sig med hjemmel i kommunalfuldmagtsreglerne.

I modsætning til salg af tilkøbsydelser, som indebærer, at selskabet kan sælge ydelser til beboerne på plejehjemmet, giver kommunalfuldmagtsreglerne det kommunale aktieselskab mulighed for at sælge ydelser mv. generelt på markedet, dvs. også til andre end lokalplejehjemmets beboere.

12.2 Generelt om kommunalfuldmagtsreglerne

Kommunalfuldmagtsreglerne er en samling af retsgrundsætninger, som omhandler kommuners adgang til at varetage opgaver, som ikke er reguleret i den skrevne lovgivning (love, bekendtgørelser og EU-lovgivning).

Kommunalfuldmagtsreglerne har til en vis grad baggrund i mere almindelige samfundsmæssige vurderinger, der nødvendigvis må ændre sig med tiden.

Ændringer i adgangen til at varetage opgaver efter kommunalfuldmagtsregler beror på udviklingen i de kommunale tilsynsmyndigheders praksis.

¹⁷⁰ For nærmere vejledning om anvisningsret og visitation se *vejledning nr. 14*.

¹⁷¹ For nærmere vejledning om afgrænsningen mellem beboernes retskravsydelser og tilkøbsydelser se *vejledning nr. 11*.

¹⁷² Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 90 som fremsat, side 10.

Generelt gælder kommunalfuldmagtsreglerne også for kommunalt ejede aktieselskaber, idet det bemærkes, at forarbejderne til lov om lokalplejehjem tilsvarende angiver, at reglerne gælder for kommunale aktieselskaber, der driver lokalplejehjem. Det er valgfrit for det kommunale aktieselskab, om det ønsker at varetage en opgave, som er hjemlet i kommunalfuldmagtsreglerne.

Det bemærkes, at skreven lovgivning har forrang frem for kommunalfuldmagtsreglerne, hvilket betyder, at kommunalfuldmagtsreglerne ikke kan skabe hjemmel til at sælge ydelser mv., hvis lovgivningen indeholder et forbud herimod.

Det betyder omvendt også, at aktiviteter, som normalt *ikke* kan udøves af et kommunalt ejet aktieselskab efter kommunalfuldmagtsreglerne, *kan* udføres, hvis aktiviteten har hjemmel i lovgivningen.¹⁷³

12.3 Kommunalfuldmagtsregler om det kommunale aktieselskabs erhvervsvirksomhed

Som det klare udgangspunkt giver kommunalfuldmagtsreglerne ikke hjemmel til, at kommunalt ejede aktieselskaber kan udøve erhvervsvirksomhed. I praksis er det imidlertid accepteret, at kommunalt ejede aktieselskaber på særlige områder kan udøve erhvervsvirksomhed.

Det gælder følgende områder:

- 1) Biproduktion.
- 2) Overskudskapacitet.
- 3) Accessorisk virksomhed.

12.3.1 Biproduktion

Ud fra hensynet til at undgå værdispild, kan det kommunale aktieselskab - under visse betingelser - lovligt sælge biprodukter på det almindelige marked.

Et biprodukt fra et kommunalt aktieselskab, der driver lokalplejehjem, kan f.eks. være grydelapper eller marmelade, som er produceret i forbindelse med plejehjemmets ergoterapi som en del af ældreplejen.

Et andet eksempel kan f.eks. være, at der på lokalplejehjemmet produceres planter i eget drivhus til brug på lokalplejehjemmets udendørsarealer, og der som biprodukt hertil opstår kompost, som plejehjemmet ikke selv kan finde anvendelse for. Det kan også være salg af honning, der kommer fra bistader, som er opsat med henblik på at skabe beskæftigelse for beboerne på lokalplejehjemmet.

Salg af biprodukter omfatter ikke kun varer, men kan også omfatte salg af viden - "know how" - om pleje mv., som lederen eller ansatte på lokalplejehjemmet afsætter på et marked i form af kurser eller skriftligt materiale.

Det kommunale aktieselskab skal dog være opmærksom på, at det er en betingelse for, at der kan ske salg af biproduktet, at biproduktet opstår som en naturlig og uundgåelig følge af det kommunale aktieselskabs virksomhed, der har et andet

¹⁷³ Konkrete eksempler herpå er § 2 i lov om lokalplejehjem, som giver adgang til det kommunale aktieselskabs salg af tilkøbsydelser, samt § 3, stk. 4, i lov om lokalplejehjem, som giver adgang til at det kommunale aktieselskab kan udlodde overskud, der overstiger en almindelig forrentning af indskudskapitalen.

hovedformål. Det betyder, at biproduktet skal opstå naturligt og uundgåeligt som led i det kommunale aktieselskabs varetage af lokalplejehjemmets opgaver i henhold til ældre- og servicelovgivningen.

Da der er tale om salg på det almindelige marked, gælder der ikke begrænsninger med hensyn til, hvem biproduktet sælges til. Salget kan derfor både ske til private, erhvervsdrivende og det offentlige.

Der er en vis adgang til at markedsføre et biprodukt, idet en sådan markedsføring kan være en forudsætning for, at biproduktet kan afhændes.

Det kommunale aktieselskab må gerne forarbejde biprodukterne med henblik på at gøre produkterne salgbare (hønningen eksempelvis). Hvis et lokalplejehjem ikke kan finde aftagere til sine biprodukter, kan forarbejdning af biproduktet ske, indtil det punkt, hvor et økonomisk forsvarligt salg kan finde sted. Udgifterne til videreforarbejdningen skal imidlertid stå i et rimeligt forhold til den forventede indtjening.

Biproduktet skal sælges til markedspris, således at konkurrenceforvridning undgås. Salg kan dog ikke ske til under kostprisen, uanset at denne er højere end markedsprisen. Det kommunale aktieselskab skal gøre sædvanlige og rimelige bestræbelser på at undersøge, hvad markedsprisen er.

12.3.2 Overskudskapacitet

Hvis lokalplejehjemmet har en større kapacitet, f.eks. i produktionsapparatet - det kunne være i et produktionskøkken - end lokalplejehjemmet selv kan bruge, kan der i visse situationer være mulighed for at sælge denne kapacitet.

Et andet eksempel på overskudskapacitet kan være udlejning af lokaler, som lokalplejehjemmet råder over, men ikke anvender, eller hvis lokalplejehjemmet selv varetager renseri- og vaskeopgaver, men ikke anvender den fulde kapacitet af vaske-maskinerne, eller at lokalplejehjemmets varmtvandsbassin udlejes til svømmetræning for mindre børn i de perioder, hvor lokalplejehjemmets beboere ikke anvender dette.

Det er et krav, at overskudskapaciteten skal være et resultat af den opgave, som det kommunale aktieselskab, der driver lokalplejehjemmet, varetager. Overskudskapaciteten skal således være en følge af det kommunale aktieselskabs varetage af lokalplejehjemmets opgaver i henhold til ældre- og servicelovgivningen. Det kan også være overskudskapacitet fra opgaver, som er iværksat af det kommunale aktieselskab som tilkøbsydelse.

Det er derudover et krav, at der ikke er tale om en bevidst planlagt overskudskapacitet, som er dimensioneret med det formål at opnå muligheden for at sælge kapaciteten. Eksempelvis må lokalplejehjemmets produktionskøkken ikke være dimensioneret med henblik på at kunne producere og afsætte flere måltider, end lokalplejehjemmet selv skal bruge.

I forlængelse heraf er det for det tredje et krav for at sælge overskudskapacitet, at denne ikke kan afskaffes, uden at det går ud over det kommunale aktieselskabs opgaveløsning. I den forbindelse må overskudskapaciteten ikke udgøre en uforholdsmæssig andel af den samlede produktion. I praksis har tilsynsmyndighederne vurderet, at salg af en 1/3 del af produktionen i et køkken var uforholdsmæssigt i forhold til den samlede produktion og derfor ikke kunne sælges som overskudskapacitet.

Lovlig overskudskapacitet kan være begrundet i forskelligartede hensyn. Det kan f.eks. være nødvendigt at dimensionere kapaciteten, så den er tilstrækkelig i spidsbelastningssituationer, hvilket har som konsekvens, at der i perioder vil være

overskudskapacitet. Det vil ofte være tilfældet med eksempelvis et varmtvandsbassin. Der kan også være krav i lovgivningen om en bestemt kapacitet, som ligeledes indebærer, at lokalplejehjemmet har en overskudskapacitet, som ikke udnyttes.

Der kan endvidere være situationer, hvor det er hensigtsmæssigt af hensyn til varetagelse af lokalplejehjemmets opgaver i forhold til borgere med særlige pasningsbehov, som kun opstår med mellemrum, at der indkøbes særligt materiel - f.eks. en elektrisk kørestol - og at dette materiel udlejes i perioder, hvor der ikke er beboere på lokalplejehjemmet, som har behov for at anvende det pågældende materiel. Det vil i den forbindelse være et krav, at den periode, hvori kørestolen udlejes, ikke er så lang, at kørestolen ikke er til rådighed, såfremt der flytter en beboer ind på lokalplejehjemmet, som skal bruge kørestolen.

Det følger også af praksis, at (ledigt) personale kan udgøre overskudskapacitet, og det kommunale aktieselskab kan således sælge denne arbejdskraft som overskudskapacitet. Det skyldes, at det i praksis accepteres, at det kan være uhensigtsmæssigt for opgavevaretagelsen at afskedige personale i en situation, hvor omfanget af opgaver midlertidigt ikke har været tilstrækkeligt til at udfylde arbejdstiden.

En sådan uhensigtsmæssighed kan f.eks. opstå, hvis afskedigelse af personale indebærer, at det kommunale aktieselskab - når behovet igen opstår - skal bruge ressourcer på at ansætte, oplære og uddanne nyt personale til at varetage den pågældende opgave. Dette vil særligt være tilfældet, hvor der er tale om opgaver, som kræver særlige kompetencer eller viden.

Det bemærkes hertil, at afskedigelse og ansættelse af personale er en ressourcekrævende proces, hvorfor det ikke er enhver nedgang i opgaveomfang/aktivitet i den kommunale opgavevaretagelse, som vil begrunde, at den ledige personalemæssige kapacitet skal afskaffes eller forsøges allokert til andre af lokalplejehjemmets opgaver.

Salg af arbejdskraft som overskudskapacitet bør imidlertid kun ske i begrænset omfang.

Overskudskapaciteten skal sælges til markedspris for at undgå konkurrenceforvridning. Salg kan dog ikke ske til under kostprisen, uanset at denne er højere end markedsprisen. Det kommunale aktieselskab skal gøre sædvanlige og rimelige bestræbelser på at undersøge, hvad markedsprisen er.

12.3.3 Accessorisk virksomhed

Accessoriske opgaver er opgaver, der i princippet ikke har noget at gøre med den opgave, som skal varetages af det kommunale aktieselskab, der driver lokalplejehjemmet, men som har en så nær og naturlig sammenhæng med det at drive plejehjem, at det ville være urimeligt, hvis det kommunale aktieselskab ikke kan varetage opgaven.

Et eksempel kunne være en lille kiosk på lokalplejehjemmet, hvori beboere og pårørende ville kunne købe ugeblade, kaffe, slik og sodavand mv.

Adgangen til at varetage accessorisk virksomhed er imidlertid meget begrænset, og udøvelsen kan ikke gå længere, end formålet tilsiger. Det er derfor en forudsætning for accessorisk virksomhed, at denne i sit omfang er underordnet i forhold til hovedvirksomheden.

Endelig er det som udgangspunkt en betingelse, at den accessoriske virksomhed søges bortforpagtet på markedsmæssige vilkår. Det betyder, at det kommunale aktieselskab skal forsøge at få private til at drive kiosken, eksempelvis ved at bortforpagte denne på markedsvilkår. Kan kiosken ikke bortforpagtes, vil det kommunale aktieselskab selv kunne varetage opgaven, indtil bortforpagtning viser sig muligt.

Det bemærkes, at det formentlig vil være mere hensigtsmæssigt, hvis det kommunale aktieselskab varetager denne type opgaver som tilkøbsydelse, som har hjemmel i lov om lokalplejehjem, da de fleste opgaver, som vil kunne varetages som accessoriske opgaver, også vil kunne varetages som tilkøbsydelse efter loven.

13. VEJLEDNING OM IAGTTAGELSE AF UDBUDSREGLERNE**Indholdsfortegnelse**

13.1	Indledning
13.2	Kommunens tildeling og indgåelse af aftaler med det kommunale aktieselskab
13.3	Det kommunale aktieselskabs tildeling og indgåelse af aftaler
13.3.1	Selskabets tildeling og indgåelse af aftaler med ejerkommunen
13.3.2	Det kommunale aktieselskabs brug af kommunens indkøbsaftaler

VEJLEDNING OM IAGTTAGELSE AF UDBUDSREGLERNE

Både kommunen og det kommunale aktieselskab, der driver lokalplejehjemmet, er omfattet af udbudslovens regler. Det betyder, at aftaler med "andre", der overstiger de gældende tærskelværdier, skal udbydes i overensstemmelse med udbudslovens procedureregler. I denne vejledning redegøres for, i hvilke tilfælde aftaler kan indgås uden udbud, fordi aftalen anses som intern som følge af kommunens kontrol med det kommunale aktieselskab, der driver lokalplejehjemmet, samt de overordnede rammer for det kommunale aktieselskabs udbudspligt i øvrigt.

13.1 Indledning

Udbudsloven finder anvendelse ved blandt andet kommuners og offentligretlige organers tildeling og indgåelse af kontrakter, hvis værdi overstiger de gældende tærskelværdier. Det kommunale aktieselskab, der driver lokalplejehjemmet er et offentligretligt organ, og både kommunen og det kommunale aktieselskab er således omfattet af udbudslovens regler. Udbud kan dog undlades, når der handles mellem ejerkommunen og selskabet, hvis den såkaldte "udvidede in house"-regel finder anvendelse.

I denne vejledning redegøres for, hvornår kommunen hhv. det kommunale aktieselskab efter "den udvidede in house"-regel kan tildele og indgå kontrakter uden forudgående udbud.

I vejledningen beskrives i øvrigt, hvordan udbudsreglerne sikres overholdt, når kommunen og det kommunale aktieselskab indgår aftaler med hinanden, og hvornår det kommunale aktieselskab kan anvende kommunens evt. indkøbsaftaler.

I vejledningen behandles situationen, hvor det kommunale aktieselskab ejes af én kommune. Udbudslovens regler finder dog tilsvarende anvendelse, hvor det kommunale aktieselskab ejes af flere kommuner i forening. Det anbefales i dette tilfælde, at der søges konkret juridisk rådgivning vedrørende kommunernes hhv. selskabet iagttagelse af de udbudsretlige regler.

Det kommunale aktieselskabs leje af lokaler behandles ikke i vejledningen, da leje af fast ejendom ikke er omfattet af udbudsloven, jf. udbudslovens § 21, nr. 1. Kontrakter om leje af fast ejendom kan således frit indgås, uden iagttagelse af udbudslovens procedureregler.

13.2 Kommunens tildeling og indgåelse af aftaler med det kommunale aktieselskab

Kommunens indkøb af hjælp og støtte mv. er i udgangspunktet omfattet af udbudslovens afsnit III om indkøb af sociale og andre specifikke tjenesteydelser. Det betyder, at en aftale mellem kommunen og det kommunale aktieselskab om selskabets levering af hjælp og støtte mv. efter ældreloven eller serviceloven til de personer, der bor på lokalplejehjemmet, er som udgangspunkt udbudspligtig, hvis aftalens værdi overstiger den til enhver tid gældende tærskelværdi.¹⁷⁴

Udbud kan dog undlades ved tildeling af kontrakter til det kommunale aktieselskab, der driver lokalplejehjemmet, hvis betingelserne i udbudslovens § 12 om ordregiverinterne aftaler (den såkaldte "udvidede in house"-regel) er opfyldt. Betingelserne er:

1. Kommunen skal kontrollere det kommunale aktieselskab på en måde, der svarer til den kontrol, kommunen fører med sine egne organisatoriske enheder (Kontrolkriteriet).

¹⁷⁴ Tærskelværdien opdateres hvert andet år, og de gældende tærskelværdier findes på *Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmeside*.

2. Mere end 80 % af det kommunale aktieselskabs aktiviteter skal udføres i forbindelse med de opgaver, det kommunale aktieselskab udfører for kommunen (Virksomhedskriteriet).
3. Der må ikke være private aktier i det kommunale aktieselskab.

Kontrolkriteriet

Kommunens (ene)ejerskab over selskabet er ikke i sig selv tilstrækkeligt til, at kontrolkriteriet er opfyldt, idet en række andre betingelser også skal være opfyldt. Kontrolkriteriet er dog opfyldt, hvis det kommunale aktieselskabs vedtægter er udformet i overensstemmelse med det paradigme, Kromann Reumert har udarbejdet til brug for det kommunale aktieselskabs vedtægter indeholdt i nærværende vejledningskompleks (se paradigme nr. 2), idet paradigmet sikrer:

- at kommunen vælger alle bestyrelsesmedlemmer (bortset fra en eventuel medarbejderrepræsentant) (vedtægternes pkt. 10.1),
- at det kommunale aktieselskabs vedtægter alene kan ændres af kommunen (vedtægternes pkt. 8.2 og 8.3),
- at det kommunale aktieselskab ikke kan optage lån uden kommunens godkendelse (vedtægternes pkt. 8.3, idet det også følger af § 10, stk. 1, i lov om lokalplejehjem, at det kommunale aktieselskab kun kan optage lån med ejerens eller ejernes godkendelse),
- at kommunen skal godkende det kommunale aktieselskabs årsrapport og budget (vedtægternes pkt. 6.1, nr. 2),
- at det kommunale aktieselskab har pligt til at udføre opgaver for kommunen, idet kommunen har anvisningsret, jf. § 1, stk. 2, i lov om lokalplejehjem (for nærmere vejledning om kommunens anvisningsret henvises til *vejledning nr. 14*), og
- at kommunen har tilsynspligt over for det kommunale aktieselskab, jf. § 11 i lov om lokalplejehjem (for nærmere vejledning om kommunens tilsyn henvises til *vejledning nr. 5*).

Ovenstående bestemmelser indeholdt i lovgivningen og paradigmet til brug for det kommunale aktieselskabs vedtægter fører tilsammen til, at kontrolkriteriet er opfyldt. Hvis et af disse punkter fraviges, er der risiko for, at kontrolkriteriet ikke er opfyldt.

Virksomhedskriteriet

Virksomhedskriteriet er opfyldt, hvis mere end 80 % af det kommunale aktieselskabs omsætning stammer fra aktiviteter, der udføres for kommunen. Det er omsætning fra ejerkommunens aktiviteter alene, der skal udgøre mere end 80 % af det kommunale aktieselskabs omsætning. Det kommunale aktieselskabs aktiviteter for f.eks. andre ikke kontrollerende kommuner, salg af tilkøbsydelser til beboerne eller salg af overskudsproduktion til andre end ejerkommunerne må samlet ikke overstige 20 % af det kommunale aktieselskabs omsætning.¹⁷⁵

Beregningen foretages som udgangspunkt på baggrund af det kommunale aktieselskabs gennemsnitlige omsætning i de seneste tre år forud for tildeling af kontrakten. I forbindelse med etablering af det kommunale aktieselskab, der skal drive lokalplejehjemmet, må vurderingen foretages på baggrund af den forventede omsætning i det kommunale aktieselskabs budgetter. Når selskabet er etableret, er det derfor vigtigt, at selskabet løbende holder sig orienteret om denne grænse. Hvis mere end 20 % af omsætningen stammer fra aktiviteter, der ikke udføres for kommunen, og grundlaget for at den udvidede in house-regel finder anvendelse forsvinder, genopstår muligheden for at anvende den udvidede in house-regel først, når

¹⁷⁵ Salg af tilkøbsydelser skal fremgå særskilt i selskabets regnskab (med det formål at sikre åbenhed om det kommunale aktieselskabs prisfastsættelse af ydelserne), jf. § 9, stk. 1, i lov om lokalplejehjem.

mindst 80 % af aktieselskabets gennemsnitlige omsætning i de seneste tre år stammer fra aktiviteter udført for ejerkommunerne.

Forbuddet mod private aktier i det kommunale aktieselskab

Det følger af § 3, stk. 1, i lov om lokalplejehjem, at det kommunale aktieselskab alene kan ejes af en kommune eller flere kommuner. Der kan således ikke være private aktier i det kommunale aktieselskab, og den tredje betingelse for den "udvidede in house"-regel er således (i alle tilfælde) opfyldt.

Hvis alle tre betingelser er opfyldt, kan kommunen lovligt tildele og indgå aftaler med det kommunale aktieselskab om selskabets levering af hjælp og støtte mv. efter ældreloven eller serviceloven til de personer, der bor på lokalplejehjemmet uden at gennemføre udbud. Bemærk, at en ændring i kontrolforholdene eller omsætningsfordelingen efter kommunens kontraktindgåelse med det kommunale aktieselskab kan give anledning til, at indgåede kontrakter skal bringes til ophør, hvis betingelserne ikke længere er opfyldt.

Hvis én af betingelserne ikke er opfyldt, skal aftalen mellem kommunen og det kommunale aktieselskab om selskabets levering af hjælp og støtte mv. efter ældreloven eller serviceloven til de personer, der bor på lokalplejehjemmet, udbydes i overensstemmelse med udbudslovens afsnit III.

13.3 Det kommunale aktieselskabs tildeling og indgåelse af aftaler

Det kommunale aktieselskab, der driver lokalplejehjemmet, er - ligesom kommunen - ordregiver i henhold til udbudsloven. Det kommunale aktieselskab skal derfor følge udbudslovens procedureregler i forbindelse med indgåelse af kontrakter med både kommunen og tredjemand, hvis kontraktens værdi overstiger de gældende tærskelværdier.¹⁷⁶

I det følgende beskrives, hvordan udbudsreglerne sikres overholdt, når det kommunale aktieselskab, der driver lokalplejehjemmet, tildeler og indgår aftaler med kommunen, og når det kommunale aktieselskab benytter kommunens indkøbsaftaler.

13.3.1 Selskabets tildeling og indgåelse af aftaler med ejerkommunen

Hvis betingelserne for, at kommunen kan tildele og indgå aftaler med det kommunale aktieselskab uden udbud er opfyldt - kontrolkriteriet, virksomhedskriteriet og forbuddet mod private aktier, som nærmere beskrevet i pkt. 13.2 ovenfor - kan det kommunale aktieselskab tilsvarende tildele og indgå aftaler med kommunen uden udbud, jf. udbudslovens § 13.

I praksis betyder det, at hvis kommunen lovligt kan indkøbe hjælp og støtte mv. efter ældreloven eller serviceloven til de personer, der bor på lokalplejehjemmet, fra det kommunale aktieselskab uden at gennemføre udbud, så kan det kommunale aktieselskab også lovligt indkøbe f.eks. administrative ydelser efter § 3 i lokalplejehjemsbekendtgørelsen fra kommunen uden udbud. For nærmere vejledning om det kommunale aktieselskabs køb af administrative ydelser fra kommunen henvises til paradigme nr. 9.

¹⁷⁶Tærskelværdierne opdateres hvert andet år, og de gældende tærskelværdier findes på Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmeside.

13.3.2 Det kommunale aktieselskabs brug af kommunens indkøbsaftaler

Det kommunale aktieselskab, der driver lokalplejehjemmet, er en selvstændig juridisk enhed. Der er således ikke identifikation mellem kommunen, der ejer selskabet, og det kommunale aktieselskab. Det betyder også, at kommunens udbud (af f.eks. indkøbsaftaler) ikke automatisk afløfter udbudspligten for det kommunale aktieselskab ved selskabets senere indkøb.

Det kommunale aktieselskab kan derfor kun benytte kommunens indkøbsaftaler, hvis det kommunale aktieselskab er anført som ordregiver i det udbud, som en indkøbsaftale er indgået på baggrund af. Det kan ske enten ved specifik angivelse af den kommunale aktieselskab som ordregiver i udbudsbekendtgørelsen, eller ved en mere generisk angivelse i udbudsbekendtgørelsen om, at f.eks. enhver kommunal enhed, herunder selskaber ejet og kontrolleret af kommunen, kan anvende den pågældende aftale.

Kommunens indkøbsaftaler indgået forud for stiftelsen af det kommunale aktieselskab kan derfor alene anvendes af det kommunale aktieselskab ved selskabets indkøb, hvis udbudsbekendtgørelsen, der ligger til grund for sådanne aftaler, indeholder en generel angivelse af, at udbuddet gennemføres på vegne af alle kommunale enheder. Ved fremtidige udbud - dvs. efter stiftelsen af det kommunale aktieselskab - kan kommunen evt. angive det kommunale aktieselskab som ordregiver sammen med kommunen, således at det kommunale aktieselskab fremover har mulighed for at benytte kommunens indkøbsaftaler.

14. VEJLEDNING OM KOMMUNENS ANVISNINGSRET, HERUNDER HVIS DET KOMMUNALE AKTIESELSKAB HAR FLERE EJERE

Indholdsfortegnelse

14.1 Indledning

14.2 Kommunens anvisningsret

14.2.1 Kommunen visiterer og anviser borgere til lokalplejehjemmet

14.2.2 Frit valg og dobbeltvisitation

14.3 Fordeling og udøvelse af anvisningsretten mellem flere kommunale ejere

VEJLEDNING OM KOMMUNENS ANVISNINGSRET, HERUNDER HVIS DET KOMMUNALE AKTIESELSKAB HAR FLERE EJERE

Lokalplejehjem drives i lokaler, der er oprettet som almene ældreboliger eller i bestående plejehjem. Boligerne, der er tilknyttet lokalplejehjemmet, indgår derfor i den kommunale plejeboligforsyning, således at kommunen anviser personer, der opfylder betingelserne for at få anvist en plejebolig eller en plejhjemsbolig, til lokalplejehjemmet. I denne vejledning beskrives kommunens anvisningsret samt de temaer, som kommunerne bør være særligt opmærksomme på at regulere ved aftale, hvis lokalplejehjemmet ejes af flere kommuner.

14.1 Indledning

Lokalplejehjemmet drives af et kommunalt ejet aktieselskab, og leverer hjælp og støtte mv. efter ældreloven eller serviceloven til personer, der opfylder betingelserne for at få anvist en plejebolig, jf. § 5, stk. 2, i lov om almene boliger mv., eller en plejhjemsbolig, jf. § 47 i ældreloven. Aktieselskabet kan ejes af en eller flere kommuner i forening.¹⁷⁷

Lokalplejehjemmet drives i almene ældreboliger, der er etableret efter § 5, stk. 2, i almenboligloven, eller i eksisterende plejehjem etableret efter § 47 i ældreloven og hertil hørende servicearealer, jf. § 5, stk. 7, i almenboligloven.¹⁷⁸

Boligerne, der er tilknyttet lokalplejehjemmet, indgår i den kommunale plejeboligforsyning, og er omfattet af reglerne i almenboligloven om berettiget personkreds, anvisningsret, frit valg mv.¹⁷⁹ Kommunalbestyrelsen udøver anvisningsretten til lokalplejehjemmet, jf. § 1, stk. 2, i lov om lokalplejehjem.

Ovenstående er generelt uproblematisk i den situation, hvor aktieselskabet, der driver lokalplejehjemmet, ejes af én kommune. Ejers aktieselskabet derimod af flere kommuner i forening, opstår spørgsmålet om, hvordan anvisningsretten fordeles mellem flere kommunale ejere. Lov om lokalplejehjem og lokalplejhjemsbekendtgørelsen indeholder ikke nærmere regler om, hvordan anvisningsretten skal fordeles og udøves mellem flere ejere.

I det følgende gives først en kort og generel introduktion til kommunens anvisningsret, hvorefter der redegøres for de temaer, som kommunerne bør være opmærksomme på at regulere ved aftale, såfremt aktieselskabet ejes af flere kommuner.

14.2 Kommunens anvisningsret

14.2.1 Kommunen visiterer og anviser borgere til lokalplejehjemmet

Boligerne, der er tilknyttet lokalplejehjemmet, indgår i den kommunale plejeboligforsyning og er omfattet af almenboliglovens regler om berettiget personkreds, anvisningsret, frit valg mv.¹⁸⁰

Kommunens forsyningsforpligtelse følger af § 4, stk. 1 og 2, i serviceloven, hvoraf fremgår, at kommunalbestyrelsen skal sørge for, at der er de nødvendige tilbud efter serviceloven, og at kommunalbestyrelsen opfylder sit forsyningsansvar ved at gøre brug af egne tilbud og ved samarbejde med andre tilbud, regioner eller private tilbud. Det følger endvidere af

¹⁷⁷ Jf. § 1, stk. 1, i lov om lokalplejeboliger.

¹⁷⁸ Bygningerne ejes af en almen boligorganisation, en selvejende almen ældreboliginstitution eller af kommunen. For nærmere vejledning om lokalplejehjemets lokaler henvises til vejledning nr. 15.

¹⁷⁹ Jf. Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 90 som fremsat, side 9 og 15f.

¹⁸⁰ Jf. Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 90 som fremsat, side 9 og 15f.

ældrelovens § 28, at kommunalbestyrelsen ved brug af egne tilbud eller ved samarbejde med andre kommuner, regioner eller private skal sørge for, at der er de nødvendige tilbud efter ældreloven.

At boligerne indgår i den kommunale plejeboligforsyning betyder overordnet, at kommunen har råderet over, hvem der skal tildeles en bolig på lokalplejehjemmet, og det er således kommunen, der visiterer og anviser beboere til lokalplejehjemmet.

For at blive anvist til en bolig på et lokalplejehjem skal beboerne opfylde betingelserne i almenboligloven.

Det fremgår af §§ 54, stk. 1, og 54 a, stk. 1, i almenboligloven, at kommunalbestyrelsen skal tilbyde ældre, der har særligt behov for en almen plejebolig, jf. § 5, stk. 2, eller for en plads på et plejehjem, jf. § 47 i ældreloven, en sådan bolig eller plads senest 2 måneder efter optagelse på en venteliste. Det fremgår af § 57, stk. 1, at ledige almene ældreboliger, som ejes af en kommune, udlejes af kommunen til ældre og personer med handicap, der har særligt behov for sådanne boliger, jf. § 54, stk. 1, 1. pkt.¹⁸¹

Når kommunen visiterer en borger til en ældrebolig, sker det på baggrund af en konkret og individuel vurdering af den enkelte borgers behov, herunder den enkeltes sociale, økonomiske, psykiske og fysiske situation i sammenhæng med kommunens øvrige tilbud til borgere i eget hjem, eksempelvis hjemmehjælp i form af praktisk hjælp i hjemmet, personlig pleje, madservice, hjælpemidler mv.

Såfremt en borger opfylder betingelserne for at blive anvist en bolig på lokalplejehjemmet, meddeler kommunen bygnings-ejeren (en almen boligorganisation, en selvejende almen ældreboliginstitution eller kommunen selv), hvem en ledig ældrebolig på lokalplejehjemmet skal udlejes til. Bygningsejeren har herefter pligt til at udleje boligen til den pågældende lejer,¹⁸² ligesom lokalplejehjemmet vil være forpligtet til at tage imod borgeren, som kommunen anviser til lokalplejehjemmet.

Fra tidspunktet hvor borgeren flytter ind på lokalplejehjemmet er lokalplejehjemmet forpligtet til at levere hjælp og støtte mv. efter ældreloven eller serviceloven, jf. § 1, stk. 1, i lov om lokalplejehjem, ligesom kommunen er forpligtet til at betale lokalplejehjemmet for den leverede service.

14.2.2 Frit valg og dobbeltvisitation

Almenboliglovens regler om frit valg af ældrebolig gælder også for lokalplejehjemmet, hvilket betyder, at borgere fra andre kommuner end lokalplejehjemmets ejer- og beliggenhedskommune har ret til at vælge lokalplejehjemmet.

Ved flytning til en anden kommune skal betingelserne i almenboliglovens § 54, stk. 1 eller § 57, stk. 1, være opfyldt i både bopælskommunen og i tilflytningskommunen - dvs. at der skal ske dobbeltvisitation.¹⁸³

Når bopælskommunen hhv. tilflytningskommunen visiterer borgeren til en ældrebolig, sker det på baggrund af en konkret og individuel vurdering af den enkelte borgers behov, herunder den enkeltes sociale, økonomiske, psykiske og fysiske situation.

Da vurderingen sker i sammenhæng med den pågældende kommunes øvrige tilbud til borgere i eget hjem, eksempelvis hjemmehjælp i form af praktisk hjælp i hjemmet, personlig pleje, madservice, hjælpemidler mv., kan visitationen foregå

¹⁸¹ Jf. Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 90 som fremsat, side 15f.

¹⁸² Boliglejekontrakten indgås i henhold til almenlejeloven direkte mellem bygningsejeren og beboeren. Det kommunale aktieselskab, der driver lokalplejehjemmet, er ikke part i boliglejekontrakten med beboeren. For nærmere vejledning om lokalplejehjemmets lokaler henvises til *vejledning nr. 15*.

¹⁸³ Jf. almenboliglovens § 58 a, stk. 2.

forskelligt i bopælskommunen og i tilflytningskommunen. Tilflytningskommunens vurdering skal dog ske efter samme retningslinjer, som gælder for kommunens egne borgere, ligesom tilflytningskommunen ved anvisning til de pågældende boliger skal anvende samme kriterier, som gælder for kommunens egne borgere.¹⁸⁴

Står det på et senere tidspunkt - efter at borgeren er flyttet til den nye kommune, hvor lokalplejehjemmet er beliggende - klart for lokalplejehjemmet, at borgerens behov for hjælp har ændret sig efter borgerens indflytning på lokalplejehjemmet, kan lokalplejehjemmet bede tilflytningskommunen (dvs. beliggenhedskommunen) om at træffe afgørelse om borgerens (nye) hjælpebehov.¹⁸⁵ Det betyder, at hvis borgeren - efter at være flyttet til den nye kommune - får behov for yderligere støtte, så er det tilflytningskommunen, der som beliggenhedskommune kan visitere borgeren til tilbuddet. Den tidligere bopælskommune har således ikke længere visitationskompetence.

14.3 Fordeling og udøvelse af anvisningsretten mellem flere kommunale ejere

Lov om lokalplejehjem og lokalplejehjemsbekendtgørelsen indeholder ikke nærmere regler om, hvordan anvisningsretten til lokalplejehjemmet fordeles og udøves, hvis det kommunale aktieselskab, der driver lokalplejehjemmet, ejes af flere kommuner. Det er således overladt de pågældende kommuner, som ejere af aktieselskabet, at indgå aftale om den nærmere fordeling og udøvelse af anvisningsretten, idet boligerne qua selskabets ejerskab tilstræbes at indgå i flere kommuners plejeboligforsyning.

Fordelingen af anvisningsretten - og dermed i hvilket omfang lokalplejehjemmet indgår i den enkelte kommunes plejeboligforsyning - beror på konkrete omstændigheder og bør behandles tidligt i kommunens overvejelser og undersøgelser af, hvorvidt kommunen ønsker at etablere et lokalplejehjem i fælles ejerskab med en anden kommune.

Det anbefales, at kommunerne i forbindelse med stiftelsen af aktieselskabet indgår aftale om, hvordan anvisningsretten fordeles mellem kommunerne, og hvordan kommunerne praktisk udøver anvisningsretten til lokalplejehjemmet. Vilkårene for kommunernes anvisningsret formaliseres i en særskilt aftale eller i ejeraftalen.¹⁸⁶ Kommunernes overvejelser og udkast til en aftale mellem kommunerne om fordeling af anvisningsretten bør indgå i det politiske beslutningsgrundlag for lokalplejehjemmets etablering.

Udformningen af aftalen om kommunernes fordeling og udøvelse af anvisningsretten kræver, at kommunerne tager stilling til det fælles ejerskab af lokalplejehjemmet, og til hvordan ejerskabet skal "udmøntes" i kommunernes anvisningsret til lokalplejehjemmet. Derudover kan det ikke udelukkes, at en af kommunernes evt. støttetilsagn i forbindelse med etableringen af ældreboligerne/plejehjemmet hvorfra lokalplejehjemmet skal drives - enten tidligere eller i forbindelse med etableringen af lokalplejehjemmet - kan have betydning for og evt. sætte grænser for fordelingen af anvisningsretten, uanset aktieselskabets ejerforhold.

Som led i fordelingen af kommunernes anvisningsret til det fælles lokalplejehjem bør det blandt andet overvejes og aftales, hvor mange plejeboliger på lokalplejehjemmet hver kommune skal have anvisningsret til. Det kan konkret overvejes om fordelingen af anvisningsretten skal følge ejerforholdet i selskabet. Ejes selskabet af to kommuner som aktionærer, og ejer hver aktionær 50 % af selskabet, vil det naturligt følge, at hver ejer kan anvise til 50 % af boligerne på lokalplejehjemmet. Andre alternative fordelinger kan overvejes konkret, f.eks. om den kommune, hvori lokalplejehjemmet er beliggende skal have anvisningsret til flere boliger, end medejeren.

¹⁸⁴ Jf. almenboliglovens § 58 a, stk. 2.

¹⁸⁵ Jf. § 17, stk. 2, i lokalplejehjemsbekendtgørelsen.

¹⁸⁶ For nærmere vejledning om udarbejdelse af ejeraftalen henvises til paradigme nr. 4.

Endvidere bør det overvejes og aftales, hvordan anvisningsretten udøves, hvis én af ejerne ikke anvender sin "andel" af plejeboligerne fuldt ud, og der dermed er tomgang. Aftalen bør indeholde bestemmelser om, i hvilket omfang den anden kommune i en sådan situation kan anvise beboere til de pågældende ledige boliger med henblik på at opnå den højest mulige samlede belægning på lokalplejehjemmet.

Endeligt bør det overvejes og aftales, hvordan reglerne om dobbeltvisitation har betydning.

15. VEJLEDNING OM LOKALPLEJEHJEMMETS LOKALER**Indholdsfortegnelse****15.1 Indledning****15.2 Boligerne og hertil hørende fællesareal og beboerdemokrati**

15.2.1 Lejeforholdet mellem bygningsejeren og beboeren

15.2.2 Beboerdemokrati

15.3 Servicearealerne

15.3.1 Lejeforholdet mellem bygningsejer og det kommunale aktieselskab - ny lejekontrakt eller indtræden i eksisterende lejekontrakt

15.3.2 Kort om lejevilkårene

VEJLEDNING OM LOKALPLEJEHJEMMETS LOKALER

Lokalplejehjem skal drives i lokaler, der ejes af enten en almen boligorganisation, en selvejende almen ældreboliginstitution eller af kommunen. Bolighederne med tilhørende fællesareal udlejes til beboerne, mens servicearealerne udlejes til det kommunale aktieselskab. Denne vejledning indeholder en generel beskrivelse af lokalplejehjemmets lokaler og giver indblik i de kontraktforhold, der skal etableres, for så vidt angår lokalplejehjemmets lokaler. Vejledningen kan med fordel læses i sammenhæng med paradigme nr. 10 og paradigme nr. 11.

15.1 Indledning

Lokalplejehjemmet drives i almene ældreboliger, der er etableret efter § 5, stk. 2, i almenboligloven, eller i eksisterende plejehjem etableret efter § 47 i ældreloven og hertil hørende servicearealer, jf. § 5, stk. 7, i almenboligloven.¹⁸⁷

Det kommunale aktieselskab har til formål at tilbyde hjælp og støtte mv. efter ældreloven eller serviceloven til personer, der opfylder betingelserne for at få anvist en plejebolig eller et plejehjem. Det kommunale aktieselskab kan derfor ikke drive boligudlejning eller eje bygningsmasse. Etablering og drift (og ejerskab) af plejhjemsbygningen er derfor (fortsat) omfattet af almenboligloven. Det er dermed kommunalbestyrelsen, der træffer beslutning om etablering af nye plejeboliger, herunder plejeboliger til brug for lokalplejehjem.¹⁸⁸

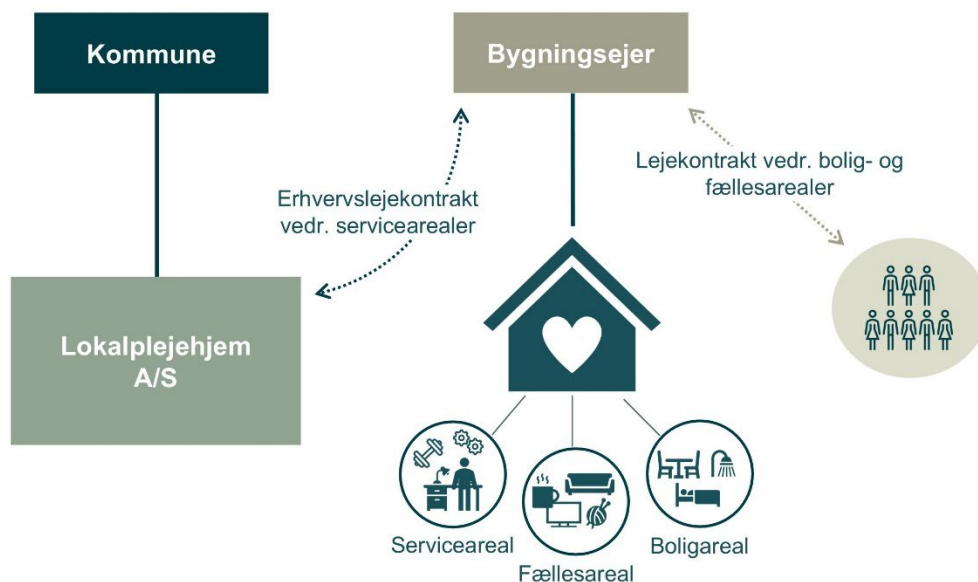
Lokalplejehjem drives derfor fra bygninger, som ejes af enten en almen boligorganisation, selvejende almen ældreboliginstitution eller af kommunen. Lokalerne består af:

- individuelle boligheder,
- fællesareal, f.eks. fælles spise- og opholdsstue, køkken mv., som normalt hører til en bolig, samt udenomsarealer, og
- serviceareal efter § 5, stk. 7, i almenboligloven eller § 47 i ældreloven (f.eks. kontorer til administration, personale, omklædningsfaciliteter og arealer, som anvendes til træning, dagscenter mv., herunder for en bredere kreds end beboerne på plejehjemmet).

Bolighederne med hertil hørende andel af fællesarealet (herunder udenomsarealer) udlejes af bygningsejeren direkte til beboerne på lokalplejehjemmet efter reglerne i almenlejeloven, mens servicearealerne udlejes af bygningsejeren til det kommunale aktieselskab efter reglerne i erhvervslejeloven, jf. nærmere herom nedenfor i pkt. 15.2 og 15.3.

¹⁸⁷ Jf. § 7 i lov om lokalplejehjem.

¹⁸⁸ Jf. Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 90 som fremsat, side 9-10.

15.2 Boligerne og hertil hørende fællesareal og beboerdemokrati

15.2.1 Lejeforholdet mellem bygningsejeren og beboeren

Boligerne på lokalplejehjemmet anvises af kommunalbestyrelsen til personer, der opfylder betingelserne for at få anvist en plejebolig eller et plejehjem,¹⁸⁹ og der indgås en lejekontrakt efter almenlejeloven direkte mellem bygningsejeren og beboeren.¹⁹⁰ Det kommunale aktieselskab er således ikke part i boliglejerforholdet.

Bygningsdriften varetages efter almenboligloven som udgangspunkt af bygningsejeren - dvs. den almene boligorganisation, den selvejende almene ældreboliginstitution eller kommunen.

Bygningsdriften omfatter bl.a. indgåelse af boliglejekontrakter med beboerne, opkrævning af husleje mv., planlægning og udførelse af løbende vedligeholdelse og fornyelse, udførelse af den løbende drift af bygninger og udearealer, udarbejdelse af budget og regnskab mv.

Bygningsejerens rettigheder og pligter som udlejer efter almenlejeloven skal udøves i overensstemmelse med reglerne om beboerdemokrati i kapitel 1 og 2 i almenboligloven.¹⁹¹

¹⁸⁹ For nærmere vejledning om kommunens anvisningsret, hvis lokalplejehjemmet ejes af flere kommuner, henvises til *vejledning nr. 14*.

¹⁹⁰ Jf. Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 90 som fremsat, side 9-10 og 20.

¹⁹¹ Jf. § 3, stk. 1, 2. pkt., i almenleieloven.

15.2.2 Beboerdemokrati

Almenboliglovens regler om beboerdemokrati medfører overordnet, at beboerne har en vis indflydelse på driften af de almenboliger - og at bygningsejeren således ikke i alle tilfælde kan træffe beslutninger herom alene.

Rækkevidden af beboerdemokratiet afhænger af, om boligerne ejes af en almen boligorganisation, en selvejende institution eller af kommunen, og af hvorvidt kommunalbestyrelsen har truffet beslutning om udstrækningen af beboerdemokratiet for det enkelte lokalplejehjem.¹⁹²

Uanset om der er tale om en almen boligorganisation, en selvejende institution eller en kommunal almen ældrebolig, indeholder almenboligloven nærmere regler om beboerdemokratiets kompetencer, som bygningsejeren er forpligtet til at iagttage.

Det kommunale aktieselskabs lejekontrakt er en erhvervslejekontrakt, som er reguleret af erhvervslejeloven og ikke af almenlejeloven, jf. nærmere herom nedenfor i pkt. 15.3. Det kommunale aktieselskab er derfor ikke en del af beboerdemokratiet, ligesom aktieselskabet heller ikke er forpligtet af de beslutninger, der træffes i beboerdemokratiet.

Det forhold, at visse beslutninger træffes gennem beboerdemokratiet, som det kommunale aktieselskab ikke er en del af, hindrer dog ikke, at der løbende kan - og bør - være dialog mellem det kommunale aktieselskab, bygningsejeren og beboerdemokratiet, f.eks. om hvilke vedligeholdelses- og fornyelsesarbejder samt evt. forbedringer, der bør iværksættes, og om tilrettelæggelsen af den løbende drift mv.¹⁹³

I det omfang det kommunale aktieselskab ønsker at blive inddraget i eller orienteret løbende om arbejdet og beslutninger mellem bygningsejeren og beboerdemokratiet, anbefales det, at der indgås en særskilt aftale herom med bygningsejeren og beboerdemokratiet.

15.3 Servicearealerne

15.3.1 Lejeforholdet mellem bygningsejer og det kommunale aktieselskab - ny lejekontrakt eller indtræden i eksisterende lejekontrakt

I forbindelse med etableringen af lokalplejehjemmet skal det kommunale aktieselskab indgå en lejekontrakt med bygningsejeren (en almen boligorganisation, en selvejende almen ældreboliginstitution eller kommunen) om leje af servicearealet, f.eks. kontorer til administration, personalerum, omklædningsfaciliteter og andre arealer, som anvendes til træning, dagscenter mv., herunder for en bredere kreds end beboerne på plejehjemmet (arealerne skal afgrænses ift. de ovenfor omtalte boligarealer og fællesarealer, herunder fælles spisetue og opholdsstue, køkken mv., som normalt hører til en bolig, samt udenomsarealer). Lejeforholdet er et erhvervslejeforhold, som reguleres af erhvervslejeloven.

Dette kontraktforhold etableres enten ved, at der indgås en ny erhvervslejekontrakt mellem bygningsejeren og det kommunale aktieselskab, eller ved at det kommunale aktieselskab indtræder i en eksisterende lejekontrakt vedrørende servicearealerne.

¹⁹² Jf. kapitel 1 og 2 i almenboligloven.

¹⁹³ Jf. Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 90 som fremsat, side 20.

Såfremt et eksisterende kommunalt plejehjem ønskes omdannet, og dette drives i bygninger, som ejes af en almen boligorganisation eller selvejende almen ældreboliginstitution (dvs. ikke af kommunen), vil der allerede eksistere en lejekontrakt mellem bygningsejeren og kommunen vedrørende det eksisterende plejhjems servicearealer. I dette tilfælde kan det undersøges, om kommunen som nuværende lejer er berettiget til at afstå lejemålet til det kommunale aktieselskab, således at det kommunale aktieselskab indtræder i kommunens eksisterende lejekontrakt med bygningsejeren.

Er kommunen ikke berettiget til ensidigt - dvs. uden bygningsejerens accept - at afstå lejemålet, skal bygningsejerens skriftlige accept indhentes.

Såfremt kommunen er berettiget til at afstå lejemålet (evt. efter indhentelse af bygningsejerens accept), bør det overvejes, om kommunens eksisterende lejevilkår (f.eks. vilkår om vedligeholdelse af lejemålet, uopsigelighed og det kommunale aktieselskabs afståelsesmulighed) er fordelagtige/hensigtsmæssige for det kommunale aktieselskab, idet det kommunale aktieselskab ved afståelsen indtræder i samtlige disse vilkår, medmindre der i forbindelse med afståelsen indgås aftale med bygningsejeren om at ændre nogle af de eksisterende vilkår. Det kommunale aktieselskab skal derfor sikre sig, at den eksisterende lejekontrakt, som selskabet ved en evt. afståelse indtræder i, er indgået på markedsvilkår,¹⁹⁴ og at lejekontrakten ikke er tidsbegrænset, idet dette vil være i strid med § 7, stk. 2, i lov om lokalplejehjem. En eventuel eksisterende tidsbegrænsning vil således skulle ændres, således at lejeforholdet ikke er tidsbegrænset.

Såfremt afståelsen er hensigtsmæssig og kan gennemføres, skal afståelsen formaliseres ved et tillæg til den eksisterende lejekontrakt mellem bygningsejeren og kommunen, hvorved det kommunale aktieselskab indtræder i lejekontrakten som lejer (evt. med ændring af enkelte eksisterende vilkår). Tillægget tiltrædes af både bygningsejeren (som udlejer), kommunen (som udtrædende lejer) og det kommunale aktieselskab (som indtrædende lejer).

For nærmere vejledning om udformning og indgåelse af en ny lejekontrakt henvises til paradigme nr. 10, mens der for nærmere vejledning om udformning og indgåelse af et tillæg til en eksisterende lejekontrakt henvises til paradigme nr. 11.

15.3.2 Kort om lejevilkårene

Uanset om der indgås en ny lejekontrakt mellem bygningsejeren og det kommunale aktieselskab, eller om det kommunale aktieselskab indtræder i et eksisterende lejeforhold, skal lejevilkårene være på markedsvilkår.¹⁹⁵

Lejekontrakten er en erhvervslejekontrakt, hvori bygningsejeren og det kommunale aktieselskab bl.a. kan indgå aftale om følgende forhold:

- Lejens størrelse, idet det bemærkes, at det kommunale aktieselskab skal betale en markedsleje, der modsvarer dets anvendelse af plejehjemmets serviceareal, og som ikke er dækket af beboerbetalingen.
- Om det kommunale aktieselskabs forbrug relateret til servicearealet er indeholdt i lejen eller betales i tillæg til lejen.
- Hvem af parterne, der forestår driften af servicearealet og bekoster hertil hørende driftsomkostninger, herunder om driftsomkostninger er indeholdt i lejen eller betales i tillæg til lejen.

¹⁹⁴ Jf. Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 90 som fremsat, side 12.

¹⁹⁵ Jf. Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 90 som fremsat, side 12 og 20.

- Hvem af parterne, der forestår og bekoster den indvendige vedligeholdelse af servicearealet.
- Om det kommunale aktieselskab har ret til at ændre servicearealet.¹⁹⁶

Lejevilkårene bør desuden overvejes og vurderes i sammenhæng med lokalplejehjemmets øvrige økonomiske forhold. For nærmere vejledning om lokalplejehjemmets økonomi henvises til *vejledning nr. 2*.

¹⁹⁶ Jf. Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 90 som fremsat, side 12 og 20.

16. VEJLEDNING OM DET KOMMUNALE AKTIESELSKABS MULIGHED FOR AT ENGAGERE CIVILSAMFUNDET

Indholdsfortegnelse

16.1	Indledning
16.2	Inddragelse af civilsamfundet
16.3	Organisering og rammer for frivilligt arbejde
16.3.1	Rammerne for inddragelse af frivillige
16.3.2	Tegning af ansvars- og ulykkesforsikring

VEJLEDNING OM DET KOMMUNALE AKTIESELSKABS MULIGHED FOR AT ENGAGERE CIVILSAMFUNDET

Denne vejledning omhandler det kommunale aktieselskabs mulighed for at inddrage civilsamfundet i dagligdagen på lokalplejehjemmet og giver inspiration til, hvordan frivillige kan engageres til gavn for både lokalplejehjemmets beboere, medarbejdere og borgere i det omkringliggende samfund.

16.1 Indledning

En af ambitionerne med Ældreformen er at frisætte ældreplejen, herunder plejehjem, som skal have bedre rammer for at kunne drives med lokal frihed og ansvar og med større inddragelse af det omkringliggende samfund og civilsamfundet.¹⁹⁷

Hvad der ligger i at inddrage det omkringliggende samfund og civilsamfundet er ikke nærmere beskrevet i lov om lokalplejehjem eller lovens forarbejder. Det er derfor op til det enkelte lokalplejehjem at bestemme om - og med hvilket formål og i hvilket omfang - det omkringliggende samfund og civilsamfundet ønskes inddraget i lokalplejehjemmet.

I det følgende beskrives først hvordan lokalplejehjemmet kan inddrage civilsamfundet (pkt. 16.2). Herefter beskrives organiseringen af og rammerne for inddragelse af frivillige på lokalplejehjemmet (pkt. 16.3).

16.2 Inddragelse af civilsamfundet

Et lokalplejehjem kan - på samme måde som kommunale plejehjem og friplejehjem - inddrage civilsamfundet, herunder frivillige, i aktiviteter, arrangementer og indsatser i tilknytning til ældreområdet.

Inddragelse af civilsamfundet kan ske på mange forskellige måder, og vil ofte afhænge af de ressourcer, kultur og interesser, der er til stede i samfundet omkring lokalplejehjemmet.

Ressourcerne i det omkringliggende samfund vil i sagens natur variere alt efter lokalplejehjemmets beliggenhed. I nogle områder vil der være tradition for at frivillige engagerer sig i foreninger, institutioner mv., mens der andre steder vil være mindre tradition herfor men i stedet måske kan være musikskoler, kulturforeninger eller andet, som kan være relevante samarbejdspartnere for lokalplejehjemmet.

Inddragelse af civilsamfundet kan være i såvel små og uformelle tiltag og indsatser i hverdagen som mere organiserede aktiviteter og arrangementer. Dette kan f.eks. være ugentlige læseklubber, foredrag, mindre koncerter, billedkunst eller pas-sende motionshold, ligesom de enkelte aktiviteter kan holdes mere eller mindre åbne for andre end beboerne på lokalplejehjemmet, f.eks. en folkeskoleklasse, der deltager i korsang ved højtider, eller byens hjemmeboende ældre, som deltager i den månedlige bankoaften.

Det er op til det enkelte lokalplejehjem at engagere civilsamfundet og invitere frivillige til at deltage i eller forestå aktiviteter og arrangementer på lokalplejehjemmet. Inddragelse af civilsamfundet bør ske under hensyntagen til beboerne på lokalplejehjemmet. Lokalplejehjemmet kan gennem f.eks. beboermøder eller pårørenderåd sikre, at beboerne inddrages i aktiviteter og samarbejder med frivillige, således at inddragelsen af civilsamfundet bliver en ressource, der styrker trivsel, tilhørsforhold og livskvaliteten for beboerne på lokalplejehjemmet.

¹⁹⁷ Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 90 som fremsat, s. 3.

For nærmere inspiration og guidance om engagering af frivillige henvises til Sundhedsstyrelsens "*Videnscenter for ældrepleje*", hvor styrelsen har offentliggjort en række vejledninger til brug for inddragelsen af civilsamfundet og andre fællesskaber i ældreplejen.¹⁹⁸

16.3 Organisering og rammer for frivilligt arbejde

Lokalplejehjemmets bestyrelse, daglige leder og medarbejdere spiller en væsentlig og aktiv rolle i forhold til at "åbne" lokalplejehjemmet mod (og for) det omkringliggende samfund og i at organisere og tilrettelægge rammerne for inddragelse af frivillige i lokalplejehjemmets aktiviteter, arrangementer mv.

Bestyrelsen og den daglige leder skal både *internt* i lokalplejehjemmet fastsætte rammer og retningslinjer for inddragelse af det omkringliggende samfund og frivillige i lokalplejehjemmets dagligdag, og *ekstern* medvirke til at skabe og formidle kontakt til relevante aktører og foreninger mv. Særligt de bestyrelsesmedlemmer, der har forankring i lokalsamfundet eller det lokale erhvervsliv, kan således medvirke til at bygge bro mellem lokalplejehjemmet og relevante aktører, foreninger mv.

Lokalplejehjemmets daglige leder og medarbejdere har en central opgave i at omsætte strategi og/eller ønsker om inddragelse af frivillige til konkrete samarbejder og aktiviteter i dagligdagen. Dette indebærer at skabe en kultur, hvor medarbejdere, beboere og pårørende ser værdi i at engagere civilsamfundet og at sikre, at aktiviteterne passer ind i hverdagen uden at belaste lokalplejehjemmets medarbejdere og beboere.

Ved også at give medarbejderne på lokalplejehjemmet en rolle i udviklingen og tilrettelæggelsen af aktiviteterne - fra idé til gennemførelse - sikrer lokalplejehjemmet, at hele organisationen er repræsenteret. Det bidrager til at skabe den bedst mulige kobling mellem lokalplejehjem, beboere og det omkringliggende samfund.

16.3.1 Rammerne for inddragelse af frivillige

En aftale om frivilligt arbejde kan indgås mundtligt eller skriftligt. Uanset aftalens form bør de nærmere rammer for den frivilliges indsats på lokalplejehjemmet fastlægges nærmere, herunder hvilke opgaver, den frivillige skal varetage - og hvis nødvendigt - afgrænsning til opgave, som den frivillige ikke må varetage.

Lokalplejehjemmet kan vælge at følge eventuelle kommunale retningslinjer for inddragelse af frivillige¹⁹⁹ og bør i så fald overveje at drage nytte af kommunens erfaring på området, herunder hvis kommunen har særlige kontraktformularer til brug for aftaler om frivilligt arbejde.

16.3.2 Tegning af ansvars- og ulykkesforsikring

Kommunalbestyrelsen kan tegne ansvars- og ulykkesforsikringer for borgere, der i tilknytning til løsning af kommunale opgaver yder en frivillig *indsats* i kommunen på ældreområdet, jf. ældrelovens § 8. Forsikringerne skal tegnes på samme vilkår som forsikringer, der er tegnet af kommunen for borgere, der udfører frivilligt *arbejde* på ældreområdet.²⁰⁰

¹⁹⁸ Se Sundhedsstyrelsens udgivelser under temaet "*Civilsamfund og fællesskaber*", offentliggjort på Sundhedsstyrelsens hjemmeside under "*Videnscenter for ældrepleje*".

¹⁹⁹ Se i den forbindelse ældrelovens § 7 om kommunalbestyrelsens pligt til at samarbejde med frivillige sociale organisationer og foreninger på ældreområdet, om fastsættelse af rammer for samarbejdet og om årlig kommunal støtte til frivilligt arbejde på ældreområdet.

²⁰⁰ Se også servicelovens § 18 a, der med redaktionelle ændringer er blevet overført til ældreområdet med bestemmelsen i ældrelovens § 8. Formålet med ældrelovens § 8 er at ligestille borgere, der leverer en frivillig *indsats* på ældreområdet med personer, der udfører frivilligt *arbejde* på ældreområdet for kommuner, i forhold til forsikring af tilskadekomst og skadevoldende adfærd, og at sikre, at forhold vedrørende forsikring ikke er en barriere for kommuners samarbejde med frivillige, jf. Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 89 som fremsat, s. 63.

Kommunalbestyrelsen beslutter, hvorvidt og i hvilket omfang kommunen ønsker at tegne ulykkes- og ansvarsforsikringer for frivillige, der yder en frivillig indsats i tilknytning til løsning af kommunens opgaver på ældreområdet.

Det fremgår ikke eksplicit af ældreloven, om kommunalbestyrelsen kan overlade kompetencen til at tegne ansvars- og ulykkesforsikringer i medfør af ældrelovens § 8 til det kommunale aktieselskab, der driver lokalplejehjemmet. Det bør således være kommunalbestyrelsen, der tegner ansvars- og ulykkesforsikringer for eventuelle frivilliges indsatser på lokalplejehjem.

Ovenstående er dog ikke til hinder for, at lokalplejehjemmet forestår kontakten til og engagerer frivillige i lokalplejehjemmets dagligdag, og at kommunalbestyrelsen - evt. på baggrund af forudgående dialog eller aftale med ledelsen i det kommunale aktieselskab - tegner de relevante forsikringer for de frivillige.

RETSGRUNDLAG

Retsgrundlaget for de juridiske vejledninger og paradigmer til brug for etablering af lokalplejehjem omfatter pr. 1. juni 2026 følgende:

Almenboligloven:

Lovbekendtgørelse nr. 207 af 25. januar 2026 om almene boliger mv.

Almenlejeloven:

Lovbekendtgørelse nr. 928 af 4. september 2019 om leje af almene boliger med efterfølgende ændringer.

Bekendtgørelse om fast overheadsats (friplejeboliger)

Bekendtgørelse nr. 595 af 27. maj 2025 om fast overheadsats ved fastsættelse af afregningspriser efter friplejeboligloven og ældreloven.

Bekendtgørelse om fastsættelse af afregningspriser (friplejeboliger)

Bekendtgørelse nr. 593 af 27. maj 2025 om kommunalbestyrelsens fastsættelse af afregningspriser for ydelser efter service-loven og tilbud efter ældreloven i forhold til friplejeboligleverandører.

Forvaltningsloven:

Lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. april 2014 (forvaltningsloven) med efterfølgende ændringer.

Friplejeboligloven:

Lovbekendtgørelse nr. 1254 af 28. oktober 2025 om friplejeboliger.

Kommunestyrelsesloven:

Lovbekendtgørelse nr. 13 af 5. januar 2026 om kommunernes styrelse.

Lokalplejehjemsbekendtgørelsen:

Bekendtgørelse nr. 111 af 18. januar 2026 om lokalplejehjem.

Lov om lokalplejehjem:

Lov nr. 1652 af 30. december 2024 om lokalplejehjem.

Lovforarbejder til lov om lokalplejehjem:

Folketingstidende 2024-25, tillæg A, L 90 som fremsat.

Lånebekendtgørelsen:

Bekendtgørelse nr. 1484 af 5. december 2024 om kommunernes låntagning og meddelelse af garantier mv.

Selskabsloven:

Lovbekendtgørelse nr. 331 af 20. marts 2025 om aktie- og anpartsselskaber (selskabsloven) med efterfølgende ændringer.

Service-loven:

Lovbekendtgørelse nr. 1129 af 22. september 2025 om social service med efterfølgende ændringer.

Udbudsloven:

Lovbekendtgørelse nr. 116 af 3. februar 2025 (udbudsloven).

Virksomhedsoverdragelsesloven:

Lovbekendtgørelse nr. 710 af 20. august 2002 om lønmodtageres retsstilling ved virksomhedsoverdragelse med efterfølgende ændringer.

Ældreloven:

Lov nr. 1651 af 30. december 2024 (ældreloven) med efterfølgende ændringer.

Ældretilsynsloven:

Lov nr. 1653 af 30. december 2024 om ældretilsyn.

Årsregnskabsloven:

Lovbekendtgørelse nr. 402 af 23. marts 2026 (årsregnskabsloven).

STIKORDSREGISTER

A

Accessoriske ydelser.....	50, 93 f.
Administrative opgaver, ydelser	17 f., 25 f., 98
Afregningspris	21 ff.
Afskedigelse af direktør.....	32, 44
Afståelse	109
Afsættelse af bestyrelsesmedlem	34 f., 43
Ansattes løn- og arbejdsvilkår.....	50, 64 f.
Ansættelse af direktør.....	32, 44
Ansættelsesbeviser	64
Anvisningsret.....	100 ff.
Apportindskud	56 ff.

B

Beboerdemokrati.....	107 f.
Beliggenhedskommune.....	22, 103
Beslutningsgrundlag.....	6 ff., 20, 55, 79 ff., 103
Bestyrelsen	14 ff., 31 ff., 40 ff., 69 f., 74, 86 f., 113
Bestyrelse, valg af.....	15, 31, 33 f., 41 ff.
Bestyrelsens vederlag.....	15, 24 f., 44 f.
Bestyrelsesforperson	12, 14, 31, 34, 42, 45
Bestyrelsesmedlem	15, 31, 33 ff., 40 ff., 47
Bestyrelsessammensætning	14 ff., 30, 39 ff.
Betalingserklæring	78 ff.
Biproduktion	91 f.
Boligareal	8, 105 ff.
Bopælskommune	48, 90, 102 f.
Budget.....	26, 35
Business case.....	9 ff.
Bygningsejer	8, 25, 71, 106 ff.
Byrådsbehandling	9 f.

C

Civilsamfund.....	111 ff.
-------------------	---------

D

Delegation	8 f., 75, 81
Direktion	43 f., 74, 86
Direktionsinstruks.....	16
Direktør	29, 40 f., 44, 65, 88, 113

E

Ejeraftale.....	13 f., 37, 54, 71 f., 74, 76, 103
Ejerbeføjelser	12, 28 ff., 47
Ejerbog.....	11, 54
Ejerstrategi.....	3, 10, 12, 14, 28, 29, 36 ff.
Erhvervslejekontrakt.....	17, 25, 108 f.

F

Flere ejere.....	10 ff., 17, 37 f., 41, 47, 71, 78, 101 ff.
Forretningsorden.....	15, 40
Forsyningspligt.....	80 f., 84 f., 85
Forvaltningsloven	51

Fællesareal	106 f.
-------------------	--------

G

Garanti	31, 74 f.
Generalforsamlingen	12, 15, 29 ff., 40 ff., 59, 69 ff.
Generalforsamlingsprotokollat	10
Godkendelseskrav ved lån	73 ff.

H

Handlekommune.....	48, 51
Helhedspleje	47 ff., 85
Hjemmel	7 f.

I

In house (udbud).....	87, 96 ff.
Indkøb.....	87, 96 ff.
Indtægter	10, 20 ff.
Instruksforbud	34

K

Kapitalforhøjelse	58 ff., 74
Kollektive overenskomster	24, 50, 64 ff.
Kommunale retningslinjer	9, 16 f., 47, 49
Kommunalfuldmagten	50, 59, 90 ff.
Kommunens repræsentant	12, 14, 33 ff., 41 f.
Kommunens rolle.....	16 ff.
Kompetencer	14, 34, 40 ff.
Konkurrenceforvridende adfærd	23, 50, 86, 92
Kontantindskud.....	11, 53 ff.
Kontraktpart.....	17 f., 29

L

Ledelsens sammensætning.....	12, 14 ff., 39 ff.
Ledelsesansvar.....	35, 40, 43, 45, 70, 74
Lejekontrakt	8, 80, 107
Likvidation, frivillig.....	77 ff.
Lokaler	105 ff.
Lokalsamfundet	14, 42, 113
Lån.....	20, 31, 36, 54, 56, 59, 73 ff., 97

M

Markedsmæssig	11, 69, 93
Markedspris, fastlæggelse af.....	24
Markedsvilkår.....	23 ff., 49 f., 86, 90, 93, 109
Medarbejdere.....	61 ff., 85 ff.
Medarbejderrepræsentant	14, 34, 41, 62, 66 f., 97
Myndighed	16, 29, 51, 79

N

Næstforperson	12, 14, 31, 34, 42
---------------------	--------------------

O

Opgaver, bestyrelsens	40 f.
Opgaver, direktionens	43 f.
Opgaver, kommunalbestyrelsen	16 ff., 29 ff., 46 ff.
Opgaver, lokalplejehjemmet	48 ff.
Oplysningspligt	32
Opløsning af selskabet	77 ff.
Overdragelse af medarbejdere	61 ff.
Overenskomstmæssige vilkår	24, 50, 62, 64
Overheadsats	22
Overskud	35, 68 ff., 86
Overskudskapacitet, salg af	23, 92 ff.

P

Procesplan	5, 55
------------------	-------

R

Regnskab	26 f., 35
Retningslinjer, tilsyn	9, 16 f., 47, 49
Retskravsydelser	23, 48 f., 83 ff.
Revisor	26 ff., 35, 53, 57 ff.

S

Saglighed	16, 48, 65
Samarbejdsaftale	26, 98
Selskabets formål	11 f., 15, 30
Selskabskapital	52 ff.
Serviceareal	8, 25, 105 ff.
Servicebogen	48 f., 80 f., 84 ff.
Sikkerhedsstillelse	73 ff.
Statsstøtte, forbud mod	5, 20, 23, 55 f., 59, 74
Stiftelse af aktieselskab	9 ff., 28 ff., 52 ff.
Stiftelsesdokument	10 f., 54 ff.

Styringsredskaber	13, 15, 30, 36, 38
-------------------------	--------------------

T

Takstfastsættelse	21 ff.
Tavshedspligt	15, 32
Tegningsliste	11, 54
Tegningsregel	32
Tilkøbsydelser	23, 49 f., 83 ff.
Tilkøbsydelser, særskilt regnskab	26, 50, 84
Tilsyn	12, 16 f., 46 ff., 88, 97
Tilsynsmyndighed	16 f., 46 ff., 51

U

Udbud	87, 95 ff.
Udbudsloven	96, 98
Udbudspligt	96 ff.
Udbytte	35, 68 ff.
Udbyttepolitik	68 ff.
Udlodning af udbytte	35, 68 ff.
Underskud	70 f.

V

Vedtægter	12 f., 30 ff., 70, 97
Virksomhedsoverdragelse	61 ff.
Visitation	100 ff.

Æ

Ældreloven	48 f., 80 f., 84 ff.
------------------	----------------------

Ø

Økonomi	10, 19 ff., 56 ff.
Økonomisk forsvarlig forvaltning	12, 19 ff., 56, 59, 92

OVERSIGT OVER PARADIGMER VEDLAGT I REDIGERBARE WORD-VERSIONER

Paradigme 1	Stiftelsesdokument, inkl. tegningsliste og beskrivelse af selskabskapital
Paradigme 2	Selskabets vedtægter
Paradigme 3	Ejerbog
Paradigme 4	Ejeraftale
Paradigme 5	Forretningsorden
Paradigme 6	Direktionsinstruks
Paradigme 7	Direktørkontrakt
Paradigme 8	Generalforsamlingsprotokollat (ordinære generalforsamlinger)
Paradigme 9	Samarbejdsaftale (samt om køb af administrative ydelser fra kommunen)
Paradigme 10	Erhvervslejekontrakt mellem bygningsejer og selskabet vedr. servicearealer
Paradigme 11	Tillæg om selskabets indtræden i eksisterende erhvervslejekontrakt vedr. servicearealer

BILAGSOVERSIGT

Bilag 1	Overordnet procesplan for etablering af lokalplejehjem
Bilag 2	Stepplan for løbende kapitalforhøjelser

KROMANN REUMERT

Sundkrogsgade 5
2100 København Ø

Kalkværksvej 16
8000 Aarhus C

Level 19C, Tower 42
25 Old Broad Street
London EC2N 1HQ

KL

Weidekampsgade 10
2300 København S